

dünden... yarına...

KURAMER

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ KUR'AN ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

dünden... yarına...
KURAMER
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ KUR'AN ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Editör

Ahmet Ertürk

Yayın Koordinatörü

M. Turan Çalışkan

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Furkan Selçuk Ertargin

Basım ve Cild

Asya Basım Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Bağcılar - İSTANBUL Tel: 0212 693 00 08
Sertifika No: 36150

© Her hakkı mahfuzdur.

Yayıncının izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kaynak gösterilmek şartıyla iktibas edilebilir.

Elmalıkent Mah. Elmalıkent Cad. No: 4 B Blok Kat: 3 34764 Ümraniye / İstanbul +90 216 474 08 60 / 2910

www.kuramer.org

Mart 2021

TAKDİM / 6
NEDEN KURAMER? / 8
KURULUŞ VE ORGANİZASYON / 11

Temel İlkeler / 14
Faaliyet Alanları / 15

FAALİYETLER/17

Araştırma Projeleri

- A. Kur'an'ı Anlamanın Bilgi Alt Yapısı Projesi / 19
a. Vahiy Bilim Dalı / 19
b. Dinler Tarihi Bilim Dalı / 22
c. Nüzûl Ortamı Bilim Dalı / 25
d. Sîret Bilim Dalı / 29
e. Kur'an-Sünnet Bilim Dalı / 32
B. Siyer Coğrafyası Projesi / 35
C. Kur'an Kronolojisi / 37
D. İktisat-Para Tarihi Projesi / 38
E. Kur'an Lugati Çalışması / 39
F. Modern Dönemde İslam Düşüncesi / 40
G. Kur'an ve Mushaf Tarihi Projesi / 42

Sempozyumlar

- İslam Kaynaklarında, Geleneğinde ve Günümüzde Cihad / 45
Beklenen Kurtarıcı İnanıcı / 49
İslam Düşünce ve Geleneğinde Kutsiyet, Velâyet, Kerâmet / 53
Makâsîdî Tefsire Doğru: Kur'ân-ı Kerîm'i Amaç ve Hikmet Eksenli Anlamak / 57
İmkân, Sınır ve Sorun Açısından Kur'an'ın Bâtînî ve İşârî Yorumu / 61
Zâhirî Selefi Din Yorumu / 65
Kur'an ve Pozitif Bilim / 69
Kur'an Mealleri ve Metin-Merkezci Yorum / 73

Çalıştaylar

- Din Dili Çalıştayı / 78
Mucize ve Gayb Çalıştayı / 82
İlahiyat Fakülteleri Çalıştayı / 88
Hadislerin Tespitinde Bütünsel Yaklaşım Çalıştayları / 90
Modern Dinî Düşünce Çalıştayı / 92

Konferanslar / 93

Kitap Yayınları / 99

Eğitimler / 111

İlmî Çalışmalara Destek / 114

Bilimsel Veritabanı (İSAM) ve Arşiv Çalışmaları / 116

Dijital Kütüphane (Kuramer Pro) / 118

Web Sitesi; Dijital Platform / 122

İlmî Alanda İşbirlikleri ve Ortak Faaliyetler / 124

İstanbul 29 Mayıs
Üniversitesi Kur'ân-ı
Kerîm Araştırmaları
Uygulama ve
Araştırma Merkezi,
kısa adıyla Kur'an
Araştırmaları Merkezi
(KURAMER), İstanbul
29 Mayıs Üniversitesi
bünyesinde özel
kuruluş yönetmeliğine,
yönetim ve çalışma
usullerini belirleyen
iç düzenlemelere göre
faaliyet gösteren,
amaca tahsis edilmiş
özel bütçeli bir
araştırma merkezidir.

TAKDİM

Kuruluşundan bu yana sekiz yılı geride bırakan KURAMER'in, bugüne kadar gerek planladığı ve gerçekleştirdiği araştırma projelerinde ve düzenlediği ilmî toplantılarda gerekse yaptığı yayınlarda temel bir amacı vardır. O da başta Kur'ân-ı Kerîm olmak üzere dinimizin temel kaynakları etrafında oluşan çok yönlü bilgi birikimini ve dinî düşünceyi tanıtmak, bu alanda geçmişte ve günümüzde yaşanan sorunları da ele alarak, günümüz insanının Yüce Yaratıcıyla barışık, 'iyi ve güzel' olanın bilgisi ve arzusuyla mücehhez bir kişilik ve hayat çizgisine yönelmesine yardımcı olmaktır.

Bu amaç ve niyetle bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz yayın ve faaliyetlerimizin başta ilim ve fikir insanlarımız olmak üzere kamuoyunda büyük bir ilgi ve güvenle karşılandığını görmekten dolayı mutluyuz. Kadirşinaslığın bir gereği olarak zikretmemiz gereken bu teveccühü aynı zamanda sorumluluğumuzu artıran bir mesaj olarak algıladığımızı da belirtmeliyim.

İşte elinizdeki bu broşür, hem Merkezimize bugüne kadar hasbî destek veren, faaliyet ve yayınlarımızı sıcak bir ilgi ile takip edip daha fazla gayret göstermemiz gerektiği yönünde bizleri teşvik eden dostlarımıza ve geniş muhatap kitlemize karşı bir vefa borcu olmak üzere hem de Merkezimiz hakkında yeterli bilgisi bulunmayanları aydınlatma adına hazırlanmıştır.

Bu vesileyle şu hususu okuyucularımızın bilgisine sunmayı yararlı görüyorum: KURAMER, yayınlarına ve genel olarak faaliyetlerine yönelik eleştiri ve tartışmaları anlayışla karşılamakta ve zaten kendisini özgür bir tartışma platformu olarak konumlandığı için, onlardan rahatsız olmak yerine samimiyetle dikkate almayı ve istifade etmeyi tercih etmektedir. Ayrıca, bu eleştiri ve tartışmaları, KURAMER'e karşı sistematik bir karalama kampanyası yürüten

bazı çıkar çevrelerinin bir bilgi ve fikir kııntısı taşımayan tezviratından ayrı bir yere koymaktadır.

Elinizdeki broşürde, başta elliye yakın yayınlığımız ve düzenlediğimiz ilmî toplantılar olmak üzere, dinî ilim ve düşünce alanında gerçekleştirdiğimiz faaliyetler ve devam etmekte olan projeler hakkında özet bilgiler bulacaksınız.

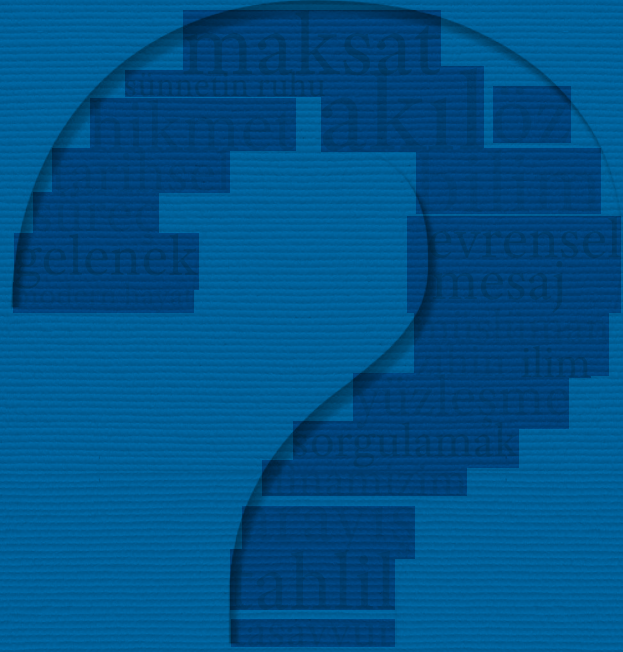
Broşür incelendiğinde kolayca görüleceği gibi, bu yayınlarımız ve öteki ilmî faaliyetlerimiz üç-beş kişiden oluşan dar bir grubun yaptığı işler değil, tersine, ülkemiz ilim ve fikir hayatının, akademi dünyasının kendi alanlarında temayüz etmiş yüzlerce saygın isminin değerli katkılarıyla ortaya çıkmış ürünlerdir. Bugüne kadar titizlikle koruduğumuz bu çok sesli yapıyı bundan sonra da sürdürmeye kararlı olduğumuzu hassaten vurgulamak isterim.

Temennimiz, bu tür araştırma merkezlerinin üniversiteler bünyesinde ve yurt dışında sayısının artması, bu yönde köklü bir geleneğin oluşması ve Merkezimizin gelecekte daha dolu ve verimli yeni broşürlerle huzurunuzda olmasıdır.

Bu vesileyle, gerek KURAMER projesinin hayata geçirilmesinde gerekse yaptığımız faaliyetlerde teşvik ve desteklerini esirgemeyen ve bünyesinde yer aldığımız İstanbul 29 Mayıs Üniversitesinin kuruluş ve gelişmesine de öncülük eden Üniversite Mütevelli Heyet Başkanı Dr. Tayyar Altıkulaç hocamıza, rektörlerimize, üniversitenin akademik ve idari kadrosuna, nihayet faaliyetlerimize maddi ve manevi destek veren bütün dostlarımıza teşekkürü borç biliyorum.

Gayret göstermek bizden, başarı ve hayırlı sonuçlar ise Yüce Mevlâ'dandır.

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu
KURAMER Müdürü

NEDEN KURAMER

Allah'ın insanlığa gönderdiği son ilâhî kelam Kur'ân-ı Kerîm'in rehberliği ve son peygamber Hz. Muhammed'in (s.a) hayatı, davranış ve tutumları, buyruk ve öğütleriyle yolunu ve yönünü çizen İslam toplumunun kısa sayılabilecek bir zaman dilimi içerisinde insanlığa örnek olacak bir hayat tarzı inşa ettiği ve parlak bir medeniyet seviyesine ulaştığı tarihi bir hakikattir. Ancak zaman içinde, özellikle de son yüzyıllara gelindiğinde İslam toplumunun bu zenginliğini, parıltı ve cazibesini kaybederek birçok alanda durgunluğa, düşüşe, yoksunluk ve yoksulluğa, kargaşa ve kaosa sürüklendiği de açıkça görülmektedir.

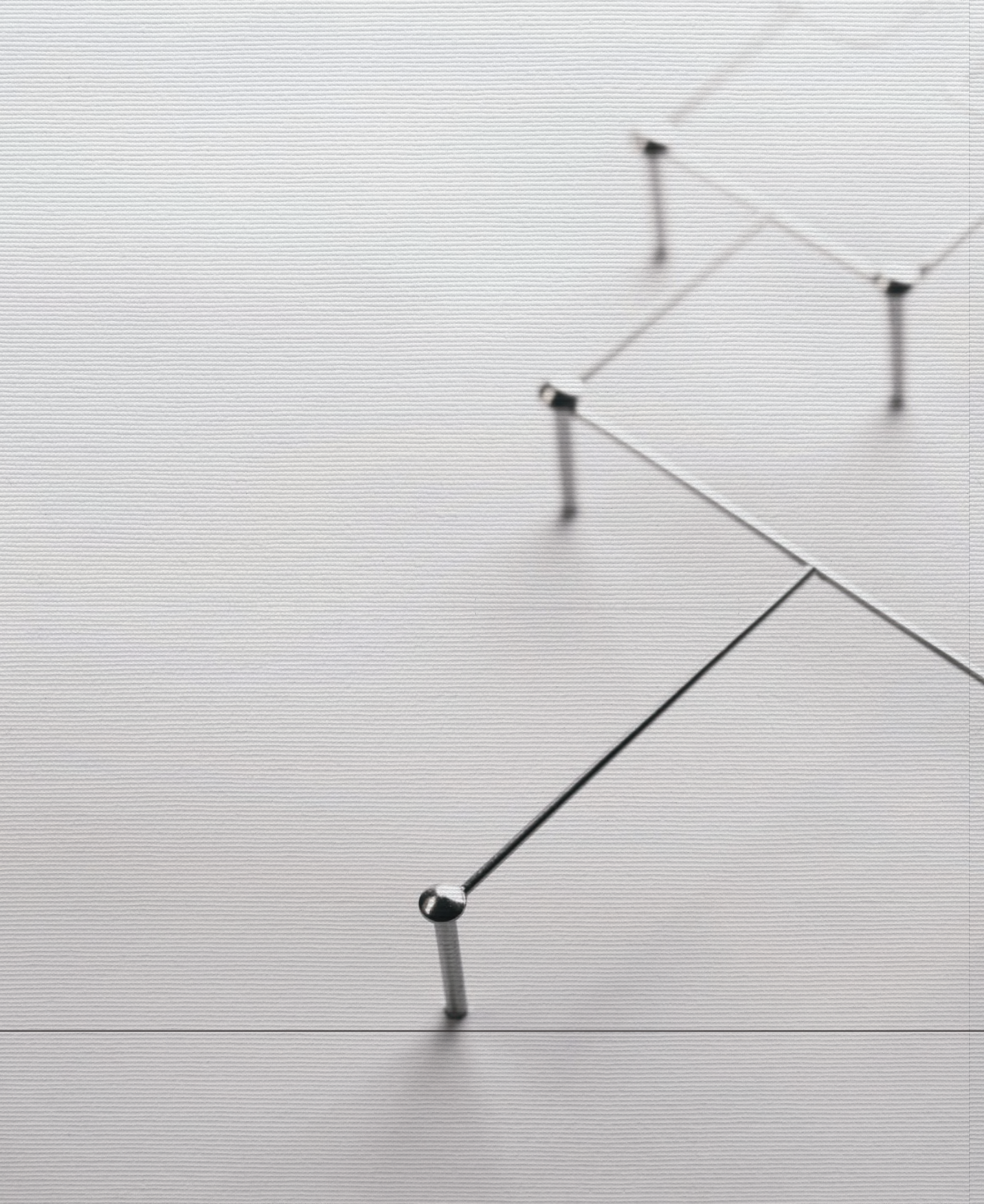
Bu durgunluk ve düşüş trendinin elbette birbirini tetikleyen ve besleyen birçok sebebinden söz edilebilir. Bunlar arasında Müslümanların din-dünya, din-akıl-bilim dengesini koruyamayışı; yaşadığı özgüven kaybının sonucu olarak tarihî mirasına, düşünsel ve kültürel birikimine şüphe ve tereddütle bakması; İslam'ı arkaik inançlar ve dinler gibi hayatın dışına itmesi; ötekine özenme ve taklit, savunmacı ve tepkisel refleksler vb. örnek kabilinden zikredilebilir. Bu süreçte Müslümanların İslam'ın iki ana kaynağı olan Kur'an ve Sünnet'in ruhunu, özünü, maksat ve hikmetini kavramada ihmalkâr davrandığını, tarihî tecrübeyi ve tarihsel süreçte oluşan dinî geleneği algılama tarzında da bir darboğaza girdiğini görmekteyiz.

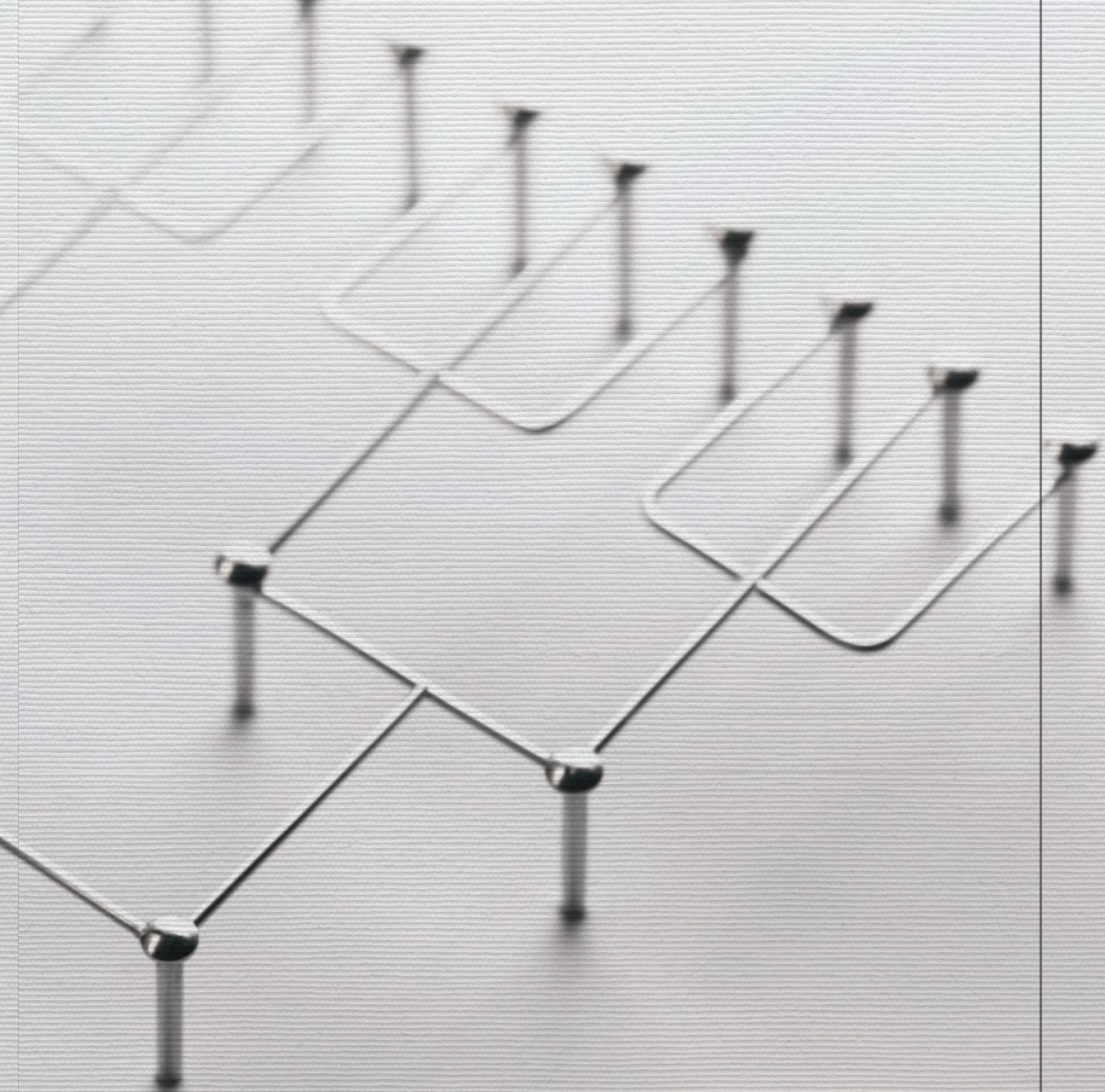
Ancak bugün içinde bulunduğumuz durumu sadece bu iç karartıcı, umutsuzluk aşılایıcı, acı verici tablo ile tasvir edersek haksızlık yapmış oluruz. Bu olumsuzlukların yanında umut verici, olumlu ve dinin eskimez temelleri üzerinde yeni, parlak bir gelecek inşasını vaadeden gelişmeleri de görmezden gelemeyiz. Bu gelişmeleri de şu şekilde özetleyebiliriz:

- Kur'an'ın getirdiği evrensel mesajın kavranması ve hayata yansıtılmasında bugüne kadar sergilenmiş ihmalkârlığın fark edilerek bunu telafi edecek adımların atılmaya başlanması,
- Müslüman zihnin kendisiyle yüzleşmesi; kendisine olduğu kadar kendi dışındaki dünyaya karşı da sorgulayıcı bir bakış açısının örneklerini sergilemesi,
- Dinî düşüncede yeni anlayış ve arayışların ortaya çıkması; insana ve topluma dair özgün ve zengin tasavvurlar geliştirme çabasının işaretlerinin görülmesi,
- Müslümanların bilgi ve inanç temellerini oluşturan Kur'ân-ı Kerîm'in mesajlarının ve Hz. Peygamber'in sünnetinin günümüz dünyası için taşıdığı anlamı, dinî düşünce geleneğindeki ilmî ve fikrî birikimi de dikkate alarak ortaya koymayı amaçlayan ilmî gayretlerin artış göstermesi ve bu yönde zengin bir tefekkür platformunun oluşmaya başlaması.

KURAMER işte bu umut ve heyecan vadeden gelişmelerin bir parçası olma, bu yolda Türkiye içindeki ve dışındaki birikim ve potansiyeli harekete geçirerek ilim ve fikir dünyasına yeni eserler kazandırma, başta Kur'ân-ı Kerîm olmak üzere dinî kaynakları ve mirası daha iyi anlama ve onların günümüz dünyası ve insanı için taşıdığı anlamı keşfetme yönünde bir çabanın ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

Bu tespit ve mülâhazalardan hareketle kurulan KURAMER, Kur'ân-ı Kerîm'in anlam dünyasına dair çalışmaların zamanla yoksullaşmasının sebeplerini araştırmayı; mesajının ve öğretisinin doğru anlaşılmasının önündeki fikrî, kültürel, tarihî ve modern engelleri derinliğine tahlil etmeyi; Kur'an'ı günümüz insanının zihin ve ruh dünyasına seslenen yeni bir anlayışın temeli haline getirmeyi temel amaç olarak benimsemiştir.

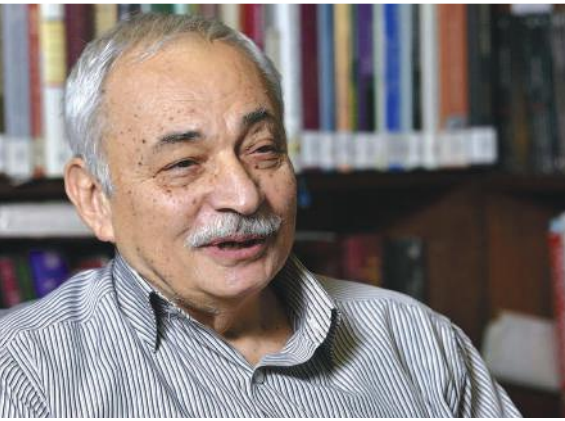

KURULUŞ VE ORGANİZASYON

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu

Prof. Dr. İsmail E. Erünsal

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz

KURAMER, Kur'an'ın mesajını ve öğretisini çağımız insanı için bir referans kaynağı kılmanın Müslümanların omuzları üstünde duran bir sorumluluk olduğunu derinden hisseden kimselerin bir araya gelmesiyle başlayan bir arayışın sonucu olarak kurulmuştur. 22 Aralık 2012 tarih ve 28505 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Kur'an-ı Kerim Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği" uyarınca ve KURAMER (Kur'an Araştırmaları Merkezi) kısa adıyla, bütçesi Üniversite dışından karşılanmak üzere, İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ bünyesinde kurularak faaliyetlerine başlamıştır.

KURAMER, Batı'daki prestijli üniversitelerde örnekleri çokça görülen, hayırsever kişi ve müesseselerin özel bir amaca tahsis edilmiş mali desteğiyle üniversite çatısı altında kurulan bir araştırma merkezi olması yönüyle ülkemiz açısından öncü bir adım olma özelliği de taşımaktadır.

KURAMER, kurulduğu günden bu yana, ilgili yönetmelik gereğince Üniversite Rektörü tarafından Müdür olarak atanan Prof. Dr. Ali Bardakoğlu ve onun başkanlığında teşekkül eden Yönetim Kurulu tarafından sevk ve idare edilmekte; ilgili yönetmelik hükümleri ve Yönetim Kurulunca yürürlüğe konulan mali, idari ve akademik fonksiyonların yerine getirilme usul ve esaslarını belirleyen alt düzenlemeler çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede oluşturulan Yönetim Kurulu, Prof. Dr. Ali Bardakoğlu'nun başkanlığında Ahmet Ertürk ve Mustafa C. Kartal'dan oluşmaktadır.

KURAMER, akademik faaliyetlerini, kitap yayınlarını ve öteki ilmî çalışmalarını, sahalarında temayüz etmiş ilim adamları ve akademisyenlerden oluşan daimî veya geçici mahiyette kurul ve komiteler marifetiyle organize etmekte ve yürütmektedir. Daimî surette faaliyet gösteren kurullardan birincisi 6 akademisyenden oluşan Bilim Kurulu'dur. *Bilim Kurulu* şu üyelere sahiptir:

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu

Prof. Dr. İsmail E. Erünsal

Prof. Dr. Mustafa Çağırıcı

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

Dr. Mehmet Apaydın

KURAMER'in öncelikli olarak başlattığı, "Kur'an'ı anlamının bilgi alt yapısını oluşturma amaçlı araştırma projesi"ni organize etmek ve yürütmek üzere teşkil edilen Bilim Kurulu, bu projenin büyük ölçüde ikmalinden sonra, KURAMER'in bütün ilmî faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesi konusunda istişari düzeyde ve gerektiğinde icrai fonksiyonlar da üstlenerek katkıda bulunmak üzere daimî bir organ statüsüne dönüştürülmüştür. KURAMER'in yaptığı bütün yayınlar Bilim Kurulu'nun planlama, bilgi ve onayı ile gerçekleşmektedir.

Bilim Kurulu bünyesinde oluşturulan Yayın Kurulu, KURAMER'in kitap yayın sürecinin ilk ve en temel etabı olan, eserin, hem KURAMER'in çalışma alanıyla ilgili olup olmadığına hem de ilmî metodoloji ve muhteva olarak yayınlanabilir düzeyde bulunup bulunmadığına karar veren bir kuruldur. *Yayın Kurulu* şu üyelerden oluşmaktadır:

Prof. Dr. Mustafa Çağırıcı

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

Dr. Mehmet Apaydın

Bu kurullar dışında, araştırma projeleri, sempozyum, çalıştay gibi ilmî faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesiyle görevli çalışma grupları veya komiteler oluşturulmakta ve söz konusu etkinlikler bu kurumsal yapı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

Prof. Dr. Mustafa Çağırıcı

Dr. Mehmet Apaydın

Temel İlkeler

- Bütün yayınlarda ve her türlü tartışmada hakikatin tek temsilcisi olmak gibi problemlili bir iddiadan uzak durup hakikat arayışı içinde olmanın kendi başına en değerli şey olduğu bilinciyle hareket etmek.
- Araştırma ve yayınlarda ilmî esas ve yöntemlere bağlı kalarak araştırma konularını ilmî bağımsızlık ve özgünlük içinde ele almak.
- Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlamaya yönelik çalışmalar başta olmak üzere, İslâmî ilimlerin ilgili alanlarında çalışmalar yapan ve eser üreten yerli ve yabancı bilim insanlarının görüş ve düşüncelerini -KURAMER'i kurumsal olarak temsil etmemesi kaydıyla- serbestçe dile getirmelerine imkân sağlamak ve bunu hakikat arayışının vazgeçilmez bir parçası olarak görmek.
- Her bir araştırma konusunu geleneğin zengin birikimini önemseyen, günümüz ihtiyaçlarını hesaba katan, çağdaş ilmî çalışmaları dışlamayan bir anlayış ve sorgulayıcı bir bakışla inceleyerek gerektiğinde tarihî ve fikrî mirasımız ile yüzleşmekten kaçınmamak.
- Tarihsel süreç içinde ortaya çıkmış İslâm düşüncesinin muhtelif ekollerini ve Kur'an'ın anlaşılması ve yorumlanmasını konu edinen zengin literatürü, kültürel mirasımızın kesinlikle yararlanılması ve günümüze taşınarak tartışmaya ve değerlendirmeye açılması gereken bir parçası olarak görmek.
- Merkez'de farklı alanlarda yapılacak çalışma ve araştırmaların Kur'an'ın anlaşılması temel amacıyla bağlantılı bir içerik ve metodoloji ile yürütülmesini sağlamak.

Faaliyet Alanları

KURAMER belirlediği ilkeler istikametinde temel amacını gerçekleştirmek için aşağıdaki faaliyetleri hedeflemektedir:

- Kur'an ve Mushaf Tarihi, Dil, Tarih, Dinler Tarihi, Hadis, Sîret, Akâid, Meâl, Tefsir, Fıkıh, Kelam/İslâm Felsefesi, Tasavvuf ve Ahlâk gibi alanlarda çalışma konuları ve araştırmacılar belirleyip bu konularda projeler hazırlanmasını ve yürütülmesini sağlamak,
- Araştırmacıların ve araştırmacı adaylarının yurt içinde ve yurt dışında yapacakları çalışmalarını desteklemek,
- Kur'an araştırmaları alanında ihtisas kütüphanesi, elektronik veri tabanı ve arşiv oluşturmak,
- Merkezde yapılan çalışmalar yanında Merkez dışında hazırlanan araştırmaları da yayımlamak,
- Yurt içinde ve yurt dışında Kur'an araştırmaları alanında faaliyet gösteren bilim ve araştırma kurumlarıyla ortak çalışmalar yapmak.

◆ FAALİYETLER ◆

ARAŞTIRMA PROJELERİ

A. KUR'AN'I ANLAMANNIN BİLGİ ALT YAPISI PROJESİ

KURAMER'in, temel amacını gerçekleştirme yolunda başlattığı ve büyük ölçüde tamamladığı ilk önemli proje, Kur'an'ı anlamının bilgi alt yapısını oluşturmayı hedefleyen kapsamlı araştırma projesidir. Aşağıda detayları açıklanan beş ana bilim dalını kapsayan ve alanında uzman çok sayıda ilim adamının katılımı ve katkısıyla her bilim dalı için münferit çalışma grupları oluşturularak yürütülen bu proje, yapılan seri çalıştaylardaki tartışmalar ve akabinde metinlerin üretilmesi süreci ile devam etmiş ve büyük ölçüde tamamlanma aşamasına ulaşmıştır.

Bu bilim dalları ve çalışmaları aşağıda kısaca özetlenmiştir:

a. Vahiy Bilim Dalı

Kur'an'ın anlaşılmasına yönelik daha spesifik çalışmalara fikrî ve zihnî bir altyapı oluşturmak amacıyla; *Allah, din, vahiy, peygamberlik, ilâhî kelam, Kitâb ve insan, evren, bilgi* gibi temel kavram ve olguları ele alan Vahiy Çalışma Grubu, Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz'un başkanlığında öncelikle bu alanın uzman ve akademisyenleri ile -aşağıda yazar olarak ismi zikredilen ilim insanları da dahil- müteaddit çalıştay ve oturumlar yaparak bu bilim dalında hangi konuların kim tarafından nasıl bir yöntemle ele alınacağını müzakere etmiş, planlamasını yapmış ve projenin büyük bir bölümünü tamamlamıştır.

Bilim Dalı Sorumlusu: Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz

Kur'an'ı Anlamanın Fikrî Arka Planı
Varlık, Bilgi, İnsan

Editör/Proje Sorumlusu

Prof. Dr. Y. Şevki Yavuz, 508 s., Aralık 2017

“Varlık, bilgi ve insan”ı anlamak, insanoğlunun, bütün tarihi boyunca en temel arayışını oluşturmuştur. Bu üç problem, Kur'an-ı Kerim'in de kendine özgü bir dille işlediği aslî konularındandır. Bu sebeple Kur'an'ın varlık, bilgi ve insan konularındaki muhtevasını, özellikle de onun bu üç alana ilişkin öğretisini kavramak ve dilini çözmek aynı zamanda Kur'an'ı anlamanın fikrî arka planının önemli ve hatta -İslam'ın inanç boyutuyla da ilgisi dolayısıyla- birincil kısmını teşkil eder. Bunun içindir ki, bu kitapta '*Kur'an'da varlık tasavvuru, Allah'ın varlığının delilleri, Kur'an'da ulûhiyet anlayışı, İslam filozoflarının varlık tasavvuru, İslam düşüncesinde varlık tasavvuru, gayb âlemi ve gaybın bilinmesi, Kur'an'da bilgi ve epistemoloji, İslam düşüncesinde bilgi, Kur'an'da insan*' gibi konular, insanın kendisini ve Yaratan'ını tanıması ve Kur'an'ın bu yöndeki mesajlarını anlamasının

altyapısını oluşturmayı hedefleyen bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu çerçevede, birbirini tamamlayan on ayrı konu, bu sahada tarihimizden bugüne intikal eden zengin ilmî mirasımıza ve diğer kültür havzalarının farklı bakış açılarına da yer verilerek incelenmiştir.

Yazarlar:

Prof. Dr. Burhanettin Tatar, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

Prof. Dr. Caner Taslaman, *Yıldız Teknik Üniversitesi*

Prof. Dr. İlhami Güler, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. İlyas Çelebi, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

Prof. Dr. Ömer Türker, *Marmara Üniversitesi*

Prof. Dr. Recep Kılıç, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Tahsin Görgün, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

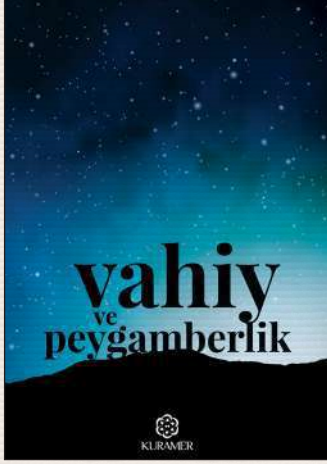
Doç. Dr. Mehmet Bulğen, *Marmara Üniversitesi*

Dr. Ahmet Hadi Adanalı, *Ankara Üniversitesi*

Vahiy ve Peygamberlik

Editör/Proje Sorumlusu

Prof. Dr. Y. Şevki Yavuz, 736 s., Ağustos 2018

İlâhî dinleri anlayabilmek için “vahiy” ve “peygamberlik” kavramları üzerinde yoğunlaşmaya, diğer bir anlatımla bir Kutsal Kitabı, dolaşısıyla onun içerdiği dinî bildirimleri, bilgileri, haberleri, buyrukları ve hepsini birlikte ifade eden dini anlamak için öncelikle “vahiy” ve “peygamberlik” kavramlarını anlamaya ihtiyaç vardır.

Bu çalışmada alanın seçkin uzmanlarınca kaleme alınmış; farklı din, kültür, mezhep ve felsefelere, özellikle de Kur’an ve Sünnet’e ait “vahiy” ve “peygamberlik” tasavvurları hakkında etraflı bir bilgi ve fikir edinmeye yardımcı olacak metinler bulunmaktadır. Esere yansıyan birikim, en başta Kur’ân-ı Kerîm’i doğru anlamada önemli bir imkân oluşturmakta, dahası genel olarak dinlerin kutsal kitapları ve bu kitapların mübelliğleri olan peygamberlerin özellikleri ve misyonları

hakkında zengin bir bilgi altyapısı ve bütüncül bir bakış açısı sunmaktadır.

Yazarlar:

Prof. Dr. Y. Şevki Yavuz, *Marmara Üniversitesi*

Prof. Dr. Bilal Gökür, *İstanbul Üniversitesi*

Prof. Dr. Çağfer Karadaş, *Uludağ Üniversitesi*

Prof. Dr. İlyas Çelebi, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

Prof. Dr. Fehrullah Terkan, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Mehmet Sait Reçber, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Muhammet Tarakçı, *Uludağ Üniversitesi*

Prof. Dr. Recep Kılıç, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Salime Leyla Gürkan, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üy. Asiye Tıǧlı, *Uludağ Üniversitesi*

b. Dinler Tarihi Bilim Dalı

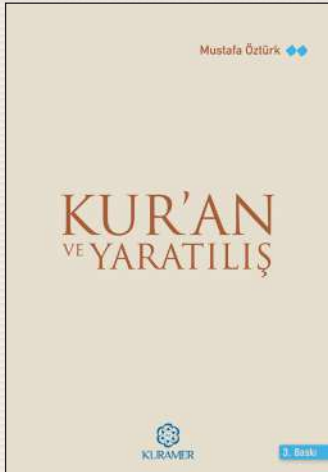
Kur'an'da tarihsel gerçekliği üzerinde fazla durulmayan ve daha çok bir inanç konusu olarak ele alınan Kur'an öncesi döneme ait tarihî bilgiler, atıflar, olaylar ve kişilerin Kur'an dışı kaynaklar ve arkeolojik veriler de kullanılarak araştırılmasını; Kur'an'ın muhtelif vesilelerle üzerinde sıkça durduğu diğer iki semavi din başta olmak üzere öteki din ve inanç grupları hakkında verdiği bilgilerin ve anlatımların, hem nüzûl öncesi hem de nüzûl dönemindeki durumları ve Müslümanlarla ilişkileri de dikkate alınarak incelenmesini hedefleyen bu çalışma grubu, Prof. Dr. Ömer Faruk Harman başkanlığında faaliyetlerini yürütmüş ve değerli eserlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bilim Dalı Sorumlusu: Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

Kur'an ve Yaratılış

Mustafa Öztürk, 264 s., 1. Baskı: Eylül 2015, 2. Baskı: Haziran 2016

Kur'an'da yaratılış meselesinin sistematik biçimde ele alınıp incelendiği bu çalışmada temel amaç, ilgili âyetlerin ilk hitap çevresinde ifade ettiği anlamları açıklığa kavuşturmak olmuştur. Vahyin nüzûlünün boşlukta değil, belli bir tarihsel ve toplumsal vasat içerisinde gerçekleştiği hususunda şüphe bulunmadığına göre, hem ilk ve aslı manayı tespit edebilmek hem de tefsir ve te'vilde ne derece isabet edildiğini görmek için öncelikle nüzûl dönemindeki ortamı anlamaya çalışmak vazgeçilmez bir önemi haizdir. Ayrıca bu tarihî ortamı anlama çabası, Kur'an araştırmalarında daha ilmî ve müdellel sonuçlara ulaşılmasının da en doğru ve sağlıklı yoludur. Bu perspektiften hareketle eserde *Yaratılışla İlgili Kur'an'ın Temel Kavramları, Göklerin ve Yerin (Kâinat) Yaratılışı, Altı Günde Yaratma, Yedi*

Kat Semâ, Melek ve Cinlerin Yaradılışı, Âdem, Beşer ve İnsanın Yaradılışı, Bezm-i Elest, Yaradılış ve Evrim gibi konular, İslâmî literatürdeki zengin bilgi birikiminden de istifade edilerek kritik bir gözle ele alınmıştır.

Kur'an Kıssalarının Mahiyeti

Mustafa Öztürk, 416 s., 1. Baskı: Temmuz 2016, 2. Baskı: Haziran 2017

Kur'an'daki kıssalar insanoğlunun her çağda karşılaştığı olaylar ve olgularla ilgili çarpıcı anekdotlar içerir. Geçmiş peygamberler ve toplumlarla ilgili kıssalar ilk bakışta mazinin derinliklerine dair anlamlar gibi görünse de aslında hep “şimdi”ye dairdir.

Nüzûl döneminde kıssaların işaret ettiği “şimdi”, Hz. Peygamber ve sîretine karşılık gelir. Kur'an'da kıssaların aktarım tarzı nüzûl vasatındaki aktüel duruma o denli uygundur ki herhangi bir kıssanın nâzil olduğu dönem tespit edildiğinde, ilgili kıssadan hareketle o günkü durum hakkında fikir sahibi olunabilir. Bu bakımdan, Kur'an kıssalarının sadece düz anlam içeriklerini değil, katmanlı anlamlarıyla bize hissettirmek istediklerini de kavrayabilmek için nüzûl dönemindeki bağlamını iyi bilmek gerekir.

Öte yandan, kıssalar nihai amaca hizmet eden birer araç mesabesinde. Kur'an'da nihai amaç, tevhid inancını benimsemiş ahlâklı insanlardan müteşekkil bir erdemli toplum ve sosyal hayat düzeni kurmak diye ifade edilebilir. Kur'an'da çerçevesi çizilen tarih perspektifinde, salt tarihî bilgi aktarmak ehemmiyet arz eden bir mesele değildir. Kıssalardaki gerçeklik modern bilim paradigmasındaki nesnellik, yalınlık, tarafsızlık ve kronolojiye uygunluk gibi özelliklerden çok farklı bir mahiyete sahiptir. Başka bir ifadeyle, Kur'an kıssaları gerçektir; ancak bu gerçeklik her şeyden çok dinî ve ahlâkî değer alanıyla ilgilidir. Kıssaların aktarımındaki temel amacı vurgulayan “bi'l-hak” lafzı da tam olarak bunu ifade etmektedir.

İşte bu çalışmada mezkûr amaç gözetilerek *Kur'an'da Kıssa (Kasas) ve Benzer Kelimelerin Anlam Alanları, Arap Dili ve Edebiyatında Kıssa ile İlişkili Diğer Terimler, Kıssaların Kaynağı Meselesi, Kıssalar ve Tarihî Gerçeklik Meselesi, Kıssalarda Amaç Meselesi* gibi konular ele alınmıştır.

Kur'an ve Hıristiyanlar

Kur'an'ın Geliş Ortamında Hıristiyanların İnançları, İbadetleri ve Kutsal Metinleri

Mahmut Aydın-Asim Duran, 248 s., Şubat 2019

Mekkî ve Medenî sûreler bağlamında evvelki ilâhî kitaplar hakkında Kur'an'da atıf yapılan pasajlardan anlaşılacak şey; Mekke döneminin ilk yıllarında genel olarak Ehl-i Kitap, özelde ise Hıristiyanlar ve onların kutsal metinlerinin içeriği konusunda Hz. Muhammed'in (s.a) ve ilk Müslüman toplumun ya hiç bilgisinin olmadığı ya da çok az bilgiye sahip olduğu ve Kur'an'ın yönlendirmesiyle bu bilginin seyrinin aşama aşama genelden daha özel ve ayrıntılı konulara doğru evrilerek derinleştiğidir. Evvelki kitaplar söz konusu olduğunda Kur'an, önce Mekke döneminde çoğunlukla *suḥuf*, *zûbur*, *kitâb* gibi genel manada ilâhî vahye işaret eden ifadeler kullanmış; ardından Medine döneminde ise *Tevrat*, *İncil* ve *Zebur* gibi tanımlamalarla bunları daha özel şekliyle ifade etmiş gözükmektedir. Tüm tanımlamaları ortak noktada birleştiren temel husus, ilâhî vahyin birliğinin

ve sürekliliğinin vurgulanması; Kur'an'ın bu vahiy halkasının nihai aşaması ve tamamlayıcısı olduğunun ifade edilmesi; evvelki kitapların gerçek mahiyetlerinin ortaya konmasıdır. Kitap, Hıristiyanların inanç ve ibadetlerini ve kutsal metinlerini bu arka plan ışığında ele alıp incelemektedir.

Kur'an'da Yahudiler

Editör/Proje Sorumlusu

Prof. Dr. Ö. Faruk Harman, 456 s., Haziran 2019

Kur'an'da *Ehl-i kitap* olarak adlandırılan, kutsal kitapları Tevrat'ın Hakk katından indirildiği ve kendilerine gönderilen çok sayıda peygambere inanmanın Müslüman olmanın ön şartı olduğu beyan olunan İsrailoğulları hakkında tafsilatlı bilgiler yer almaktadır. Yahudilerle ilgili Kur'an'da verilen bilgileri daha iyi anlayabilmek, onları ön yargısız ve doğru değerlendirebilmek için bu bilgilerin, Yahudi geleneğinde yer alan bilgilerle karşılaştırılması gerekmektedir. Bu amaca odaklanan kitapta sadece Yahudi tarihi ve dini ele alınmamış, Kur'an'daki bilgiler esas alınarak aynı konulardaki Kur'an dışı veriler de değerlendirilmiştir.

Yazarlar:

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman, *KURAMER*

Prof. Dr. Salime Leyla Gürkan, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

Prof. Dr. Baki Adam, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

Prof. Dr. Mehmet Katar, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

c. Nüzûl Ortamı Bilim Dalı

Kur'an'ın nüzûl dönemi şartları ve nüzûl ortamına dair bilgiler Kur'an'ın dil ve mesajının anlaşılmasında büyük bir önemi haizdir. Bu sebeple, Kur'an'ı doğru anlamaya hizmet edecek tarzda Câhiliyye toplumunun genel bir tasvirini yapmayı hedefleyen, bu çerçevede Arap toplumunun tarihi, dil ve edebiyatı, sosyal yapısı, inançları ve din anlayışı, ahlâk telakkisi, kültür ve geleneği gibi hususları derinlemesine tetkik etmeyi programına alan bu çalışma grubu Prof. Dr. Mustafa Çağrıcı'nın başkanlığında bir dizi çalıştay yaparak faaliyetlerini yürütmüş ve aşağıda gösterilen eserlerin telifini gerçekleştirmiştir.

Bilim Dalı Sorumlusu: Prof. Dr. Mustafa Çağrıcı

İslâm Öncesi Güney ve Kuzey Arabistan

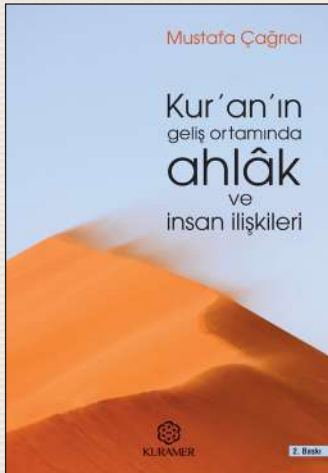
Mahmut Kelpetin, 256 s., 1. Baskı: Aralık 2016, 2. Baskı: Ekim 2020

Tarihin ihmali ya da karanlıkta bırakılması, toplumların geçmişlerine ait izlerinin silinmesinin yanında, geleceklerini de belirsizliğe sürükler. Toplumları, yaşadıkları coğrafyanın tarihindeki din, ırk, kültür ve medeniyetlerden bağımsız düşünmek doğru olmaz. Bu bakımdan, İslâm öncesi dönemde Arap yarımadasının dinî, siyasî, kültürel ve sosyal hayatına dair bilgiler, Kur'an'ın tarihe olan atıflarını, Hz. Peygamber'in sîretini ve evrensel davetini kavramaya katkısı yönüyle büyük önem taşımaktadır. İslâm öncesi Güney ve Kuzey Arabistan tarihini böyle bir bakış açısıyla ele alan ve "Kur'an-ı Kerîm'in Nüzûl Ortamı"na ilişkin çalışmalar serisinin ilk ürünü olan bu eser, alanında önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Kur'an'ın Geliş Ortamında Ahlâk ve İnsan İlişkileri

Mustafa Çağrıcı, 232 s., 1. Baskı: Mart 2017, 2. Baskı: Mart 2020

Kur'an-ı Kerîm, Hz. Peygamber ve ilk Müslümanların kullanımında 'Câhiliyye' ve 'Şirk' kelimeleri, önceki dönemin inanç yapısıyla birlikte kaotik ahlâk kültürünü, insan ilişkilerindeki parçalanmışlık, şiddet ve yıkıcılığı anlatmaktadır. 'Câhiliyye' ve 'Şirk'in karşıtı olan 'İslam' ise bu kavramların ifade ettiği eski inanç yapısını, ahlâk kültürünü ve ilişkiler dünyasını toptan eleştiriden geçirip yeni bir inanç, ahlâk ve değerler dünyası inşa eden büyük hareketin; dinî-ahlâkî ve kültürel dönüşümün adıdır. Bu dönüşümü, sebepleri ve sonuçlarıyla doğru anlamak aynı zamanda Kur'an'ı ve İslam'ı da doğru anlamak olacak; bu da en nihayetinde bize, İslam toplumlarında bugün gözlenen dinî anlayış ve tutumların aslında "İslam"a mı yoksa "Câhiliyye"ye mi daha yakın bulunduğunu görme imkânı verecektir. Kitap, Kur'an'ı anlamaya ışık tutacak arka plan bilgisini oluşturan bu önemli unsuru detaylı bir şekilde ele almaktadır.

Kur'an'ın Geliş Ortamında Arap Toplumu

Sosyal, Kültürel ve İktisadi Hayat

Adem Apak, 312 s., 1. Baskı: Temmuz 2017, 2. Baskı: Mart 2018, 3. Baskı: Nisan: 2020

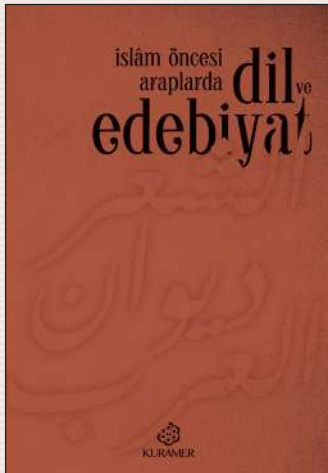
İslam öncesi Arap tarihi genel olarak “Câhiliyye çağı”, bu dönemin zihniyet yapısı ve hayat tarzı ise “Câhiliyye kültürü” olarak adlandırılır. Câhiliyye kültürü esasında Hz. Muhammed’in (s.a) peygamber olarak gönderildiği ilk muhatapların inanç ve değerler dünyasını, Kur’an vahyinin eleştiriden geçirdiği zihniyet yapısını ve dünya görüşünü ifade eder. Allah Resûlü’nün gerek tebliğ faaliyetlerini gerekse zamanla toplumsal hayatta meydana getirdiği değişim ve dönüşümü tespit edebilmek ve onun insanlığa sunmak istediği evrensel değerleri kavrayabilmek, öncelikle Kur’an vahyinin geldiği dönem hakkında kuşatıcı bir bilgiye sahip olmakla mümkündür. Bu bilgi, aynı zamanda siyer konularının anlaşılmasına da basamak teşkil edecektir. Hz. Peygamber’in risâletine muhatap olanların doğru tanınabilmesi ve bu bilginin de katkısıyla Kur’an’ın doğru anlaşılabilmesi için bu dö-

neme ait –başka malumatın yanı sıra– sosyal, kültürel ve iktisadi hayata dair bilgiler de büyük önem taşımaktadır. Kitap, işte böyle bir düşünce ve ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

İslâm Öncesi Araplarda Dil ve Edebiyat

Editör/Proje Sorumlusu

Prof. Dr. Mustafa Çağrıcı, 336 s., Mayıs 2019

İlgili âyetlerde bildirildiğine göre Yüce Allah, Mekkelilerden başlayarak muhatap kitlenin “akletmeleri”, yani söylenenleri iyice kavrayıp düşünmeleri, bu sayede dikkatli ve sorumlu bir hayat yaşamaları, haksızlıktan sakınmaları, Kur’an’ı Peygamber’e bir yabancıнын öğrettiği şeklindeki iddiaların yersizliğini anlamaları gibi amaçlarla Aziz Kitabını Arapçanın Hicaz-Kureyş lehçesiyle indirmiştir. Bu durumda, Kur’an ve genel olarak İslam’ın temel öğretileri konusunda insanları doğru bilgilendirme ve günümüzde örneklerini bol miktarda gördüğümüz keyfi Kur’an yorumlarının önüne geçme veya bu tür yorumların keyfiliğini ortaya koymada Arap dil ve edebiyatı araştırmalarının büyük önem taşıdığı aşikârdır. Buradan hareketle, Arap dili ve edebiyatının ülkemizdeki yetkin akademisyenleri, bu eserde

nüzûl dönemindeki Arap dil ve edebiyatını Kur'an'ın daha iyi ve doğru anlaşılmasına ve yorumlanmasına imkân verecek boyutlarıyla incelemektedirler. Yazarların geniş birikimlerinin ve titiz çalışmalarının mahsulü olan bu eser, inanç ve amel dünyamızın rehberi, kültür ve medeniyetimizin kurucu kaynağı olan "Arapça Kur'an"ın doğru anlaşılması ve yorumlanması çabalarımıza önemli katkılar sağlayacak mahiyettedir.

Yazarlar:

Prof. Dr. Ali Bulut, *Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi*

Prof. Dr. Dursun Hazer, *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi*

Prof. Dr. Halim Öznurhan, *Erciyes Üniversitesi*

Prof. Dr. İsmail Durmuş, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

Kur'an'ın Geliş Ortamında İnanç ve İbadetler

Adnan Demircan, 328 s., Şubat 2020

Müşrik, inancını maddî nesnelere üzerinden ifade eder. Farklı şekil ve boyutta olan bu nesnelere yüklenen anlam semboliktir. Ancak bunun sınırlarını çizmek o kadar kolay değildir. Câhiliyye Arabı, açıklayamadığı birçok şeyi inanç alanına taşıyarak din üzerinden açıklar; dünyada çözemediği sorunları inanç sayesinde kabullenir. İnanmak, onun için yaşadığı koşulların başka bir boyuttan ifadesidir. Gizem ve gayb bütün dinlerin kabulüdür. Bilinmeyenle ilgili yapılan açıklamaların her zaman mantıklı, tutarlı veya ispat edilebilir olması aranmaz. Açıklama yapılır ve buna inanılır. Buradan hareketle, örfün tartışmasız ağırlığının olduğu Câhiliyye Araplarında aynı zamanda dinin belirleyici rolünü incelemek de dönemin sosyolojisini anlamak açısından önem arz etmektedir. İşte bu eserde Câhiliyye Arabının inancını ifade biçimleri ve bunların ilişkilendirildikleri nesnelere,

ritüeller, efsanevi anlatımlar ile bunlar etrafında gelişen kolektif muhayyile ve bunun yarattığı sosyal yaşam tüm yönleriyle irdelenmektedir. Bu, aynı zamanda Câhiliyye dönemiyle ilgili temel kaynak olan Kur'an'ın anlaşılması açısından da vazgeçilmez önemdedir. Çünkü Kur'an'ın önemli bir özelliği, kendi dönemiyle ve tarihiyle canlı bir ilişkiye sahip bir söz olarak nâzil olmasıdır. Bu sebeple genelde Kur'an'ı, özelde Kur'an üzerinden Câhiliyye dinî inancını anlamaya çalışırken vahiy ile olgular arasındaki ilişkiyi akılda tutmak gerekir.

d. Sîret Bilim Dalı

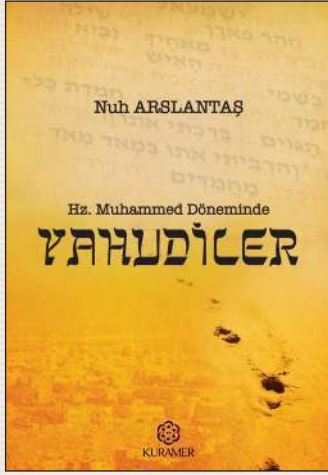
İlâhî vahyi insanlığa tebliğ eden ve hayatla irtibatının kurulmasında rehberlik ve örneklik yapan peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a) hayatının, Kur'an'ın mana ve medlulünün anlaşılmasında kilit unsur olduğu açık bir hakikattir. Bundan hareketle, sîret olaylarının incelenmesini ve bu suretle Kur'an âyet ve sûrelerinin bağlamlarının ortaya çıkarılmasını amaçlayan; bu çerçevede, temel yaklaşımını Kur'an'dan alarak, yazılış tarihi itibarıyla en eski sîret kaynaklarına öncelikle inmeyi, ekol/mezhep farkı gözetmeksizin ulaşılabilen yerli ve yabancı bütün önemli kaynakları taramayı hedef olarak belirleyen bu çalışma grubu, Hikmet Zeyveli başkanlığında başladığı faaliyetlerini Dr. Mehmet Aydın başkanlığında sürdürerek aşağıda gösterilen eserlerin telifini gerçekleştirmiştir.

Bilim Dalı Sorumlusu: Hikmet Zeyveli/Mehmet Apaydın

Hz. Muhammed Döneminde Yahudiler

Nuh Arslantaş, 456 s., Ekim 2016

Yahudiler, Müslümanların tarih boyunca irtibatlı oldukları dinî gruplar içerisinde ilâhî bir dine mensup olmaları, Kur'an'da kendilerinden çokça bahsedilmesi, Hz. Muhammed'in Medine'de en fazla ilişki içerisinde bulunduğu dinî grup olması, asırlar boyu devam eden sürgünlerde dinî ve kültürel kimliklerini asla kaybetmemeleri ve çok erken dönemlerden itibaren yazılı bir kültüre sahip olmaları gibi değişik pek çok nedenden ötürü, her zaman önemli bir yere sahip olmuşlardır. Öte yandan Hz. Muhammed'in (s.a) Medine dönemindeki peygamberlik hayatını anlama ve anlamlandırma açısından da Yahudilerle ilişkilerin iyi bilinmesi büyük önem taşımaktadır. İslâm tarihinde "Medine dönemi" olarak isimlendirilen bu devrede genelde hukukî ve sosyo-kültürel konularla ilgili nâzil olan âyetlerle İslam toplumunun şekillenme sürecinde bu din ve mensuplarıyla

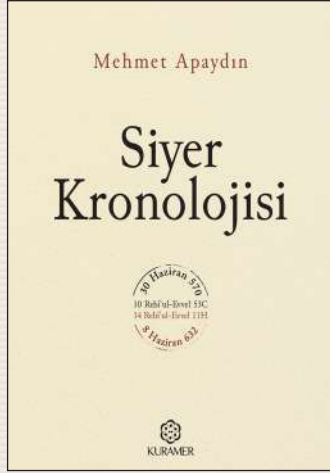
ilişkiler etkili olmuştur. Çalışma, Araplar ile Yahudilerin İslam öncesi dönemden başlayarak Hz. Muhammed'in yaşadığı dönemdeki ilişkilerini konu edinmektedir. İki milletin ilişkileri, Hz. Muhammed'in Allah tarafından son ve ekmel din İslamiyet'i tebliğle görevlendirilmesinin ardından yeni bir safhaya girmiştir. Bu dönemden itibaren Arap-Yahudi ilişkileri daha çok din temelli, Müslüman (Arap)-Yahudi ilişkilerine evrilmiştir. Kitapta, bu ve benzeri hususları kritik etmek üzere *İslâm öncesi dönemde Araplar ve Yahudiler, Hz. Muhammed'in çağdaşı Yahudilerle siyasî ilişkiler, dönemin Yahudilerinin sosyo-kültürel ve dinî hayatı* gibi konular etraflı biçimde ele alınmıştır.

Siyer Kronolojisi

Mehmet Apaydın, 780 s., Ekim 2018

İslâmî ilimlerin iki temel kaynağı olan Kur'an ve Sünnet'e dayanan her ilmî faaliyet âyet ve hadislerin kronolojik sırasını dikkate almak durumundadır. Ancak klasik İslâmî külliyatta bu açıdan ciddi sorunlar bulunmakta, bu sorunları çözüme kavuşturma iddiasındaki çağdaş araştırmaların çoğu da tatmin edici bir netice ortaya koyamamaktadır. Bu nedenle âyetler, hadisler ve siyer olayları arasında sebep-sonuç ilişkilerinin sorunsuzca kurulabildiği, rivâyetler tarafından teyid edilen yeni bir siyer kronolojisine ihtiyaç vardır.

Eserde bu ihtiyaca binaen ilk olarak *Nesî'*, *Eşhuru'l-Ḥurum* ve *el-Ḥaccu'l-Ekber* kavramlarının takvimle ilişkisi ele alınmakta, ardından daha sağlam bir siyer kronolojisi oluşturmak için rivâyetlerden ve bilimsel verilerden istifade yöntemleri üzerinde durulmakta; bu yöntemler kullanılarak Fil Vakası,

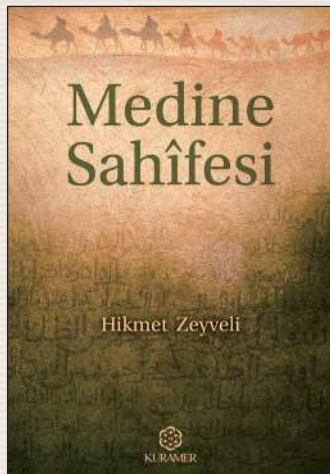
Hz. Peygamber'in doğumu, sütanneye verilışı, *Şakku's-Şadr* ile Bahûra kıssalarının mahiyeti ve nübüvvet öncesiyle ilgili diğer bazı olaylara dair tarihler yeniden tespit edilmektedir. Akabinde, ilk vahyin gelişi ile başlayan nübüvvet dönemi, İslam'a ilk girişler, Habeşistan hicretleri, *Garâniğ* Hâdisesi, *İnşikâku'l-Kamer* olayı gibi bu döneme ait olaylar tarihlendirilmektedir. Hicretin tarihi ile başlayan Medine Dönemi'nde ise, ilk yıllardaki bazı müesseselerin teşekkül tarihleri, hicâb âyetlerinin nüzûlü, İfk Hâdisesi, Medine Vesikası'nın tanzimi, gazveler, seriyyeler, Medine'ye gelen heyetler, Veda Haccı ve Hz. Peygamber'in vefatı gibi çok sayıda olayın tarihinin tespiti yapılmaktadır. Eserde, Hz. Peygamber'in doğumu başta olmak üzere sîretindeki birçok olayın tarihi, rivayetlerin yanı sıra astronomik, coğrafi ve biyolojik veriler yardımıyla tetkik edilmiş, ortaya çıkan yeni tarihlerin hicrî

ve milâdî karşılıkları eserin sonunda liste şeklinde verilmiş ve takvim üzerinde gösterilmiştir.

Eserde, klasik İslâmî kaynaklarda yer alan rivâyetlere temkinli bir güvenle ve bütünsel bir bakış açısıyla yaklaşılmaya çalışılmış; akla, mantığa ve bilime aykırı gibi görünenler üzerinde dahi ayrıntılı tetkikler yapılarak bunların tarihî bir gerçekliğe işaret edip etmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle eser, hadislerle siyer rivâyetlerini aynı çatı altında toplayarak sağlam bir kronolojik altyapıya sahip yeni bir siyer ilminin teşekkülüne öncülük etmeyi amaçlamaktadır. Güvenilir bir siyer kronolojisinin sebab-i nüzûl çerçevesinde Kur'an'ın doğru anlaşılmasına katkı sağlayacağı ise aşîkârdır.

Medine Sahîfesi

Hikmet Zeyveli, 344 s., Nisan 2019

Çoğunlukla "Medine Vesikası" olarak bilinen ve özellikle XIX. yüzyılın sonlarına doğru önce Batılı bilim çevrelerinde, sonra da Müslüman araştırmacılar arasında geniş ilgi gören, çok sayıda kitap ve makaleye konu olan anlaşma metni, kendisini *Sahîfe* olarak nitelendirmektedir. Bu metnin bilhassa günümüzde bu kadar ilgi görmesinin başlıca sebeplerinden biri, bazılarınca içeriği itibariyle tarihte hazırlanmış "ilk yazılı anayasa" olarak tanımlanacak kadar önemli görülmesi, diğeri de belgenin otantikliği konusunda araştırmacıların en küçük bir tereddütlerinin bulunmaması olduğu söylenebilir. Nitekim Batılı araştırmacılar da söz konusu metni sık sık *Medine Anayasası* şeklinde adlandırmış, otantikliği üzerinde adeta ittifak etmişlerdir. Ülkemizde de *Medine Sahîfesi*'nin, modern Müslüman

toplumlar için ifade ettiği sosyo-politik değeri üzerinde yakın geçmişte oldukça heyecanlı tartışmalar yapılmıştır. Ancak bu tartışmalar, ekseriyetle ilmî ve özgün araştırmalara dayanmayan sübjektif yorumlar mesabesinde kalmış; bu sebeple metne atfedilen tarihî ve sosyo-politik değer de zaman içinde anlamını kaybetmiştir.

Böylece, *Sahîfe*'yi ele alan birçok çalışmada belgenin oluşmasını hazırlayan tarihî, toplumsal ve kültürel arka plan ihmal edildiği için metnin çevirisi, muhtevasının anlaşılması ve yorumlanması, tarihlendirilmesi gibi birçok konuda hatalar yapıldığı görülmüştür. Bu noktada eserin belki de en özgün yanlarından biri, müellifin – dönem hakkında ilk yazılı belge olma niteliğini taşıyan Kur'an'ın verdiği bilgilerden de yararlanarak- tarihî ve toplumsal arka planı çeşitli yönleriyle adım adım izlemesi ve *Şahîfe*'yi bu arka plan ile ilişkilendirmesidir.

e. Kur'an-Sünnet Bilim Dalı

İslam dininin ana eksenini Kur'an ve onun beyanı niteliğinde olan Sünnet'in oluşturduğu hakikatinden ve Hz. Peygamber'in uygulamaları olmaksızın Kur'an'daki birçok hükmün ne şekilde uygulanacağını anlayamayacağı; Hz. Peygamber'e nispet edilen birçok fiil ve sözün de doğru anlaşılmasının ancak Kur'an sayesinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle Kur'an-Sünnet ilişkisini ve Sünnet'in muhtelif veçhelerini etraflıca ele almayı hedefleyen bu çalışma grubu Prof. Dr. Bünyamin Erul başkanlığında çalışmalarını yürüterek aşağıdaki önemli telif eserlerin okuyucuyla buluşmasını sağlamıştır.

Bilim Dalı Sorumlusu: Prof. Dr. Bünyamin Erul

Kur'an-Sünnet İlişkisi

Kur'an'da Sünnet ve Sünnet'in Teşriî Değeri

Editör/Proje Sorumlusu

Prof. Dr. Bünyamin Erul, 424 s., Mart 2020

Kuşkusuz, İslam'ın asıl ve birincil kaynağı olan Kur'ân-ı Kerîm, Yüce Yaratan'ın kelimadır ve 23 yıllık peygamberliği esnasında yaşanan olaylarla da iç içe olarak Hz. Peygamber'e Allah'tan vahiy olarak inmiştir. Kur'an'ı insanlığa tebliğ eden, açıklayan ve örnek hayatıyla uygulayan ise Hz. Peygamber'dir. Yüce Allah ona hitaben “*Sana da, insanlara, kendilerine indirileni açıklayasın diye bu Zikr'i (Kur'an'ı) indirdik*” buyurmaktadır. Bu sebeptendir ki, Hz. Peygamber'in hadisleri ve yaşayışı (siyer) ile bunların bütününden ortaya çıkan, kısaca “Resûlullah'ın din ve dünya hayatına dair temel anlayış ve tutumu” diye ifade edebileceğimiz “*Sünnet-i seniyyesi*” İslam dininin vazgeçilmez ikinci kaynağıdır. Kur'an'ın getirdiği mesajın anlaşılması, ilke ve amaçlarının hayata yansıtılması, İslam'ın inanç ve ibadet hayatımıza, bireysel ve sosyal hayatımıza getirdiği evrensel davetin

kavranabilmesi için Hz. Peygamber'in sünnetinin ve örnek hayatının bilinmesi; dahası Kur'ân-ı Kerîm ile Hz. Peygamber'in sünneti arasındaki kopmaz bağın mahiyetinin yakından tanınması gerekir. Alanın uzmanı akademisyenlerin katkıda bulunduğu kitap, bu ihtiyaca cevap vermeyi amaçlayan derinlikli incelemelerden oluşmaktadır.

Yazarlar:

Prof. Dr. Bünyamin Erul, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. H. Musa Bağcı, *Dicle Üniversitesi*

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli, *İstanbul Üniversitesi*

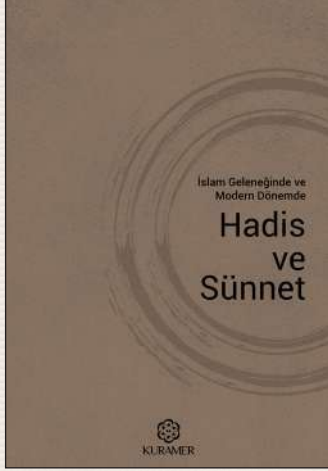
Prof. Dr. Enbiya Yıldırım, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Mehmet Erdoğan, *Marmara Üniversitesi*

İslam Geleneğinde ve Modern Dönemde
Hadis ve Sünnet

Editör/Proje Sorumlusu

Prof. Dr. Bünyamin Erul, 600 s., Temmuz 2020

Geleneksel İslam öğretisinin şekillenmesinde, vahiy-sünnet/hadis ilişkisine dair telakkilerin ve bu konudaki tartışmaların belirleyici bir rolü vardır. Eserde, hadis ve Sünnet'in İslam tarihi boyunca ve modern dönemde farklı grup ve çevreler tarafından nasıl anlaşıldığı ve bunun sonuçları sahâbe döneminden başlanarak ele alınmakta, geçmişte ve günümüzde muhtelif kesimler arasındaki hadis ve Sünnet odaklı görüş farklılıkları, tartışmalar ve oluşumlar incelenmekte, en muhafazakâr hadîşçi/esercisinden bu konularda en akılcı ve şüpheli olanına kadar çeşitli grupların yaklaşımları değerlendirilmekte, böylece İslam dünyasında sadece geçmişte kalan değil, günümüzde cereyan eden ve giderek derinleşen tartışmaları da arka planıyla anlamaya bir pencere açılmaktadır.

Yazarlar:

Prof. Dr. Bünyamin Erul, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Kadir Demirci, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli, *İstanbul Üniversitesi*

Prof. Dr. Özcan Hıdır, *Rotterdam İslâm Üniversitesi*

Prof. Dr. Hüseyin Hansu, *İstanbul Üniversitesi*

Prof. Dr. Ahmet Yıldırım, *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

Prof. Dr. İshak Emin Aktepe, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*

Prof. Dr. Mesut Okumuş, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Yavuz Ünal, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

Prof. Dr. Enbiya Yıldırım, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Ahmet Keleş, *Dicle Üniversitesi*

Prof. Dr. Nevzat Tartı, *Akdeniz Üniversitesi*

Prof. Dr. Ahmet Yücel, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

Doç. Dr. Halit Özkan, *İstanbul Şehir Üniversitesi*

B. SİYER COĞRAFYASI PROJESİ

Kur'an'ın ve Hz. Peygamber'in evrensel davetinin kavranmasında siyer araştırmaları kadar siyer çalışmalarının konusunu teşkil eden olayların cereyan ettiği mekânların tespiti de büyük önem taşır. Bu sebeple, Peygamberimizin hayatının geçtiği ve ilk İslam toplumunun oluşumuna sahne olan coğrafyanın tarihsel verilerden ve günümüzün teknolojik imkânlarından yararlanarak haritalandırılması ve çeşitli yazılı ve görsel ürünlere dönüştürülmesini amaçlayan bu proje Dr. Mehmet Apaydın tarafından yürütölmektedir. Proje kapsamında siyer coğrafyasının bugünkü durumunun yerinde tespiti ve fotoğraflanması amacıyla iki inceleme gezisi düzenlenmiş ve otuz binden fazla fotoğraf çekilmiştir. Devam eden projede, bahsedilen görsel malzemenin de kullanımı ve konuyla ilgili zengin tarihsel bilgi ve verilerin değerlendirilmesiyle aşağıda gösterilen ürünlerin hazırlanması planlanmaktadır:

Siyer Coğrafyası Görüntü Arşivi

Ulusal ve uluslararası araştırmacıların istifadesine sunulmak üzere KURAMER bünyesinde bir arşiv oluşturulması.

Belgesel Çekimi

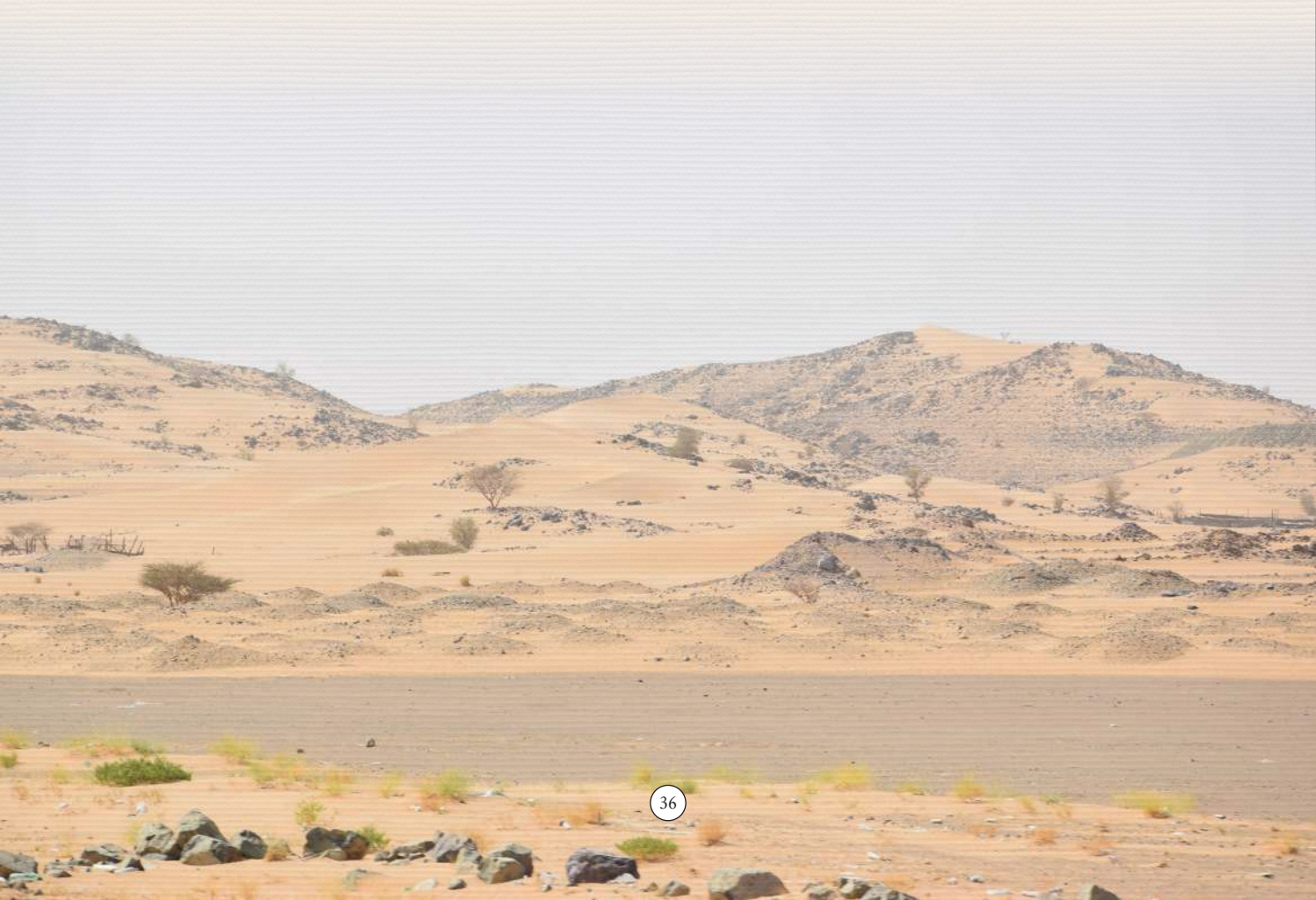
Siyer mekânlarıyla ilgili bir veya birkaç bölüm halinde yayınlanabilecek bir belgesel çekimi yapılması ve bu şekilde hem mekânların ileriki kuşaklara birer hatıra olarak aktarımının hem de bölgeye giden araştırmacı, hacı ve umrecilerin doğru bilgilendirilmesinin sağlanması.

Siyer Coğrafyası Sunumları

Başta İlahiyat Fakülteleri olmak üzere siyer dersi okutulan çeşitli eğitim kurumlarında ders ve eğitim malzemesi olarak kullanılmak üzere sunumlar hazırlanması.

Siyer Haritaları

Hadis ve Siyer kaynaklarında ismi geçen mekânların ve güzergâhların ilmî ölçülere göre tespitleri yapıldıktan sonra Hz. Peygamber (s.a) dönemine ait bir veya birden fazla harita hazırlanması.

C. KUR'AN KRONOLOJİSİ

Vahiy sürecinin izlenmesini ve yirmi küsur yıllık nübüvvet süresinde nâzil olan âyetlerin/âyet gruplarının ve/veya sûrelerin tarihlendirilmesini konu alan ve Dr. Mehmet Apaydın tarafından yürütülen bu çalışma, daha önce *Siyer Kronolojisi* adıyla yayınlanan çalışmanın Kur'an âyetlerine tatbik edilerek bir nüzûl kronolojisi ortaya koymayı hedeflemektedir. Âyet ve sûrelerin tarihî bağlamını ve nüzûl sebeplerini belirleme açısından da büyük önem arz edecek olan çalışma, gerek İslâm dünyasında gerekse Batı'da bugüne kadar yapılmış nüzûl kronolojisi çalışmalarının ulaştığı neticelerin doğruluğunu test etmek bakımından da gereklidir.

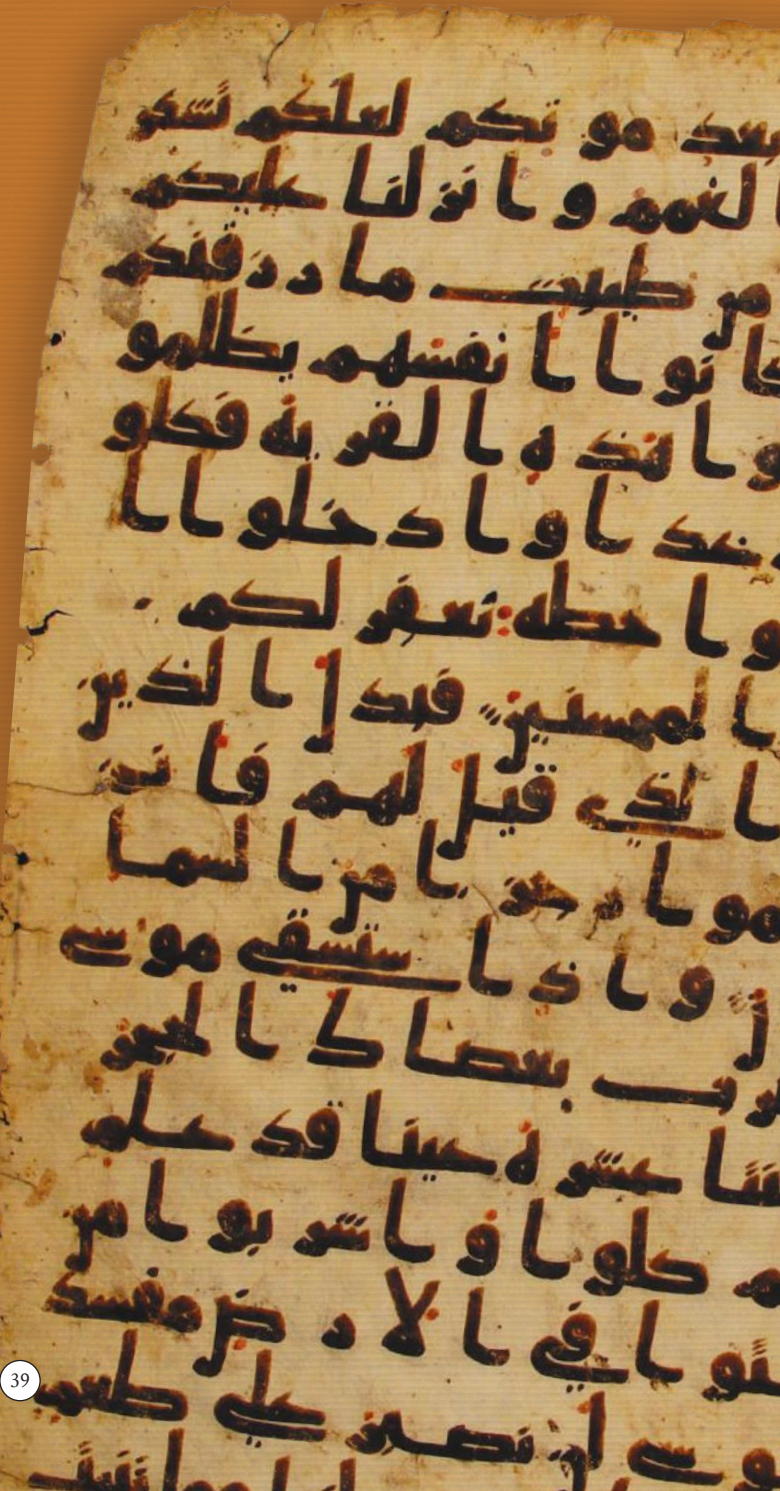
Bu çalışma, Siyer Kronolojisi ve Bütünsel Yaklaşım yöntemiyle birlikte ele alındığında Kur'an tefsiri alanında yeni imkânlar ortaya çıkarabilecektir. Projenin bir diğer önemli kazanımı da, Kur'an'ın salt metin üzerinden anlaşılması ve yorumlanması ile kronolojik bir çerçeveye oturtulmuş âyetlerin sebep-i nüzûl çerçevesinde ifade ettikleri anlam arasında herhangi bir farkın olup olmadığının çok daha net bir biçimde ortaya konulabilecek olmasıdır. Çalışma, Kur'an'ın anlaşılmasında kullanılacak hadislerin ve tarihî malzemenin hangi ölçülerde kullanılması gerektiği hususunda da yeni bir yaklaşıma kapı aralayacaktır. Hedefleri ve kapsamı itibariyle uzun bir çalışma süresine ihtiyaç duyan, titiz bir veri toplama işlemini zorunlu kılan ve sonrasında toplanacak verilerin birçok açıdan mukayesesini gerektiren uzun soluklu bir çalışmayı kapsayan projenin ikmalinin ilim hayatımız için uluslararası çapta bir kazanım teşkil edeceğine kuşku yoktur.

D. İKTİSAT-PARA TARİHİ PROJESİ

İktisat tarihi çerçevesinde paranın serüveni, sermaye birikiminin ortaya çıkışıyla ekonomik anlayış ve pratiklerde meydana gelen değişim, parasal ekonomide sermayenin getirisi ile ilgili gelişmeler ve bu gelişmelerin muhtelif ekonomik sistemler ve toplumlarda nasıl tezahür ettiğinin araştırılması; bu çerçevede İslam İktisadı genel başlığı altında ileri sürülen iddialı tezlerin muhtelif veçhelerinin eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilmesi gibi konuları kapsayan proje, alanlarının uzmanlarından oluşan bir çalışma grubu tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın 2021 yılında yayına dönüştürülerek okuyucuyla buluşması planlanmaktadır.

E. KUR'AN LUGATİ ÇALIŞMASI

Kur'ân-ı Kerîm'in anlam dünyasını keşfetme arayışlarının tatminkâr neticelere ulaşması için olmazsa olmaz şartlardan biri, onun dil ve üslup özelliklerini, terminolojisini, kavramsal örgüsünü anlamaya çalışmaktır. İslam tarihinin ilk yüzyılından bu yana İslam dünyasında ve Batı'da bu alanda muhtelif dillerde çok yetkin, abidevî eserler üretilmiştir. Ancak Türkçede bu ölçüde zengin eserlerin bulunmadığı da bir gerçektir. Bu eksikliği de dikkate alan KURAMER, bir taraftan orta vadede gerçekleştirilecek kapsamlı ve klasik formatlara uygun, iddialı bir Kur'an lügatı çalışmasının fikrî hazırlıklarını yaparken, diğer taraftan bu alanda KURAMER dışında yapılmış çalışmalardan ilmî standartlara uygun bulduklarını desteklemeyi misyonunun bir gereği olarak görmektedir.

F. MODERN DÖNEMDE İSLAM DÜŞÜNCESİ

Modern dönemde İslam dünyasının din konusunda yaşadığı kafa karışıklıklarının, yanlış ve kötü temsillerin, yeni nesillerin dine daha mesafeli durmaya başlamasının, geleneksel din ve ilahiyat söyleminin bir kısır döngü içinde sıkışıp kalmasının, toplumda karşılığı olmayan bir duruma düşmesinin ve benzeri birçok olumsuzlukların arkasında ve derinde yatan temel sebeplerden birisi “dinî düşüncede (Sünnî ve Şii kesimlerde) yaşanan tıkanmışlık”tır.

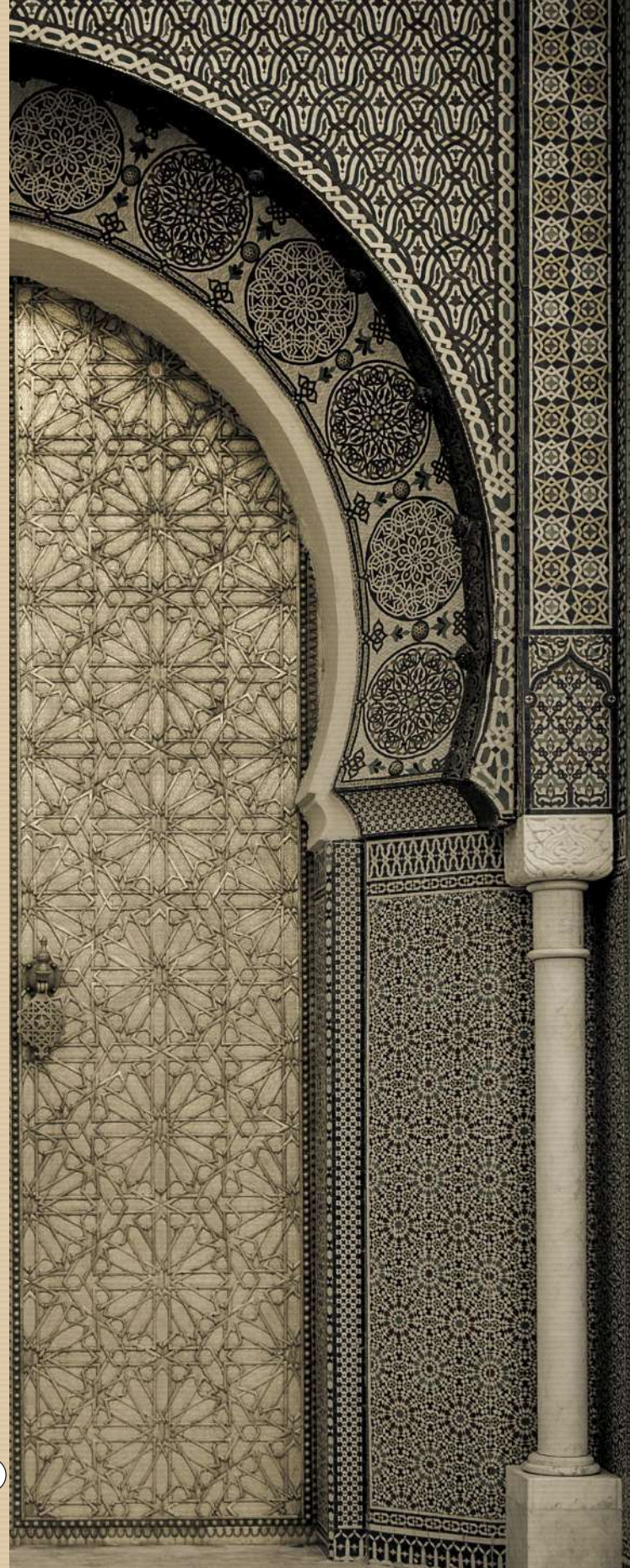
Bugün İslam dünyasının hem kendi sorunları hem de daha üst düzeyde genel insanlık sorunları üzerinde düşünme, çözüm üretme, yol gösterme ve örneklik yapma kapasitesi, birikimi, ama daha da önemlisi arzu ve iddiası içinde olduğunu söylemek mümkün değildir. Hem düşünce hem de eylem alanında böylesine donuk ve sönük bir görüntü sergileyen İslam dünyasında bu resmin dışına çıkıp düşünen, sorgulayan ve üreten bazı aydınlar ve ilim adamlarının da egemen dinî yapı tarafından dışlandığı, susturulduğu ve hatta aforoz/linç edildiğine dair örneklerin az olmadığı da bilinmektedir. Ancak dini sahiplenme adına sergilenen bu tutumun durumu daha da kötüleştirdiği ve bundan dinin bizzat kendisinin büyük zarar gördüğü, İslam dünyasını ve Müslümanları yeniden, her alanda üretken ve insanlığa örnek bir toplum düzeyine yükseltmeyi amaçlayan düşünme arzu ve iştiyakını, hatta görev ve sorumluluğunu törpülediği, zayıflattığı aşikârdır.

İslam dünyasında geçmişin büyük düşüncelerinin toplumların siyasal, sosyal, ahlâkî ve fikrî bir krizden geçtiği dönemlerde ortaya çıktığı ve bu krizleri aşma irade ve arayışını yansıttığı bilinmekte-

dir. Bugün de İslam dünyası olarak belki de daha derin ve öncekinden daha karmaşık özellikler arz eden bir krizden geçtiğimizi dikkate alırsak, yine geçmiştekine benzer bir krizden çıkış arayışına, geçmişin birikiminden yararlanan ama onu yeniden üretmekten çok, yeni şartlara yeni bakışlar geliştirmeyi önceleyen bir entelektüel arayışa ihtiyacımız olduğu açıktır.

İşte bu ihtiyaçtan hareket ederek, İslam dünyasının son birkaç yüzyıl boyunca yaşadığı dinî düşünce ve hayata ilişkin sorunların sadece teşhisi ile yetinmeyip bunların sebeplerini tarihsel, sosyolojik ve kültürel boyutlarıyla derinliğine tahlil etmeyi de ihtiva eden; modern çağda aynı ihtiyacı hissederek yeni bir fikrî arayışın, dinî düşüncede yeni bir üretkenliğin örneklerini sergileyen önemli hareketlerin ve bunların ortaya çıktığı düşünce ve ilim havzalarının etrafı bir şekilde incelenmesini ve günümüzün benzer arayışlarına ışık tutacak fikirlerin üretilmesini amaçlayan bir araştırma projesi üzerinde planlama ve projelendirme çalışması devam etmektedir.

Bu çerçevede düşünce dünyamızın önde gelen isimleri arasında yer alan, özellikle İslam düşüncesi ve İslâmî ilimler alanında değerli çalışmalara imza atmış bulunan Prof. Dr. Bekir Karlığa, Prof. Dr. İ. Kâfi Dönmez, Prof. Dr. Sönmez Kutlu, Prof. Dr. H. Yunus Apaydın, Prof. Dr. Burhaneddin Tatar, Prof. Dr. M. Zeki İşcan, Prof. Dr. Ayhan Çitil, Prof. Dr. Kemal Ataman, Prof. Dr. Mahmut Ay, Prof. Dr. İbrahim Maraş ve Dr. Asiye Tıgılı'nın da içinde bulunacağı 20'yi aşkın akademisyenin özgün katkı ve ürünleriyle hayata geçecek olan bu projenin fikir ve ilim hayatımıza ve yukarıda belirttiğimiz zihinsel ve düşünsel arayışlara önemli bir katkıda bulunacağı kuşkusuzdur.

G. KUR'AN VE MUSHAF TARİHİ PROJESİ

İlâhî vahyin söze ve yazıya dökülerek bugün elimizdeki Mushaf'a dönüşmesi sürecinin incelenmesi, Kur'an araştırmalarının temel ilgi alanlarından birini oluşturmaktadır. İslam âlimlerinin ilk dönemlerden itibaren süreç ile ilgili her konuyu etraflıca ve özgüven içinde tartışarak, farklı rivayetleri ele alıp değerlendirerek bu alanda zengin bir bilgi birikimi oluşturdukları bilinmektedir. Prof. Dr. Ömer Özsoy tarafından yürütülen bu çalışma, İslam âlimlerinin bize miras bıraktıkları zengin bilgi birikiminden yararlanarak, aynı zamanda öteden beri konuya ciddi bir ilgi duymuş olan Batılı bilim insanlarının Kur'an'ın şifahî aktarımı, yazıya geçirilmesi, çoğaltılması, imlâ ve okunuş farklılıklarıyla ilgili rivayetlerden yola çıkarak ürettikleri bilgi ve soruları da göz önüne alarak ulaşılan görüş ve tespitleri günümüz muhataplarıyla buluşturmayı hedeflemektedir.

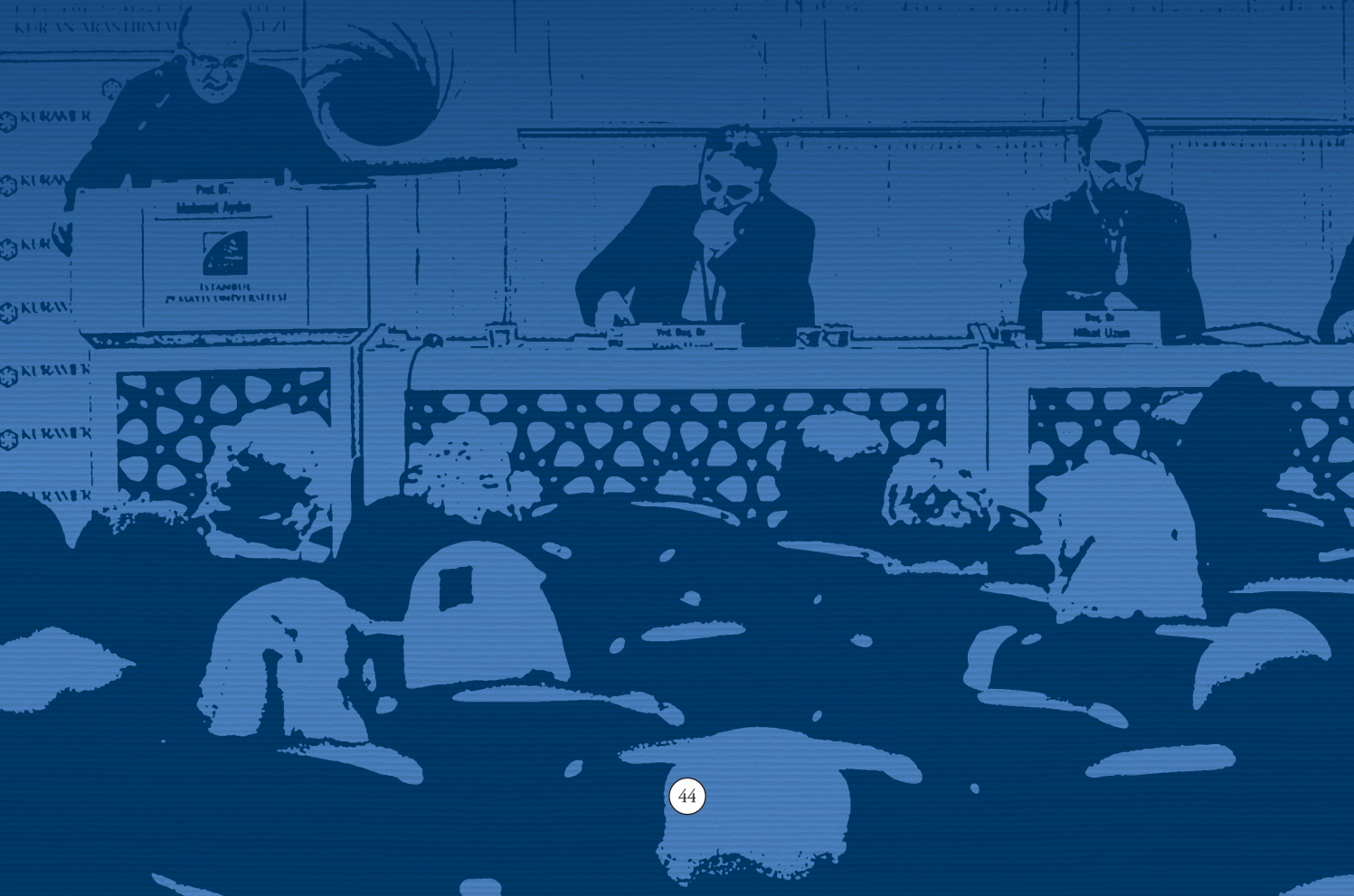

SEMPOZYMLAR

Kur'ân-ı Kerîm eksenli ilmî çalışmaları teşvik etme ve desteklemeyi amaç edinen KURAMER, bu çerçevede, yurt içinden ve yurt dışından, konusunda uzman ilim insanlarının katılımıyla İslâmî düşüncenin ve dinî hayatın önemli sorunlarını ele alan tartışmalı ilmî toplantılar, konferanslar, ulusal ve uluslararası sempozyumlar, ilim dünyasına ve ilgililere açık çalıştay ve seminerler düzenlemiş ve bu yolla, ele alınan konuda ilmî görüş serdececek herkes için kendini özgürce ifade edebileceği bir ilmî platform oluşturmuştur. Bu bölümde KURAMER'in 2016 yılından bu yana düzenlediği ve her biri geniş ilgi gören, yüksek katımlı sempozyumların listesi sunulmakta; her sempozyumda ele alınan konular, tebliğ sunan ilim adamları, bu tebliğlerin müzakerecileri ve söz konusu tebliğ ve müzakere metinlerini içeren sempozyum kitapları sıralanmaktadır.

Sempozyum kitaplarının büyük kısmında programda yer alan tebliğci ve müzakerecilerin yanı sıra, sempozyum programında konuşmacı olarak yer almayı sempozyuma genel müzakere yapması için davet edilen ve daha sonra sempozyumda ele alınan konular veya sunulan tebliğler konusunda görüş ve değerlendirmelerini yazılı olarak ileten akademisyenlerin metinleri de "genel müzakereciler" başlığı altında yer almaktadır. Bu yöntemle de tebliğlerin ve sempozyum konusunun farklı açılardan değerlendirilmesi ve farklı görüşlerin dile getirilmesi hedeflenmiştir. Sempozyumlara bu şekilde katkıda bulunan genel müzakerecilerin isimleri her bir kitabın tanıtım yazısının devamında gösterilmektedir.

İslam Kaynaklarında, Gelenğinde ve Günümüzde Cihad

20-21 Nisan 2016, Bağlarbaşı Kültür Merkezi, Üsküdar/İstanbul

İslam Kaynaklarında,
Gelenğinde ve
Günümüzde

Cihad

ULUSLARARASI
SEMPOZYUM

20-21 Nisan 2016
İstanbul

ÜSKÜDAR
BELEDİYESİ

PANEL

Günümüz İslam Dünyasında Cihad Anlayışları ve Hareketleri: İç ve Dış Sebepler, Kültürel ve Politik Arka Plan

Panel Başkanı: **Prof. Dr. Mehmet S. Aydın**

Panelistler: **Prof. Dr. Ziauddin Sardar** (The Muslim Institute, Londra), **Prof. Dr. Armina Omerika** (Goethe University, Frankfurt), **Merryl Wyn Davies** (The Muslim Institute)

BİRİNCİ OTURUM

Dinler ve Cihad

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ömer Faruk Harman** (KURAMER)

Tebliğ: **Prof. Dr. Cafer Sadık Yaran** (Ondokuz Mayıs Üniv.)

Müzakere: **Prof. Dr. İlhami Güler** (Ankara Üniversitesi), **Prof. Dr. Mahmut Aydın** (Ondokuz Mayıs Üniv.)

İKİNCİ OTURUM

Cihad Âyetleri: Tefsir Birikimine, İslam Geleneğine ve Günümüze Yansımaları

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Mehmet Okuyan** (Ondokuz Mayıs Üniv.)

Tebliğ: **Prof. Dr. Mustafa Öztürk** (Çukurova Üniv.)

Müzakere: **Yrd. Doç. Dr. Nihat Uzun** (Karadeniz Teknik Üniv.), **Doç. Dr. Mustafa Karagöz** (Erciyes Üniv.)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Cihad Hadisleri: Resûlullâh'ın Uygulamaları, Bunların Kültüre Yansımaları

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ömer Özsoy** (Goethe University, Frankfurt)

Tebliğ: **Prof. Dr. Ahmet Yücel** (İstanbul 29 Mayıs Üniv.)

Müzakere: **Prof. Dr. Hüseyin Hansu** (İstanbul Üniv.), **Yrd. Doç. Dr. Mahmut Kelpetin** (Marmara Üniv.)

DÖRDÜNCÜ OTURUM

İslam Hukukunda Cihad

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. İbrahim Kâfi Dönmez** (İstanbul 29 Mayıs Üniv.)

Tebliğ: **Prof. Dr. Talip Türcan** (Süleyman Demirel Üniv.)

Müzakere: **Prof. Dr. Ahmet Yaman** (Necmettin Erbakan Üniv.), **Prof. Dr. Ferhat Koca** (Hitit Üniv.)

DEĞERLENDİRME OTURUMU

Sempozyumun Değerlendirilmesi ve İslam Dünyası ile İlgili Bir Gelecek Tasavvuru

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ali Köse** (Marmara Üniv.)

Prof. Dr. Mehmet S. Aydın

Prof. Dr. Ziauddin Sardar (The Muslim Institute)

Prof. Dr. Armina Omerika (Goethe University, Frankfurt)

Merryl Wyn Davies (The Muslim Institute)

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Goethe University, Frankfurt)

Kapanış ve Teşekkür

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu (KURAMER)

İslam Kaynaklarında, Geleneğinde ve Günümüzde Cihad

Editör/Proje Sorumlusu

Ahmet Ertürk, 424 s., 1. Baskı: Ekim 2016, 2. Baskı: Ekim 2017

İslâmî terminolojide zengin bir anlam yelpazesine sahip olan “cihad” kavramının, son yüzyılda politik çatışma alanına hapsedilmek suretiyle ciddi bir anlam kayması ve daralmasına maruz kaldığı, bunun da Yüce Dinimizi ve Kitabımızı hiç de haklı olmayan bir tartışma zeminine taşıdığı görülmektedir. Bu meseleye odaklanan kitapta,

Kur’ân-ı Kerîm “cihad” konusunda ne diyor? Hz. Peygamber, Sahâbe ve sonraki Müslümanlar cihadı nasıl anladı ve uyguladılar?

İslâm medeniyetinde insanî ve ahlâkî hedeflere sahip geniş kapsamlı bir kavram olan cihadın, bugün büyük ölçüde savaş ve çatışma boyutuna indirgenmiş olmasını nasıl açıklamalıyız?

Müslümanlar arasından çıkan öfke ve şiddet gruplarının Kur’an’ın cihad âyetleriyle ve Hz. Peygamber’in bu alandaki uygulamalarıyla

ilişkilendirilmesi ne kadar haklı görülebilir?

Bütün bu gelişmeler dünyadaki İslâm algısını nasıl etkiliyor ve İslâm dünyasının geleceğini nasıl etkileyecek?

gibi sorulara verilen cevapları ve bu konular etrafında yapılan tartışmaları içeren sempozyum metinleri yer almaktadır.

beklenen kurtarıcı inancı

22 Ekim 2016, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Açılış Konferansı: Tarihi Perspektif

Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Birinci Panel: Dinî Arka Plan

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. M. Emin Özafşar** (Diyanet İşleri Başkanlığı)

'Beklenen Kurtarıcı' İnançının İslam Öncesi Dinî Arka Planı

Prof. Dr. Ö. Faruk Harman (KURAMER)

'Beklenen Kurtarıcı' İnançının Siyasî-Dinî İdeoloji Olarak Ortaya Çıkışı

Yrd. Doç. Dr. Nihal Şahin Utku (Marmara Üniversitesi)

Şia'da 'Beklenen Kurtarıcı' İnanıcı

Prof. Dr. Cemil Hakyemez (Hitit Üniversitesi)

İkinci Panel: Tarihi Süreç

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Bünyamin Erul** (Ankara Üniversitesi)

Hadis Kültüründe 'Beklenen Kurtarıcı' İnanıcı

Prof. Dr. Ahmet Yücel (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

'Beklenen Kurtarıcı' İnanıcı'nın İslam Akaidine Giriş Serüveni

Pof. Dr. Y. Şevki Yavuz (KURAMER)

Tasavvuf Kültüründe 'Beklenen Kurtarıcı' İnanıcı

Yrd. Doç. Dr. Özkan Öztürk (Namık Kemal Üniversitesi)

Üçüncü Panel: Genel Perspektif ve Değerlendirme
Oturum Başkanı: **Dr. Necdet Subaşı** (T.C. Başbakanlık)

Dinî Gruplara Yönelmenin Ardındaki Psiko-Sosyal Nedenler

Yrd. Doç. Dr. Sevide Düzgüner (Marmara Üniversitesi)

'Beklenen Kurtarıcı' İnançına Dayalı Siyasî ve Dinî Hareketlere Genel Bir Bakış

Prof. Dr. Sönmez Kutlu (Ankara Üniversitesi)

'Beklenen Kurtarıcı' İnançının Günümüze Yansımalarına Genel Bir Bakış

Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Çukurova Üniversitesi)

Beklenen Kurtarıcı İnancı

Editör/Proje Sorumlusu

Y. Şevki Yavuz, 560 s., 1. Baskı: Şubat 2017, 2. Baskı: Aralık 2017

İslam coğrafyasında öteden beri var olan mehdî ve mesîh telakkisinin dayanağını teşkil eden 'beklenen kurtarıcı inancı' bugün farklı boyutta birçok sorunla iç içe geçerek İslam dünyasının gündemini işgal etmektedir. Çok yönlü bir dinî ve tarihî arka planı bulunan böyle bir inanışın İslam kaynaklarındaki yerinin, tarihsel süreçte ortaya çıkışı ve günümüze yansımalarının ilmî bir bakış açısıyla ele alınması ve soğukkanlı biçimde tartışılabilmesi gerekiyordu. Bu bağlamda eser, sempozyumda sunulan ve konuyu değişik açılardan ele alan tebliğleri ve bu tebliğlerdeki görüşler etrafında yapılan zengin müzakere ortamının tutanaklarını içermektedir. Kitapta aynı konuda farklı görüş ve değerlendirmelerin bulunması, hem katılımcıların düşüncelerini özgürce ifade edebilmiş olmalarının hem de KURAMER'in bu farklı fikirleri yayımlamayı ilmî bir sorumluluk olarak görmesinin sonucudur.

Genel Müzakereciler

Prof. Dr. Ahmet Yıldırım, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

Prof. Dr. Hüseyin Aydın, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

Prof. Dr. Şehmus Demir, *Gaziantep Üniversitesi*

Prof. Dr. Mehmet Ali Büyükkara, *İstanbul Şehir Üniversitesi*

Prof. Dr. Enbiya Yıldırım, *Ankara Üniversitesi*

Doç. Dr. Atilla Yargıcı, *Harran Üniversitesi*

Doç. Dr. Bekir Kuzudişli, *İstanbul Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Arif Gezer, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Muammer Cengiz, *Atatürk Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Eyüp Öztürk, *Karadeniz Teknik Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Hadiye Ünsal, *Çukurova Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Özmen, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Nihat Uzun, *Karadeniz Teknik Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Osman Oruçhan, *Pamukkale Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Esra Şahyar, *Marmara Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Fethullah Zengin, *İnönü Üniversitesi*

İSLAM DÜŞÜNCE ve GELENEĞİNDE

kutsiyet velâyet kerâmet

4 Mart 2017, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Açılış Konferansı: Kur'an ve Sünnet Açısından Velâyet, Kerâmet ve Kutsiyet
Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal (Ankara Üniversitesi)

BİRİNCİ PANEL

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ömer Faruk Harman** (KURAMER)

Tebliğ: **İslam Öncesi Dinlerde Kutsallık Anlayışı**

Prof. Dr. Şinasi Gündüz (İstanbul Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. İsmail Taşpınar** (Marmara Üniversitesi)

Tebliğ: **Velâyet, Kerâmet ve Kutsiyet Telakkisine İtikâdî Mezheplerin Bakışı**

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz (KURAMER)

Müzakere: **Prof. Dr. Metin Özdemir** (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

İKİNCİ PANEL

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ali Köse** (Marmara Üniversitesi)

Tebliğ: **Tasavvuf ve Tarikatlara Yöneliş Psikolojisi**

Doç. Dr. Muammer Cengil (Hitit Üniversitesi)

Müzakere: **Doç. Dr. Halil Apaydın** (Amasya Üniversitesi)

Tebliğ: **Tasavvufta Velâyet ve Kutsiyet İnancı Etrafında Oluşan Tasavvurlar: Kerâmet, Rabita, Şefaât, Tevessül ve Ricalü'l-Gayb (Gavs-Kutub-Abdal-Evtâd-Nüceba vb. İnanışları)**

Prof. Dr. Salih Çift (Uludağ Üniversitesi)

Müzakere: **Doç. Dr. Abdullah Kartal** (Uludağ Üniversitesi)

ÜÇÜNCÜ PANEL

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. M. Saim Yeprem** (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Tebliğ: **Tasavvuftaki, Kutsiyet İnanışlarına Yönelik Geleneksel Eleştiri Literatürü ve Meşruiyet Temelleri (İbn Hazm, Ebu Bekir İbnü'l Arabî, İbnü'l-Cevzî, İbn Teymiyye, İbn Haldun, Birgivi vd.)**

Prof. Dr. Mahmut Ay (Ankara Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Temel Yeşilyurt** (Erciyes Üniversitesi)

Tebliğ: **Günümüz İslam Dünyasında Kişilere İzafe Edilen Kutsiyet ve Manevî Tasarruf İnanışı Etrafında Şekillenen Din Anlayışına Genel Bir Bakış**

Prof. Dr. İlhami Güler (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

İslâm Düşünce ve Geleneğinde Kutsiyet Velâyet Kerâmet

Editör/Proje Sorumlusu

Y. Şevki Yavuz, 480 s., 1. Baskı: Haziran 2017, 2. Baskı: Aralık 2017

Kutsiyet, velâyet, kerâmet gibi kavramların etrafında oluşan çeşitli inanışlar İslam toplumlarında her zaman cezbedici olmuştur. Bu inanışlar bugün de zamanın şartlarına göre az çok değişim geçirerek Müslümanların zihnî ve amelî dünyalarındaki belirleyici etkisini sürdürmekte; geçmişte olduğu gibi zamanımızda da bilhassa sıkıntı ve kriz dönemlerinde önemli gündem konuları arasında yer almakta ve nihayet bizim dışımızdaki dünyada İslam algısı üzerinde de etkili olmaktadır. İslam geleneğinde bu tür kavramlar ekseninde ortaya çıkan başlıca telakki ve oluşumların dinî ve tarihî arka planının, İslam'ın aslî kaynaklarıyla ilişkisinin ortaya konması, bugün yaşadığımız önemli sorunlara soğukkanlı biçimde yaklaşmamıza, bu telakki ve oluşumları sağlıklı biçimde anlayıp değerlendirmemize imkân veren bir zihnî durulma oluşturacaktır. Eser, bu perspektiften hareketle sempozyumda sunulan tebliğ ve müzakere metinlerini içermektedir.

Genel Müzakereciler

Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz, *Marmara Üniversitesi*

Prof. Dr. Hüseyin Elmalı, *Yakın Doğu Üniversitesi*

Doç. Dr. Abdullah Özbolat, *Çukurova Üniversitesi*

Doç. Dr. Murat Serdar, *Erciyes Üniversitesi*

Doç. Dr. Sabri Yılmaz, *Akdeniz Üniversitesi*

Doç. Dr. Sait Kar, *Ordu Üniversitesi*

Doç. Dr. Rifat Atay, *Akdeniz Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Altuntaş, *Gümüşhane Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Cafer Genç, *Artvin Çoruh Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Emine Ögük, *Eskişehir Gaziosmanpaşa Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Fatih Tiyek, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Hacer Şahinalp, *Mardin Artuklu Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Mehmet İlhan, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şirin Ayış, *Bingöl Üniversitesi*

Modern Dünyada Kur'an'ın Yeri
Makâsıdî Tefsire Doğru
Kur'ân-ı Kerîm'i Amaç ve Hikmet Eksenli Anlamak

29 Nisan 2017, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Selamlama Konuşması

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu (KURAMER)

Dr. Anas al-Shaikh-Ali (IIIT, London)

Açılış Konuşması

Prof. Dr. Mehmet Görmez (T.C. Diyanet İşleri Başkanı)

BİRİNCİ PANEL

Kur'ânî Değerler ve Kur'ânî Bir Dünya Görüşü Oluşturma

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Raşit Küçük** (İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), İstanbul)

Tebliğ: **Kur'an'ın Çağa Hitabı**

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Goethe Üniversitesi, Almanya)

Müzakere: **Doç. Dr. Raid Okasha** (IIIT, Ürdün)

Tebliğ: **Modern Dünya ve Kur'ânî Değerler**

Doç. Dr. Mustafa Câbir Feyyaz el-Alvânî (Süleymaniye Üniversitesi, Irak)

Müzakere: **Dr. Fathi Malkawi** (IIIT, Ürdün)

İKİNCİ PANEL

İslam Geleneğinde Makâsîd Düşüncesi ve Makâsîd Merkezli Tefsir

Oturum Başkanı: **Dr. Fathi Malkawi** (IIIT, Ürdün)

Tebliğ: **İslâm Geleneğinde Makâsîd Düşüncesi ve Makâsîd Merkezli Tefsir**

Doç. Dr. Ali Muhammed Es'ad (Uluslararası İslâmî İlimler Üniversitesi, Ürdün)

Müzakere: **Dr. Beddy Ebnou** (Avrupa Epistemolojik Çalışmalar Enstitüsü, Brüksel, Belçika)

Tebliğ: **Makâsîd Merkezli Kur'an-Sünnet ve İslâm Anlayışı: İmkânlar, Sınırlar ve Sorunlar**

Prof. Dr. Ahmet Yaman (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Ferhat Koca** (Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

ÜÇÜNCÜ PANEL

Modern Dönemde Makâsîd Merkezli Tefsir ve Yaklaşımlar

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mahmut Kaya (İstanbul Üniversitesi-İSAM, İstanbul)

Tebliğ: Yakın Dönem Tefsir Geleneğinde Makâsîd Merkezli Yaklaşım (Reşîd Rızâ ve İbn Âşûr Örneği)

Prof. Dr. M. Emin Maşalı (Marmara Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Bilal Gökkır (İstanbul Üniversitesi)

Tebliğ: Modern Dönem İslam Düşüncesinin Makâsîd Merkezli Bir Tefsire Olan İhtiyacı

Prof. Dr. Abdülmecîd en-Neccâr (İlmî Araştırmalar ve İstişareler Merkezi, Tunus)

Müzakere: Prof. Dr. Abdurrahman Haçkalı (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Makâsıdı Tefsir

Kur'ân-ı Kerîm'i Amaç ve Hikmet Eksenli Anlamak

Editör/Proje Sorumlusu

Mustafa Çağrııcı, 344 s., Haziran 2018

“Makâsıdı yorum”, geçmişte izlenmiş ve halen de izlenmekte olan yorum türlerinden biridir. Öteden beri Kur'an'ın ve genel olarak dinî hükümlerin temel maksadı, yani nihai anlam ve amacı üzerinde durulmuş ve bu maksat “celb-i menfaat ve def'-i mazarrat (def'-i mafsedet)” şeklinde özetlenmiştir. İlâhî Kelâm'ın temel amaç ve hedeflerini keşfedip ortaya koymanın hayatî derecedeki gerekliliği, bu yorum şeklinin yöntemini ve ölçülerini ortaya koymayı zorunlu kılmaktadır. Çünkü standart bir metne bürünmüş olan İlâhî Hitâbın amacını keşfetmeye uğraşmak, -diğer tefsir şekillerinden farklı olarak- son derece kaygan bir zeminde yol almaya çalışmak demek olduğu için oldukça zor, ama bir o kadar da gerekli bir çalışmadır. Sempozyum tebliğleri ve müzakere metinlerinden oluşan kitap, bu ihtiyaca cevap vermeyi amaçlamaktadır.

İMKÂN, SINIR VE SORUN AÇISINDAN

KUR'AN'IN BÂTİNÎ VE İŞÂRÎ YORUMU

11 Kasım 2017, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Birinci Oturum

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sönmez Kutlu (Ankara Üniversitesi)

Tebliğ: Bâtınî Din Anlayışının Epistemik Temelleri

Doç. Dr. Ali Avcu (Cumhuriyet Üniversitesi)

Müzakere: Doç. Dr. Mehmet Kalaycı (Ankara Üniversitesi)

Tebliğ: Tasavvuf Kültüründe Bâtın ve Bâtınî/Ledünnî Bilgi Kavramlarının Referans Çerçevesi

Prof. Dr. Kadir Özköse (Cumhuriyet Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Ahmet Yıldırım (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Tebliğ: İlk Dönem Sûfilerin Nasları Yorumlama Tarzı

Prof. Dr. Fikret Karapınar (Karaman Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Muhittin Uysal (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

İkinci Oturum

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Halis Albayrak (Ankara Üniversitesi)

Tebliğ: Yahudi Geleneğinde Tevrat'ın Bâtınî ve Mistik Yorumu

Yrd. Doç. Dr. Yasin Meral (Ankara Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Mahmut Aydın (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Tebliğ: Tefsir Disiplini Açısından Bâtınî ve İşârî Yorumun İlmî Değeri

Doç. Dr. Nihat Uzun (Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Mehmet Emin Maşalı (Marmara Üniversitesi)

Tebliğ: Fıkıh Usûlüne Göre Te'vil

Prof. Dr. Ferhat Koca (Hitit Üniversitesi)

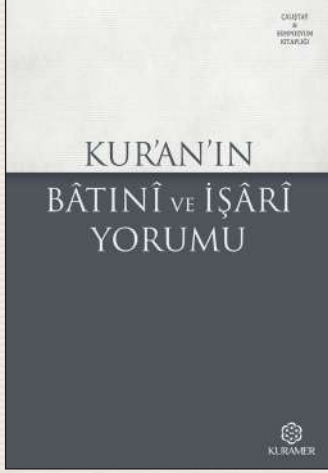
Müzakere: Doç. Dr. Osman Güman (Sakarya Üniversitesi)

Kur'an'ın Bâtınî ve İşârî Yorumu

Editör/Proje Sorumlusu

Mustafa Öztürk, 320 s., Nisan 2018

Bâtın, Bâtınîlik, bâtin ilmi, bâtinî te'vil gibi terimler ve tabirler İslam ilim ve kültür tarihinde çok köklü bir geleneğe sahiptir. Özellikle *bâtın* kavramı hem Şîî gelenekteki İsmâiliyye fırkasını ve bu fırkayla özdeşleşen *bâtınî te'vil* anlayışını hem de Sünnî tasavvufî gelenekteki “ilm-i bâtin”, “ehl-i bâtin” gibi kavramlaştırmaları akla getirir. Bâtın her iki gelenekte de “zâhir”den daha değerli ve önemli kabul edilir. Daha açıkçası, her iki gelenekte de zâhirî ilim ve zâhir anlam kabuk, bâtinî ilim ve bâtin anlam ise öz olarak kabul edilir. Şîî İsmâilî anlayışa göre bâtinî ilim masum bir muallimden (imam) öğrenilir; tasavvufî kültürde ise bu özel bilgiye sezgi (keşf) ve ilham gibi yollarla ulaşıldığı kabul edilir. Kur'an metninin bahsi geçen “özel ilim”le yorumlanması, Şîî-İsmâilî kaynaklarda “te'vil” (bâtınî te'vil), tasavvufî kaynaklarda “işaret, istinbat, itibar” gibi farklı terimler ve

tabirlerle ifade edilir. Bütün bu terimler ve tabirler özellikle felsefî, hermenötik ve epistemolojik açıdan oldukça girifttir. İşte bu eser, İslam düşünce tarihinde Bâtınîlik ve bâtinî te'vil anlayışını özellikle fikrî köken, işlev ve mahiyet açısından etraflıca inceleme ve kritik etmeyi hedeflemektedir. Eser, metin ve muhteva olarak belli bir görüşü tahkim edici söylemlerden değil, aynı konuda farklı yaklaşımları temsil eden farklı görüş ve değerlendirmelerden müteşekkildir. İlmî ve fikrî alanda çeşitlilik, zenginlik demektir.

zâhirî selefî din yorumu

28 Nisan 2018, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Açılış Konuşması

Zâhiri İslam Anlayışının Zihniyet Analizi: Epistemolojik, Teolojik ve Kültürel Temelleri

Prof. Dr. Sönmez Kutlu (Ankara Üniversitesi)

Birinci Oturum

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan Onat (Ankara Üniversitesi)

Tebliğ: Zâhirî Anlayışın Fıkha ve Fıkıh Usûlüne Yansıması

Prof. Dr. Yunus Apaydın (Erciyes Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Mehmet Erdoğan (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Hasan Hacak (Marmara Üniversitesi)

Tebliğ: Selefî Akımların İslam Algısında Zâhirî-Lafzî Yorumun Yansımaları

Prof. Dr. M. Zeki İşcan (Atatürk Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Siddık Korkmaz (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. Fethi Kerim Kazancı (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

İkinci Oturum

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal** (Ankara Üniversitesi)

Tebliğ: **Günümüz Zâhirî-Selefi Çevrelerin Hadis Algısı ve Literalizm Sorunu**

Prof. Dr. Mehmet Emin Özafşar (Ankara Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Zekeriya Güler** (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Mazhar Tunç (Hakkari Üniversitesi)

Tebliğ: **Zâhirî-Literal Yaklaşımın Çağdaş (Selefi) Tefsir ve İslam Düşüncesindeki İzdüşümleri**

Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Marmara Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Osman Bilen** (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Rıza Gül (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Zâhirî ve Selefi Din Yorumu

Editör/Proje Sorumlusu

Sönmez Kutlu, 512 s., Kasım 2019

Her dönemde ve coğrafyada varlığına tanık olduğumuz İslam'ın dinî düşünce ve yorum tarihinde “Gelenekçi-Zâhirî din yorumu” geleneği, özellikle Selefi din yorumuna evrilmesi süreçleri ve bu din yorumunun İslam düşüncesi ve pratik hayatının geleceği üzerindeki muhtemel etkileri yönüyle en az diğer dinî düşünce ve yorum tarzları kadar incelenmeyi hak etmektedir. Kitap *Zâhirî-Selefi Din Yorumu* sempozyumuna katılan, alanında uzman otuz aşkın ilim insanının ilmî sunum, müzakere ve değerlendirmelerinden oluşmaktadır. Eser, ülkemizde yaygınlık kazanma eğiliminde olan Zâhirî-Selefi din yorumu ile ilgili bundan sonra yapılacak araştırmalara ve tartışmalara sağlam bir zemin oluşturacak ve Selefilikle ilgili bilgi kirliliğinin önüne geçilmesi çabalarına katkıda bulunacak bir muhtevaya sahiptir.

Genel Müzakereciler

Prof. Dr. Muammer İskenderoğlu, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*

Doç. Dr. Burhan Baltacı, *Kastamonu Üniversitesi*

Doç. Dr. Faruk Sancar, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

Doç. Dr. Mustafa Karagöz, *Erciyes Üniversitesi*

Doç. Dr. Namık Kemal Okumuş, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*

Doç. Dr. Nizamettin Parlak, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Özmen, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Muhyettin İğde, *Gaziantep Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Zübeyir Bulut, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi*

Dr. Habip Demir, *Hitit Üniversitesi*

Dr. İsmail Akkoyunlu, *Ankara Üniversitesi*

Arş. Gör. Ebru Koçak, *Ankara Üniversitesi*

Arş. Gör. Hakan Atalay, *Ankara Üniversitesi*

Arş. Gör. Yunus İbrahimoğlu, *Ankara Üniversitesi*

Kadir Eser, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

kur'an ve pozitif bilim

27 Nisan 2019, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Açılış Konferansı: Din-Bilim İlişkisi

Prof. Dr. Yasin Aktay (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Birinci Oturum:

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Celal Kırca (Erciyes Üniversitesi)

Tebliğ: Tarihte ve Modern Dönemde Bilimsel Tefsir

Prof. Dr. Şehmus Demir (Gaziantep Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Mehmet Emin Maşalı (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayati Aydın (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Tebliğ: Destekleyenler ve Karşı Olanlar Açısından Bilimsel Tefsir

Prof. Dr. Vessel Güllüce (Atatürk Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Necmettin Gökür (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kaya (Selçuk Üniversitesi)

İkinci Oturum:

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Hasan Elik** (Marmara Üniversitesi)

Tebliğ: **Ecnebî Bilgi Sistemleri Karşısında Uzlaşmacı Bir Tavrı Örneği Olarak Bilimsel Tefsir Zihniyeti**
Doç. Dr. Vehbi Başer (Kocaeli Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Erkan Yar** (Fırat Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Tiyek (K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Tebliğ: **Bilimselci Kur'an Yorumlarının Genel Kriğiği**

Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Marmara Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Mehmet Dağ** (Atatürk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Akbaş (Mardin Artuklu Üniversitesi)

Kur'an ve Pozitif Bilim

Editör/Proje Sorumlusu

M. Turan Çalışkan, 400 s., Ağustos 2020

Kur'ân-ı Kerîm'in inananlar için temel bilgi kaynağı ve hayat rehberi olması, ama aynı zamanda bütün insanlık için evrensel mesajlar taşıması, onu anlamak ve zengin anlam dünyasına nüfuz etmek için çaba gösterilmesini gerekli kılmaktadır. Nitekim Müslümanlar da Kur'an'ın nüzûlünden itibaren onun getirdiği mesajı anlama, Kur'an ile yaşadıkları hayat arasında bağ kurma ve rehberliğinden yararlanma adına sürekli bir çaba içinde olmuşlar, neticede günümüze de intikal eden devasa bir tefsir/yorum birikiminin oluşmasını sağlamışlardır. Kur'an'ı anlama ve izah gayesiyle girilen bu yorum faaliyetleri çok farklı tefsir yöntem ve ekollerine hayat vermiştir. Bunlardan biri de, Kur'an'ın pozitif bilimin verileri ışığında yorumlanması ve modern dönemdeki bilimsel-teknik gelişmelerin köklerinin Kur'an âyetlerinde aranması şeklinde tanımlanabilecek olan

“bilimsel/bilimselci tefsir” yaklaşımıdır.

Eser, “Kur'an ve Pozitif Bilim” başlıklı sempozyuma katılan değerli ilim adamlarının sunduğu tebliğler ve müzakere metinlerinden oluşmaktadır. Eserde mezkûr yorum yöntemini benimseyenler ile buna karşı çıkanların ilmî argümanları yer almakta; özellikle modern dönemdeki bilimsel gelişmelerin başta âyetler olmak üzere dinî metinlerin yorumu üzerindeki etkisi gibi konular hem Batı hem de İslam düşünce dünyasındaki tezahürleri üzerinden ele alınmaktadır.

Genel Müzakereciler

Doç. Dr. Ali Karataş, *Sakarya Üniversitesi*

Doç. Dr. Mustafa Karagöz, *Erciyes Üniversitesi*

Doç. Dr. Mustafa Şentürk, *Trakya Üniversitesi*

Doç. Dr. Nihat Uzun, *Trabzon Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Ferihan Özmen, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Çakmak, *Giresun Üniversitesi*

Kur'an Mealleri ve Metin-Merkezci Yorum

28 Aralık 2019, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

Birinci Oturum

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Yaşar Düzenli** (İstanbul Üniversitesi)

Kur'an Mesajının Anlaşılmasında Meallerin Yeri ve İşlevi

(Meal Merkezli Din Anlayışının Genel Karakteristiği)

Prof. Dr. **Ömer Özsoy** (Goethe Üniversitesi, Frankfurt)

Tenzil Dönemi Sonrasındaki İlmî ve Mezhebî Gelişmelerin Meallerdeki Yansımaları

Prof. Dr. **Mustafa Karagöz** (Erciyes Üniversitesi)

İkinci Oturum

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Hasan Elik** (Marmara Üniversitesi)

Meal Kavramının Mahiyeti, Tarihçesi ve Mealcilik Tecrübesi

Prof. Dr. **Mustafa Öztürk** (Marmara Üniversitesi)

Meallerde Anakronizm Sorunu

Prof. Dr. **Mehmet Akif Koç** (Ankara Üniversitesi)

Üçüncü Oturum

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa Yıldırım (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Meallerde Bağlam ve Otantik Anlam Sorunu

Doç Dr. Fatih Tiyek (K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Meal Yazıcılığını Tetikleyen Psiko-Sosyal Refleksler

Prof. Dr. Abdülcelil Bilgin (Muş Alparslan Üniversitesi)

Bu sempozyumun tebliğ ve müzakere metinlerinden oluşacak kitabın yayım hazırlıkları devam etmektedir.

ÇALIŞTAYLAR

KURAMER'in ilmî faaliyetleri arasında yer alan çalıştaylar iki ayrı şekilde yapılmaktadır. Birincisi, gündeme alınan araştırma konularıyla ilgili olarak, araştırmayı yürütecek akademisyenler grubunun ve aynı alanda uzman ilim adamlarının katılımıyla çalışmanın içerik ve metodolojisinin etraflı biçimde tartışıldığı çalıştaylardır. Bu tartışmalar ilgili konu üzerinde çalışma yapacak araştırma grubunun istifadesine sunulmakta, genel okuyucuya hitap eden kitaplar şeklinde yayımlanmamaktadır. İkinci grup çalıştaylar ise, tespit edilen bir konu etrafında, konunun uzmanı araştırmacı ve akademisyenlerin katılımıyla düzenlenen, sempozyumlardan farklı olarak genel dinleyiciye açık olmayan çalıştaylardır. Bu çalıştaylarda sunulan tebliğler ve yapılan müzakereler kitap haline getirilerek okuyucunun istifadesine sunulmaktadır. Aşağıda her iki grup çalıştay ve yayına dönüşmüşse yayınlanan eserler hakkında bilgiler verilmektedir.

Din Dili Çalıştayı

25-26 Nisan 2014, İSAM Konferans Salonu, Üsküdar/İstanbul

25-26 Nisan 2014 tarihlerinde 50 civarında ilim adamının katılımıyla İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi (İSAM) Konferans salonunda gerçekleştirilen Din Dili Çalıştayı başlığını taşıyan ve iki tam gün süren tartışmalı ilmî toplantıda toplam dört tebliğ sunuldu ve her tebliğ iki müzakereci ve özel davetli olarak çağrılan ilim adamları tarafından etraflıca tartışıldı. Oturum başkanlıklarını, Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz, Prof. Dr. Ömer Özsoy, Prof. Dr. Ömer Faruk Harman ve Prof. Dr. Recep Kılıç'ın yaptığı çalıştayda 30'dan fazla ilim adamı da eleştiri ve görüşlerini ortaya koyarak konunun etraflıca tartışılmasına katkı sağladılar.

BİRİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz** (KURAMER)

Tebliğ: **Dilin Ontolojik-Tarihsel Karakteri Üzerine Notlar**

Prof. Dr. Burhanettin Tatar (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Zeki Özcan** (Uludağ Üniversitesi)

Doç. Dr. Aydın Işık (Dokuz Eylül Üniversitesi)

İKİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ömer Özsoy** (Goethe University, Frankfurt)

Tebliğ: **Din Dili Bağlamında Muteşâbihât Kavramı**

Hikmet Zeyveli (KURAMER)

Müzakere: **Prof. Dr. Mustafa Öztürk** (Çukurova Üniversitesi)

Doç. Dr. Latif Tokat (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ömer Faruk Harman** (KURAMER)

Tebliğ: **Küreselleşen Dünyada Din Dilinin Yeri ve Dinî Metinleri Anlama Sorunu**

Prof. Dr. Tahsin Görgün (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. İlhami Güler** (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Aliye Çınar (Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi)

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Recep Kılıç** (Ankara Üniversitesi)

Tebliğ: **Vahiy ve Dil Çatışkısı (Antinomisi): Miqra ve Kur'an Özelinde**

Yrd. Doç. Dr. M. Sait Toprak (Mardin Artuklu Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Ömer Özsoy** (Goethe University, Frankfurt)

Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali Aykıt (Cumhuriyet Üniversitesi)

Çalıştay Kitabı

Din Dili, 310 s., Nisan 2015

İlk nâzil olduğu günden itibaren Kur'ân-ı Kerîm, İslam medeniyetinin kurucu unsuru ve Müslümanların din ve dünya tasavvurunun ana kaynağı olmuş, bütün dinî ilimler Kur'ân-ı Kerîm etrafında ve onun rehberliğinde oluşmuştur. Bugüne kadar Müslümanlar hangi ekol ve anlayışa sahip olursa olsun Kur'ân-ı Kerîm'in manası, kırâatı, yazım tarihi ve imlâsı, tefsiri, mesajı ve bu mesajı taşıyan dil ve üslup özellikleri üzerinde yoğun biçimde durmuş, geride kütüphaneler dolusu eser bırakmıştır. Bu çerçevede, bilgiyi özgürce ele alan, konuşan ve tartışılmasını amaçlayan KURAMER 2014 yılında çok sayıda ilim adamının katılımıyla gerçekleştirilen "Din Dili" konulu çalıştayın ilmî ürününü bu eserle okuyucuların istifadesine sunmuştur.

Kitapta, *Din Dilinin Ontolojik-Tarihsel Karakteri Üzerine Notlar*, *Din Dili Bağlamında Muteşâbihât Kavramı*, *Küreselleşen Dünyada Din Dilinin Yeri ve Dinî Metinleri Anlama Sorunu*, *Vahiy ve Dil Antinomisi: Miqra ve Kur'an Özelinde Vahiy-Dil Antinomisi Sorunsalı* konularında sunulan tebliğler ve genel olarak din dili konusunun muhtelif veçheleri üzerinde yapılan verimli tartışmalar yer almaktadır.

Mucize ve Gayb Çalıştayı

18-21 Eylül 2014, Şile Resort Otel, Şile/İstanbul

18-21 Eylül 2014 tarihleri arasında alanlarında uzman yerli ve yabancı toplam 52 akademisyen ve araştırmacının katılımıyla gerçekleştirilen Mucize ve Gayb Çalıştayı, Prof. Dr. M. Said Hatiboğlu'nun açılış konuşmasıyla başladı ve toplam 8 oturumda 11 tebliğin sunumu ve müzakereleriyle devam etti.

AÇILIŞ KONUŞMASI:

Prof. Dr. Mehmet Said Hatiboğlu (Ankara Üniversitesi)

BİRİNCİ OTURUM

Kadim İnanç ve Kültürlerde Mucize

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Mehmet Katar** (Ankara Üniversitesi)

1. Tebliğ: **Antik İnanç ve Kültürlerde Mucize (Mezopotamya ve Hint Dinlerinde)**

Prof. Dr. Kürşat Demirci (Marmara Üniversitesi)

2. Tebliğ: **Yahudilik Dini ve Kültüründe Mucize**

Dr. Daniel Birnstiel (Goethe University, Frankfurt)

3. Tebliğ: **Hıristiyanlık Dini ve Kültüründe Mucize**

Prof. Dr. Mark Chalil Bodenstein (Goethe University, Frankfurt)

Müzakere: **Prof. Dr. Levent Öztürk** (Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer Faruk Harman (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Muhammet Tarakçı (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Fuat Aydın (Sakarya Üniversitesi)

İKİNCİ OTURUM

Kur'an ve Sünnette Mucize

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Yaşar Düzenli** (İstanbul Üniversitesi)

4. Tebliğ: **Kur'an ve Sünnette Mu'cize**

Hikmet Zeyveli

Müzakere: **Prof. Dr. Murat Sülün** (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. İsrail Balcı (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Goethe University, Frankfurt)

Prof. Dr. Musa Bağcı (Dicle Üniversitesi)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Hicrî İlk Üç Asırda Mucize Algısı

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Bünyamin Erul** (Ankara Üniversitesi)

5. Tebliğ: **İslam Tarihinin İlk Üç Asrında Mucize Algısı Üzerine Bazı Değerlendirmeler**

Prof. Dr. Adnan Demircan (İstanbul Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz** (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Yaşar Düzenli (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Dağ (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. Adem Apak (Uludağ Üniversitesi)

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Bilim ve Mucize

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Mustafa Öztürk** (Çukurova Üniversitesi)

6. Tebliğ: **Bir Felsefi Problem Olarak Vahiy ve Mucize**

Doç. Dr. Aydın Işık (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Burhanettin Tatar** (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. A. Hadi Adanalı (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer Özsoy (Goethe University, Frankfurt)

Doç. Dr. Necmettin Gökçır (İstanbul Üniversitesi)

BEŞİNCİ OTURUM

Felsefe ve Dinler Tarihi Açısından Gayb

Oturum Başkanı: **Burhanettin Tatar** (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

7. Tebliğ: **Felsefi Açısından Gayb/Metafiziğin Tarihi Serencamı**

Prof. Dr. A. Hadi Adanalı (Ankara Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. İlhami Güler** (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Rahim Acar (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Sait Reçber (Ankara Üniversitesi)

8. Tebliğ: **Yahudilik-Hıristiyanlık Ekseninde Dinler Tarihi Açısından Gayb Problemi**

Doç. Dr. Salime Leyla Gürkan (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Müzakere: **Prof. Dr. Fuat Aydın** (Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Mahmut Aydın (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Katar (Ankara Üniversitesi)

ALTINCI OTURUM

Kur'an ve Gayb

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ömer Özsoy (Goethe University, Frankfurt)

9. Tebliğ: Kur'anda Ğyb Kelimesi Üzerine Kronolojik Bir Okuma
Prof. Dr. Halis Albayrak (Ankara Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Ömer Kara (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. İsrail Balcı (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Halit Özkan (İstanbul Şehir Üniversitesi)

YEDİNCİ OTURUM

Hicrî İlk Üç Asırda Mucize Algısı

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı (KURAMER)

10. Tebliğ: İslam İlimlerinin Teşekkül Döneminde Gayb Anlayışı (İlk Üç Asır)
Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz (Marmara Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Levent Öztürk (Sakarya Üniversitesi)

Doç. Dr. Hüseyin Hansu (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Erdoğan (Marmara Üniversitesi)

SEKİZİNCİ OTURUM

Gayb-İnsan İlişkisi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mahmut Aydın (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

11. Tebliğ: İnsanın Gayb ile İlişkisi
Prof. Dr. İlyas Çelebi (Marmara Üniversitesi)

Müzakere: Prof. Dr. Cağfer Karataş (Uludağ Üniversitesi)

Doç. Dr. Ziya Şen (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Dere (Ankara Üniversitesi)

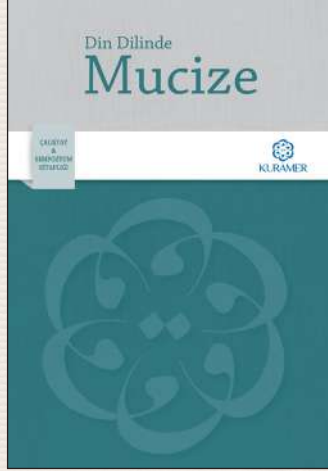
Prof. Dr. İlhami Güler (Ankara Üniversitesi)

Mucize ve Gayb Çalıştayında sunulan tebliğler ve müzakereler iki ayrı kitap olarak neşredilmiştir:

Çalıştay Kitabı

Din Dilinde Mucize, 372 s., Eylül 2015

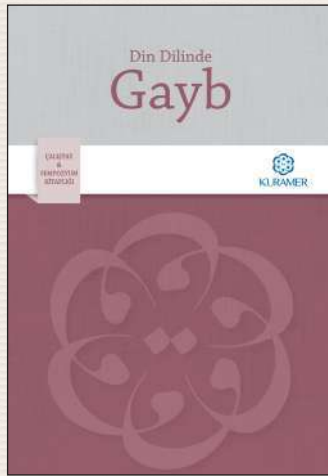

Din denince akla gelen hususiyetlerden biri de doğüstü veya olağüstü bir yönünün olması, yani mucizevî bir boyut taşımasıdır. Farklı dinlerde mucize anlayışı nasıl oluşmuştur? İslâm kaynaklarında mucizenin yeri ve anlamı nedir? İnsanoğlu, bilinen en eski tarihten bu yana mucizeyi nasıl anlamıştır? Modern bilimlerin geliştiği çağımızda mucize nasıl açıklanabilir?

Kitapta 40'a yakın bilim insanının bu ve benzeri sorulara cevap verme çabaları kapsamında *Antik İnanç ve Kültürlerde Mucize*, *Yahudilikte ve Hristiyanlıkta Mucize*, *Kur'an'da Mucize*, *Önceki Peygamberlerin Mucizeleri*, *Hz. Peygamber Döneminde Mucize*, *İslâmî İlimlerde Mucize Telakkisi*, *Mucizenin İmkânı ve Vukuu*, *Pozitif Bilim Açısından Mucize* gibi konular hakkında literatürde yer alan zengin bilgi birikiminin değerlendirmesi yer almaktadır.

Çalıştay Kitabı

Din Dilinde Gayb, 320 s., Aralık 2015

Dini, felsefe ve bilimden farklı kılan şey, İslâmî terminolojideki tabiriyle 'gayb' denilen alana dair verdiği bilgilerdir. Din, insanın sırf kendi aklı ve zihinsel kapasitesiyle ulaşamayacağı bir varlık ve bilgi alanını insana açtığı için 'din'dir. Din, insanın ruhsal bakımdan kendini tamamlayabilmesi ve en yüce mutluluğa ulaşabilmesi için deneysel bilgiden farklı bir yolla ve vahyin rehberliğinde bu aşkın alanla temasa geçmesini sağlar. Din dilinde bu alanın adı 'gayb'dır.

Kitapta, *İslâm Metafiziği/Metafiziğin Tarihi Serencamı*, *Yahudilik-Hristiyanlık Ekseninde Dinler Tarihi Açısından Gayb Problemi*, *Kur'an'da Gayb Kelimesi Üzerine Kronolojik Bir Okuma*, *İslâm İlimlerinin Teşekkül Döneminde Gayb Anlayışı*, *İnsanın Gaybla İlişkisi* konularında ilgili çalışmaya katılan ilim ve fikir insanlarının görüş ve analizleri yer almaktadır.

İlahiyat Fakülteleri Çalıştayı

31 Mart 2018, KURAMER, Üsküdar/İstanbul

Dr. Necdet Subaşı'nın sorumluluğunda 31 Mart 2018 Cumartesi günü İlahiyat Fakülteleri ve Müfredatı konulu çalıştay gerçekleştirilmiştir. İlahiyat Fakültelerinde okuyan lisans öğrencileri ile bu fakültelerde okutulan derslerin muhtevaları hakkında genel bir bakış açısı kazanmak isteyenleri bilgilendirmeyi amaçlayan çalışmanın hedefi, İlahiyat tedrisatına giriş mahiyetindeki bir çalışmanın genel çerçevesini olgunlaştırmak ve bunu bir kitap olarak neşretmektir.

KATILIMCILAR

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu (KURAMER)

Prof. Dr. Ali K6se (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Celal Trer (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdal Baykan (Konya N. Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. Hasan Hacak (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Himmet Konur (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. İrfan Aycan (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Kâşif Hamdi Okur (Hitit Üniversitesi)

Prof. Dr. Kemal Ataman (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Saim Yeprem (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Mahmut Aydın (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Mehmet Apaydın (KURAMER)

Prof. Dr. Mehmet Emin 6zafşar (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Murteza Bedir (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa ağrıcı (KURAMER)

Prof. Dr. Mustafa 6ztrk (Marmara Üniversitesi)

Dr. Necdet Subaşı (T.C. Başbakanlık)

Prof. Dr. 6mer Faruk Harman (KURAMER)

Prof. Dr. S6nmez Kutlu (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Y. Şevki Yavuz (KURAMER)

M. Turan alışkan (KURAMER)

Hadislerin Tespitinde Bütünsel Yaklaşım Çalıştayları

14 Nisan 2018, KURAMER, Üsküdar/İstanbul
13 Nisan 2019, KURAMER, Ümraniye/İstanbul

2018 yılı başlarında yayımlanan ve ilim çevreleri tarafından Hadis alanında yapılmış özgün bir çalışma olarak değerlendirilen Dr. Mehmet Apaydın'ın *Hadislerin Tespitinde Bütünsel Yaklaşım* başlıklı kitabının önerdiği analiz çerçevesi ve metodolojinin Hadis ve Siyer sahası açısından müzakeresini gerçekleştirmek üzere bu disiplinlerin önde gelen isimlerinin katılımıyla 14 Nisan 2018 ve 13 Nisan 2019 tarihlerinde iki ayrı 'Hadislere Bütünsel Yaklaşım' Çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Programlarda, Apaydın'ın ilgili metodolojiyi ve bu çalışmanın oluşma sürecini özetleyen sunumunun ardından soru-cevap ve tartışmalara geçilmiş, gün boyu süren ilmî kritik ve müzakerelerle Bütünsel Yaklaşım metodolojisinin çok çeşitli perspektiflerden müspet ve menfi yanları masaya yatırılmıştır.

14 NİSAN 2018 KATILIMCILARI

Prof. Dr. Ahmet Yücel (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Bünyamin Erul (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Casım Avcı (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Enbiya Yıldırım (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Halit Özkan (İstanbul Şehir Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan Cirit (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Hayati Yılmaz (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin Hansu (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Levent Öztürk (Sakarya Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Mahmut Kelpetin (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Özşenel (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Hayri Kırbaşoğlu (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa Ertürk (İstanbul Üniversitesi)
M. Turan Çalışkan (KURAMER)

13 NİSAN 2019 KATILIMCILARI

Dr. Öğr. Üyesi Bayram Kanarya (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Fuat Karabulut (Erzurum Üniversitesi)
Doç. Dr. Gülgün Uyar (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Muammer Bayraktutar (Tokat üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Ömer Faruk Akpınar (Sakarya Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Rahile Kızılkaya Yılmaz (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Recep Aslan (Gaziantep Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Selahattin Aydemir (Kayseri Üniversitesi)
Sami Önler (Sakarya Üniversitesi)
Arş. Gör. Mustafa Tatlı (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat Tartı (Akdeniz Üniversitesi)
Ahmet Oğuz (Din İşleri Yüksek Kurulu-Uzman)
İnam ul HAQ (Sakarya Üniversitesi-Doktora Öğrencisi)
Dr. Mahmut Demir (Diyadin İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu)
Rahime Karayığit (Doktora Öğrencisi)

Modern Dinî Düşünce Çalıştayı

6 Aralık 2019, KURAMER, Ümraniye/İstanbul

Sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinden akademisyenlerin katılımıyla 6 Aralık 2019'da KURAMER'de gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık bir gün süren atölye çalışmasında modern dönemde İslam dünyasında din konusundaki temel problematikler, düşünce sorunları ve bunun sosyal hayata yansımaları geniş bir perspektiften ve tarihsel aşamaları itibarıyla ele alınmış, bu minvalde ilim adamlarına düşen sorumluluk, atılabilecek adımlar, geliştirilecek perspektif ve yaklaşımların genel çerçevesi müzakere edilmiştir. Çalıştayda özellikle İslam düşüncesi ekseninde dinî düşüncenin tarihî ve coğrafi serencamının masaya yatırılmasının, bilhassa modernleşme süreçleriyle başlayan kırılmaların ve bunun İslam dünyasındaki izdüşümlerinin tartışılacağı bir projenin başlatılmasının önemi vurgulanmıştır. Aynı konuda önümüzdeki dönemde daha geniş katılımlı bir çalıştay yapılması planlanmaktadır.

KATILIMCILAR

- Prof. Dr. Ali Bardakoğlu** (KURAMER)
Ahmet Ertürk (KURAMER)
Prof. Dr. M. Zeki İşcan (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Talip Özcan (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Kemal Ataman (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramazan Yıldırım (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Ömer Türker (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail E. Erünsal (İSAM)
Prof. Dr. Mustafa Çağrı (KURAMER)
Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz (KURAMER)
Prof. Dr. Ömer Faruk Harman (KURAMER)
Prof. Dr. M. Emin Maşalı (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Şaban Karataş
Hikmet Zeyveli (KURAMER)
Dr. Mehmet Apaydın (KURAMER)
Dr. Öğr. Üyesi Asiye Tıgılı (Uludağ Üniversitesi)
M. Turan Çalışkan (KURAMER)

KONFERANSLAR

KURAMER'in ilmî faaliyetleri arasında, KURAMER merkezinde sınırlı ve seçkin bir davetli grubu huzurunda sahasının uzmanı ilim adamı ve akademisyenler tarafından verilen konferanslar da yer almaktadır. Bu konferansların bir kısmı iki kitap halinde yayımlanarak okuyucunun istifadesine sunulmuştur:

SÎRETİN ÖNEMİ VE KUR'AN-SÎRET İLİŞKİSİ

Hikmet Zeyveli – 17 Temmuz 2013

KUR'AN VE HUKUK

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu – 24 Temmuz 2013

KUR'AN-SÜNNET İLİŞKİSİ

Prof. Dr. M. Said Hatiboğlu – 12 Aralık 2013

MODERN DÜNYADA İSLÂM FIKHI

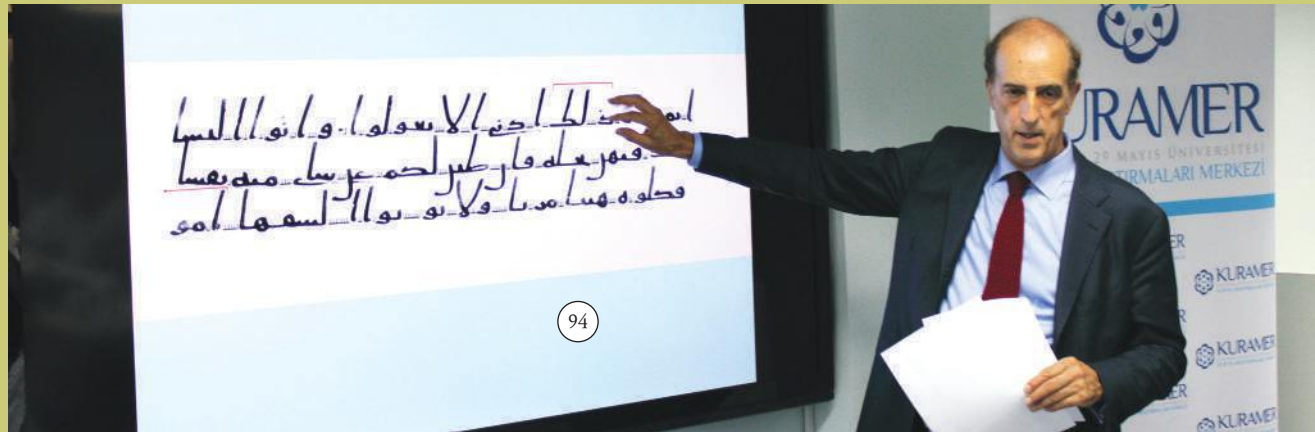
Prof. Dr. Ali Bardakoğlu – 19 Aralık 2013

KUR'AN ÇALIŞMALARINDA YENİ ARAYIŞLAR

Prof. Dr. Salih Akdemir – 10 Ocak 2014

KUR'AN'DA 'KUR'AN' VE 'HİKMET' KAVRAMLARI

Prof. Dr. Abdülaziz Bayındır – 24 Ocak 2014

TEFSİR VE MEAL ÇALIŞMALARI

Prof. Dr. Hasan Elik – 14 Şubat 2014

ANGLO-SAKSON VE AMERİKAN GELENEKLERİNDE REVİZYONİZM

Doç. Dr. Necmettin Gökür – 21 Şubat 2014

KUR'AN'IN GEÇ ANTİK DÖNEM EPİSTEMİK DÜNYASINDA KONUMLANDIRILMASI

Prof. Dr. Angelika Neuwirth – 22 Şubat 2014

BÂTİNÎ VE BİLİMSSEL TEFSİR NE KADAR MÜMKÜN?

Prof. Dr. Süleyman Ateş – 4 Nisan 2014

PARİSİNO-PETROPOLİTANUS KODEKSİ VE HİCÂZÎ YAZILAR

Prof. Dr. François Déroche ve Dr. J. Michael Marx - 22 Mayıs 2014

ÇAĞDAŞ DÖNEMDE KUR'AN'A VE TEFSİRE NE OLDU?

Prof. Dr. Mehmet Paçacı – 5 Haziran 2014

KUR'AN, GELENEK VE MODERN ÇAĞ: GÜNÜMÜZDE

KUR'ÂN-I KERİM'İ NASIL ANLAMALIYIZ?

Prof. Dr. Mustafa Çağrı – 3 Temmuz 2014

DİN VE ŞERİAT

Prof. Dr. İlhami Güler – 16 Temmuz 2014

İSLÂM ÖNCESİ KABİLE ASABIYESİ VE GÜNÜMÜZE YANSIMALARI
Prof. Dr. Adem Apak – 23 Temmuz 2014

KUR'AN'DA RESÛLULLAH
Prof. Dr. Bünyamin Erul – 30 Ocak 2015

TEFSİRİN AÇMAZI: KUR'AN'I BAŞKA ZAMANLARA KONUŞTURMAK
Prof. Dr. Ömer Özsoy – 27 Şubat 2015

KUR'AN'I ANLAMADA TARİHSELÇİLİĞİN İMKÂN, SINIR VE SORUNLARI
Prof. Dr. Mustafa Öztürk – 10 Nisan 2015

PROF. DR. MEHMET S. AYDIN İLE SOHBET
Prof. Dr. Mehmet Aydın - 29 Nisan 2015

KUR'AN'I ANLAMADA GEÇMİŞTE VE GÜNÜMÜZDE YAŞANAN SORUNLAR
Prof. Dr. M. Sait Şimşek – 27 Haziran 2015

TARİHSEL SÜREÇTE DEĞİŞEN HADİS ALGILARI
Prof. Dr. Yavuz Ünal - 29 Ekim 2015

YAHUDİ HUKUKU, TEMEL KAYNAKLAR VE GÜNÜMÜZDE UYGULAMA
Yusuf Altıntaş – 19 Kasım 2015

TEFSİRİN ZORLUKLARI
Prof. Dr. Mehmet Okuyan – 4 Aralık 2015

ESKİ MEKKE VE MEDİNE’NİN SANAL OLARAK YENİDEN KURULMASI PROJESİ

Seerahbook.com

Serap Ermiş – 25 Aralık 2015

GÜNÜMÜZ İRAN’INDA KUR’AN ARAŞTIRMALARI: İRAN’DAKİ ESKİ KUR’AN NÜSHALARI HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Morteza Karimi Nia (Tahran Azad Üniversitesi) - 28 Ocak 2016

MİNGANA VARAKLARI VE KUR’AN YAZMALARİ ÇALIŞMALARİ: KAYNAKLARA ULAŞMA VE BUNLAR HAKKINDA ARAŞTIRMA YAPMA KONUSUNDA YENİ YAKLAŞIMLAR

Dr. Alba Fedeli (Central European University/Budapeşte) – 3 Mart 2016

TÜRKİYE’DE DİN VE MODERNLEŞME

Prof. Dr. Ahmet Çığdem – 14 Kasım 2018

KADER İNANCI VE ANLAYIŞIMIZ

Prof. Dr. M. Sait Yazıcıoğlu – 19 Aralık 2018

TÜRK MODERNLEŞMESİ

H. Bülent Kahraman – 22 Ocak 2019

ÇAĞIMIZDA DİNİ DÜŞÜNCENİN KRİZİ

Prof. Dr. Ahmet Arslan – 6 Kasım 2019

MODERN DİNİ DÜŞÜNCE

Prof. Dr. M. Zeki İşcan – 11 Kasım 2019

Kur'an'ı Anlama Yolunda I

Editör: Y. Şevki Yavuz, 384 s., Haziran 2017

Kitap, KURAMER'de 2013-2015 yılları arasında gerçekleştirilen konferanslar arasından değerli akademisyenler Mehmet Paçacı, Ömer Özsoy, Hasan Elik, Salih Akdemir, Mehmet Okuyan, Mustafa Öztürk, Angelika Neuwirth ve M. Sait Şimşek tarafından verilen toplam on konferansta konuşmacının sunuşu ve konu etrafında yapılan müzakere metinlerini içermektedir.

Kur'an'ı Anlama Yolunda II

Editör: Y. Şevki Yavuz, 400 s., Ağustos 2017

Konferanslar serisinin ikincisi olan kitap, KURAMER'de 2013-2015 yıllarında gerçekleştirilen konferanslardan Mustafa Çağrıcı, Süleyman Ateş, M. Said Hatiboğlu, Bünyamin Erul, Hikmet Zeyveli, Yavuz Ünal, François Déroche, J. Michael Marx, Necmettin Gökkır, Ömer Faruk Harman, İlhami Güler, Yusuf Altıntaş, Adem Apak tarafından verilen Kur'an eksenli on dört konferansta sunulan konuşmaların ve akabinde konu etrafında yapılan müzakerelerin metinlerini içermektedir.

KİTAP YAYINLARI

KURAMER, yukarıda özetle temas edilen araştırma projeleri, sempozyum, çalıştay ve konferans faaliyetlerini gerçekleştirme ve bunların ürünlerini yayımlamanın yanı sıra, muhtelif konularda ilim adamları tarafından kaleme alınmış tez çalışmalarını ve araştırma eserlerini yayımlamayı da önemsemekte ve bunu ülkemizdeki ilmî birikimin gelişmesi açısından önemli görmektedir. Aynı şekilde İslam ilahiyatı alanında Türkçe dışındaki dillerde yayımlanan ve ülkemiz ilim insanlarının muttali olup çalışmalarında göz önüne almasında yarar görülen kitapların Türkçeye tercümelerinin yayımlanmasını da aynı mülhaza ile önemsemektedir.

Kur'an Ayetlerinin Tarihlendirilmesi

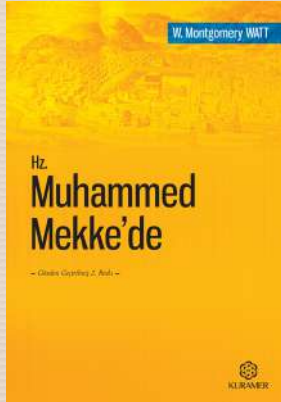

Esra Gözeler

312 s., Mart 2016

Bu çalışma Kur'an âyetleri ile, onları çevreleyen zamana, mekâna ve insanlara ait bilgileri eşleştirmeyi ve Resûlullah'ın sîretinin Medine dönemi başındaki yıllarında inen âyetleri sırasıyla tespit etmeyi amaçlamaktadır. Kitapta, *İslam Geleneğinde Âyet ve Sûrelerin Tarihlendirilmesi*, *Kur'an Âyetlerinin Tarihlendirilmesinde Batılı Yaklaşımlar*, *Hicrî (Rebiu'l-Evvel) – Hicrî 4 (Rebiu'l-Evvel) Özelinde Nâzil Olan Kur'an Âyetlerine Kronolojik/Olgusal Yaklaşım* gibi başlıklar altında Kur'an

âyetlerinin tasnifi ve tarihlendirilmesine dair oldukça titiz ve doyurucu mülhazalar yer almaktadır.

Hz. Muhammed Mekke'de

W. Montgomery Watt

Çev. Süleyman Kalkan

248 s., 1. Baskı: Mayıs 2016, 2. Baskı: Ekim 2020

İlk İslam toplumunun oluşum safhasını, özellikle de Hz. Muhammed'in (s.a) hayatının Mekke ve Medine dönemlerini sosyal, ekonomik, dinî ve kültürel arka planı ışığında inceleme yönünde son yüzyılda İslam tarihçiliğinde ortaya çıkan güçlü eğilimin başta gelen temsilcilerinden birisi olan W. Montgomery Watt'ın iki kitaptan oluşan Hz. Muhammed'in hayatı serisinin bu birinci kiti-

bı, Hz. Peygamber'in hayatının Mekke dönemini aynı yaklaşımla ele almaktadır. Tartışılacak ve tartışılması gereken yorumları olmakla beraber, Batılı oryantalistlerin alışılmış ön yargılarından ve sübjektif yaklaşımlarından olabildiğince uzak duran ve özellikle aynı alanda çalışan Müslüman ilim adamlarının istifade, eleştiri ve tartışmalarına sunulmak üzere yayımlanan kitapta *Arabistan Arka Planı*, *Hz. Muhammed'in Hayatının İlk Dönemi ve Peygamberlik Görevi*, *İlk Mesaj*, *İlk Müslümanlar*, *Muhalefetin Büyümesi*, *Hedeflerin Genişletilmesi* gibi konular işlenmektedir.

Hz. Muhammed Medine'de

W. Montgomery Watt

Çev. Süleyman Kalkan

488 s., 1. Baskı: Mayıs 2016, 2. Baskı: Ekim 2020

Hz. Muhammed'in (s.a) hayatı dizisinin ikinci kitabı olan Watt'ın bu çalışmasında, Hz. Peygamber'in, dünya tarihine damga vuran İslam toplum ve medeniyetinin ilk tohumlarının atıldığı Medine'deki hayatı, kurucu liderlik ve rehberliği etrafıca ve Medine'nin nisbeten karmaşık toplumsal, ekonomik ve kültürel şartları bağlamında ele alınmaktadır. Eser, genel yaklaşımı itibarıyla

Batı İslam tarihçiliğinde sıkça rastlanan ön yargılı ve subjektif tutumdan olabildiğince uzak durmaya çalışsa da eleştirilmesi, tartışılması ve reddedilmesi gereken bazı yorum ve değerlendirmeler de içermektedir. Bu açıdan ülkemizdeki İslam tarihçilerinin istifade, tartışma ve eleştirilerine sunulmak üzere yayınlanan kitapta başlıca Mekke güçleriyle ilişkiler (savaş, muahede ve fetih süreci), daha geniş Arap dünyasına yönelik stratejiler (Arapların birleştirilmesi), Medine'nin iç siyasi yapısı, Yahudilerle ilişkiler, Medine İslam devletinin özellikleri, sosyal reformlar, Hz. Muhammed'in insan olarak sahip olduğu üstün vasıflar gibi konular ele alınmaktadır.

Kur'an Mecazları

Telhîsu'l-Beyân fi (an) Mecâzâtî'l-Kur'an

Şerîf er-Radî (ö. 406/1015)

Çev. Prof. Dr. İsmail Durmuş

384 s., Eylül 2016

Telhîsu'l-beyân fi (an) mecâzâtî'l-Kur'ân, re'y ile tefsirin öncülerinden biri olan Şerîf er-Radî'nin meşhur eserleri arasındadır. Âyet ve hadislerdeki mecazî anlatımlar hakkındaki *Telhîsu'l-beyân* ve *el-Mecâzâtü'n-nebeviyye* adlı eserleriyle bu telif türünün ilk örneklerini ortaya koymuştur. Müellifin

401/1011 yılında kaleme aldığı kitap, Kur'an mecazları konusunda Ebû Ubeyde'nin (ö. 209/824) *Mecâzu'l-Kur'ân*'ından sonra günümüze ulaşan ikinci eserdir. Bununla birlikte Ebû Ubeyde'nin eserinin aksine Radî'nin *Mecâzu'l-Kur'ân*'ı mecaz, istiâre, kinâye gibi terimleri belâgat ilmindeki kullanımına yakın biçimde ele alıp inceleyen ilk eserdir denilebilir. Nitekim Radî, eserin mukaddimesinde ve hâtimesinde "eskilerden hiç kimsenin at koşturmadığı, kimsenin atış yapmadığı bir alanda at koşturup atış yapmak istediğini" belirterek Kur'an'daki mecaz ve istiârelerin, bir eser konusu olarak ilk defa kendisi tarafından ele alındığını ifade etmiştir. Alanında öncü sayabileceğimiz eser, Kur'an'ın anlatım üslubu, edebî özellikleri ve dil inceliklerini konu edinmesi yönüyle müstesna bir mevkiye durmaktadır.

İslâm Işığında Müslümanlığımızla Yüzleşme

Ali Bardakoğlu

416 s., 1. Baskı: Ekim 2016, 5. Baskı: Ağustos 2020

Bugün İslam coğrafyasında kendi ellerimizle inşa ettiğimiz ve hayata aktardığımız 'Müslümanlık tarzı' ile İslam dininin yüce değerleri arasındaki makasın hayli açıldığını üzülerken görmekteyiz. Bu duruma şüphesiz birçok sebep yol açmıştır. Mesela din içi çoğulculuk, yerini tek hakikatçı görüşlerin ve ideolojilerin savaşına terk etmiş, rahmet kaynağı olması gereken mezhep ve görüş farklılıkları artık fitne ve kardeş kavgasını körüklemeye başlamıştır. Gelenek-

çisinden selefisine, modernistinden tarikatçısına kadar birbirine zıt ve birbirini dışlayan, hatta din dışı sayan görüşler sadece halk kesimlerini değil ulemayı da kuşatmış durumdadır. İslam esaslarına aykırı biçimde üretilen kutsallıklar ve dindar kesimlerin zihinlerini çelen dinî değer istismarları Kur'an ve Sünnet'in önüne perde olmakta, İslam akidesine zarar vermekte, hatta dünyadaki İslam algısını, birlik ve dirliğimizi, huzur ve güvenliğimizi de tahrip etmektedir. İşte bu noktada -can sıkıcı da olsa- kendi sorunlarımızla yüzleşmemiz ve kapımızın önüyle ilgilenmemiz gerekiyor. Çünkü doğruya ulaşmanın ilk adımı nerelerde ne tür yanlışlar yaptığımızı görmektir. Ali Bardakoğlu'nun bu çalışması, böyle bir adımı atma arzusunun ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Kitapta *İslâm, Dinî İlimler, Modern Dönemde Müslümanlar, Din, Gelenek ve Modernite, Kur'an ve Hukuk, Hz. Peygamber'i ve Sünnetini Anlamak, Fıkıhı Yeniden Düşünmek, Fıkıh-Ahlâk, Mezhep, İslâm İlahiyatı* gibi başlıklar altında güncel dinî meseleler ele alınmakta, sorular eşliğinde önemli tartışma başlıkları açılmaktadır.

Kitâb-ı Mukaddes ve Kur'ân-ı Kerîm'e Göre Hz. İsa

Salih Akdemir

222 s., 1. Baskı: Kasım 2016, 2. Baskı: Haziran 2017

Bir araştırmamanın ilmî değeri, konunun ana kaynaklarına inilmesine ve bu kaynakların ön yargılardan uzak kalarak objektif usulle incelenmesine bağlıdır. Eser, merhum Prof. Dr. Salih Akdemir'in bu metotla hazırladığı "Hıristiyan Kaynaklara ve Kur'ân-ı Kerîm'e Göre Hz. İsa" başlıklı doktora tezinin kendisi tarafından yapılan birtakım eklemelerle geliştirilmiş şeklidir. Çalışmanın birinci bölümünde İncillerin oluşum süreci, Pavlus ve öğretisi, Hz. İsa'nın

ilahlığı, inkarnasyon, aslı günah, kefarete ve teslis konuları Kitâb-ı Mukaddes ve Kilise Babalarının yaklaşımlarına dayanarak değerlendirilmektedir. Ayrıca bu bölümde, Hz. İsa'nın tarihî bir şahsiyet olup olmadığına ilişkin ileri sürülen teoriler ve Hıristiyan öğretilerine yöneltilen eleştiriler ele alınmaktadır. İkinci bölümde ise Hz. İsa'nın ilahlığı, inkarnasyon, aslı günah, kefarete ve teslis konuları Kur'ân-ı Kerîm ve tefsirler bağlamında incelenmektedir. Ayrıca bazı Hıristiyan din adamlarının teslis konusundaki âyetlere dair yorumları da bu bölümde yer almaktadır.

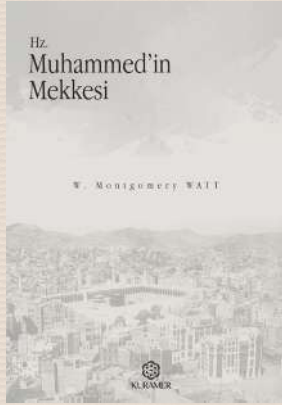
Kur'ân-ı Kerîm'in İkili Anlatım Üslubu Bağlamında Tergîb ve Terhîb

Hatice Görmez

336 s., Nisan 2017

Kur'ân-ı Kerîm insanlığa beşer dilinin imkânlarıyla hitap etmiş ve kullandığı dilin anlamını değiştirerek veya genişleterek insanlık ufunda büyük bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Bir hakikati bütün boyutları ile ifade etmekle yetinmeyip, zıddı olan gerçekliği de ayrıntılı olarak ele almak Kur'ân-ı Kerîm'in anlatım üsluplarındandır. Bu bağlamda *tebşir ve inzâr, va'd ve va'id, hayr ve şer, ma'rûf ve munkar, rahmet ve 'azab, hasene ve seyyi'e, tayyib ve habîs, salâh ve fesad* gibi ikili anlatım üslubunun vazgeçilmez birer parçası olan bu kavramlar, tergib ve terhible de doğrudan ilişkilidir. Kur'an'ın müjdeleyen ya da ikaz eden bu üslubu, başta hadis alanı olmak üzere İslam kültürünün, sanat ve edebiyatın, irşad ve davetin en ince dokularına kadar işlemiştir. Yüce Allah'ın Kur'ân-ı Kerîm'i sadece emir, ceza ve mükâfatlar manzumesi olarak değil, insanın aklını ve duygularını etkin bir biçimde kullanarak ilâhî vahyi anlayıp hayatına katmasını sağlayan bir rehber kitap olarak göndermiş olduğu unutulmamalıdır. Zira tergib ve terhib âyetlerinin insan üzerindeki vicdani tesiri oldukça önemlidir. İşte bu kitap; Kur'ân-ı Kerîm'de tergib ve terhib üslubunun, muhatabın ihtiyacı ve dilin imkânı nispetinde, güçlü ve sade bir şekilde, en önemlisi de ölçülü ve dengeli bir biçimde kullanıldığını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Hz. Muhammed'in Mekkesi

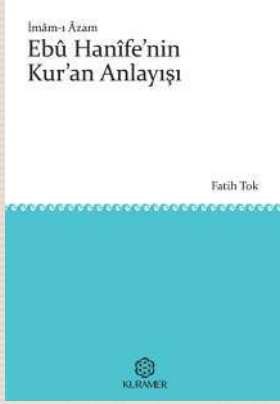

W. Montgomery Watt

Çev. M. Akif Ersin

160 s., Ekim 2017

Watt'ın *Hz. Muhammed Mekke'de* başlıklı kitabının devamı olan bu eser, İslam öncesi Arabistan'ın coğrafi yapısı, ekonomisi, toplumsal ilişkileri ve inanç şekilleri gibi konularda önceki kitabına nazaran Kur'an'ın sunduğu bilgilerden daha fazla istifade ederek Hz. Peygamber'in Mekke dönemini ele almaktadır. Kitapta tarihî bir kaynak olarak Kur'an, Arap arka planı, Hz. Muhammed'in (s.a) risalet öncesi yaşamı, Hz. Muhammed'in risalet tecrübesi, Hz. Muhammed ve Mekke'li müşrikler başlıkları altında risaletin Mekke dönemi incelenmektedir. Yazar, kitabının girişinde bir peygamber olarak Hz. Muhammed'e bakışını şu cümlelerle ifade etmektedir: "*Hz. Muhammed'in gerçekten bir peygamber olduğu kanaatindeyim ve biz Hıristiyanların, 'Onları meyvelerinden tanırız' anlamındaki Hıristiyan prensibi gereğince bunu kabul etmeleri gerektiğini düşünüyorum. Çünkü asırlar boyunca İslam birçok aziz ve mübarek insanlar yetiştirmiştir.*"

İmâm-ı A'zam Ebû Hanîfe'nin Kur'an Anlayışı

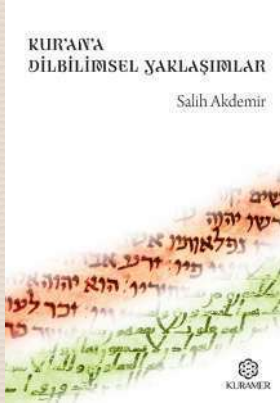

Fatih Tok

320 s., Haziran 2017

Ebû Hanîfe, İslam düşüncesinin teşekkül devrinde yaşayan ve ortaya koyduğu fikirlerle de o dönemin düşünce hayatına yön veren önemli bir şahsiyettir. Bu yüzden onunla ilgili yapılan her bir çalışma için, öncelikle o dönemde tartışılıp olgunlaşmış olan birçok itikâdî, fikhî veya siyasî konunun çok iyi araştırılması gerekmektedir. Zira Ebû Hanîfe, kendi döneminde cereyan eden hemen her önemli tartışmaya (kelâmî, siyasî, fikhî vs.) ya bizzat katılarak ya da ko-

nuyla ilgili kendi fikirlerini beyân ederek müdâhil olmuştur. Dolayısıyla hem kelâm hem de fikhî sahasında İslam düşünce tarihinin köşe taşlarından biri olan Ebû Hanîfe, müslümanların büyük bir ekseriyeti tarafından benimsenen itikâdî ve fikhî görüşler ortaya koymuştur. Onun tarafından dile getirilen birçok özgün fikir, İslam düşüncesinin teşekkül ve gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Bu çerçevede Ebû Hanîfe'nin Kur'an yaklaşımını ele alan bu çalışmanın alanında önemli bir boşluğu dolduracağı söylenebilir.

Kur'an'a Dilbilimsel Yaklaşımlar

Salih Akdemir

400 s., Kasım 2017

Kur'an-ı Kerîm, kıyamete dek yol gösterici vasfını sürdürecektir olan, son ilâhî kitaptır. Bu bakımdan, onun doğru anlaşılması çok büyük bir önem arz etmektedir. Ancak onu doğru olarak anlama, geçmişte olduğu gibi bugün de en önemli sorunlardan biri olarak karşımızda durmaktadır. Son zamanlarda, özellikle Batı'da dilbilim ve hermeneutik alanında gerçekleştirilen araştırmalar, anlamının ne denli karmaşık bir sorun olduğunu açıkça gözler önüne

sermektedir. Dinî metinleri anlama söz konusu olduğunda, sorunun daha da ağırlaşacağı açıktır; çünkü söz konusu metinler ile aramızda anlam değişmelerine yol açan çok uzun bir zaman uçurumu vardır. Şu halde anlamının gerçekleştirilmesi için, sözcüklerin, zaman içerisinde uğradıkları anlam değişikliklerini belirlemek gerekir. Burada önemle vurgulanması gereken husus şudur: Kur'an, Arap dilinde inmiş ilâhî bir Kitap'tır. Ama hangi Arap dilinde nâzil olmuştur? Hiç kuşkusuz ki, Hz. Peygamber zamanındaki Arap dilinde inmiştir. Arap dili, sürekli bir değişim içinde olduğuna göre, Kur'an'ı, Hz. Peygamber'in ve onun güzide sahâbesinin anladığı gibi anlama imkânımız var mıdır? Hayatî bir önem taşıyan bu soruya verilecek cevap, ne yazık ki, olumsuzdur; çünkü elimizdeki Arapça sözlükler, bu amacı gerçekleştirmekten uzaktır. Salih Akdemir'in belli bir anlam bütünlüğüne sahip ama tamamlanmamış yazı ve notlarının bir araya getirilmesinden oluşan bu çalışması, kendisinin akademik dünyasında önemli bir yer işgal eden bu hayatî sorulara cevap arama çabasının bir ürünüdür.

Hadis, Tarih ve Yorum

73 Fırka Hadisi Üzerine Bir İnceleme

M. Emin Eren

432 s., Aralık 2017

İslam tarihi boyunca 'hadis'in, daha genelde 'rivayet'in ilmî ve sosyo-kültürel birikimimizin teşekkülünde daima mühim bir yeri olmuştur. Bu birikim, kültürel mirasımıza rengini ve karakterini farklı tonlarda olsa da her zaman vermiştir. Rivayetler, hayata ve tarihe bakışımız üzerinde, bazen ön açıp çözüm üretme bazen de sınırlar çizip yeni bariyerler oluşturma yönünde kayda değer bir etkiye sahiptir. Sözü edilen olumlu ve olumsuz etki, hadislerle nasıl bakıldığıyla ilgili olduğu kadar rivayetlerin barındırdığı içeriğe ve muhtemel mesaja bağlı olarak da artabilir veya eksilebilir. Bu yönüyle, her rivayetin etki alanı ve gücü aynı değildir. Rivayetler tarih sahnesindeki belirleyici etkisini dinî, siyasî veya sosyo-kültürel alana teması ve yansımaları nispetinde hissettirir. Müslümanların yetmiş üç fırkaya ayrılacağını ve bunlardan birinin kurtuluşa ereceğini dile getiren "iftirak hadisi" bu açıdan dikkate değerdir. Bu çalışma, mezkûr hadisin İslam kültür ve düşünce geleneğindeki söz konusu yerini dikkate alarak, ümmetin yetmiş üç fırkaya ayrılacağına dair rivayetlerin tespitini, hadis kritiği açısından değerini, nakledilme aşamalarını ve metinlerin tarihsel bağlamlarını incelemeyi hedeflemektedir. Kitapta birbirini tamamlayan on ayrı konu, bu sahada tarihimizden bugüne intikal eden zengin ilmî mirasımıza ve diğer kültür havzalarının farklı bakış açılarına da yer verilerek incelenmiştir.

Hadislerin Tespitinde Bütünsel Yaklaşım

Mehmet Apaydın

504 s., 1. Baskı: Şubat 2018, 2. Baskı: Mart 2020

Klasik hadis metodolojisi ve onun hem ürünü hem de kaynağı olan hadis külliyâtı, önce insanın sonra da müslümanın doğru bilgiyi elde etmek için gösterdiği muhayyile sınırlarını zorlayan, her türlü takdiri hak eden bir çabanın canlı şahididir. Bu nedenle çağımızda İslâmî ilimler üzerine yapılacak çalışmaların, hedefi ve usûlü ne olursa olsun bu muazzam çabayı yok sayması akıl kârı değildir. Öte yandan çağlar boyu en ince ayrıntılarına kadar sistematize edilmiş bu metodolojinin yöntemlerinden istifade etmek her geçen gün zorlaşmaktadır. Açıkça ifade etmek gerekirse, her yöntemin sınırları olduğu gibi klasik hadis usûlünün imkân ve kabiliyetlerinin de bir sınırı vardır ve bu sınıra çoktan ulaşılmıştır. Eser, klasik hadis usûlünün imkân ve kabiliyetlerinden istifade ederek Hz. Peygamber dönemine ait hadis ve tarih rivâyetlerinin analiz ve sentezini yapmak üzere yeni kavram ve araçlara sahip, Bütünsel Yaklaşım adıyla yeni bir yöntem önermektedir.

Kur'an'ı Keşfetmek

Örtülü Bir Metne Çağdaş Bir Yaklaşım

Neal Robinson

Çev. Süleyman Kalkan

408 s., Şubat 2018

Günümüz Batı dünyasında İslam ve Kur'an merkezli ilmî çalışmalarıyla tanınan İngiliz araştırmacı Neal Robinson bu eserinde klasik yaklaşımların aksine Kur'an'ı sadece yazılı bir metin olarak ele almamakta, Müslümanların gündelik hayatlarında Kur'an'ın yeri ve önemi üzerinde durmaktadır. Birçok Batılı araştırmacıya karmaşık, insicamsız ve dağınık gelen Kur'an'ın aslında çok daha insicamlı, âyet ve pasajların birbirleriyle uyumlu ve bağlantılı, sûrelerin baştan sona büyük bir ahenk ve uyuma sahip olduğunu, ancak bunların tercümelemede [meallerde] çoğu kere gözden kaçtığını veya gerektiği gibi ortaya konmadığını anlatmaktadır. Kur'an'daki ahenk ve insicamın sadece konu/tema açısından değil; ses, kafiye, seci ve kullanılan kelimeler açısından da bütünlük arz ettiğini ifade eden Robinson, bütün bunları ortaya koymak amacıyla sûreler özelinde analitik çalışmalar da yapmıştır.

Robinson'un Kur'an sûreleriyle ilgili Mekkî-Medenî ayrımı, sûrelerin tarihlendirilmesi, nüzûl kronolojisi, Mekkî ve Medenî sûrelerin yapısal özellikleri, ses ve anlam ilişkisi, ses ve nazmın bütünleştirici rolü gibi birçok başlık altında sunduğu geniş bilgi, görüş ve değerlendirmeler hakikaten önemli ve değerlidir.

Robinson'un İslam'a ve Kur'an'a kültürel nesep tayininde bulunmaya yönelik Batılı bilim insanlarınca dile getirilen iddiaları son derece dürüst ve özgüvenli bir yaklaşımla eleştirmiş olması kitabın bir başka önemli özelliğidir. Müellifin bilhassa İslam'ın doğuşu, kaynağı, Hz. Muhammed'in (s.a) tarihî şahsiyeti, Kur'an'ın cem ve tertibi gibi birçok önemli konuda klasik oryantalist iddialarla hesaplaşması ve birçoğu komplo teorilerini anımsatan uç iddiaları etraflıca tartışıp bunların temelsizlik ve tutarsızlıklarını ikna edici biçimde ortaya koyması ilmî objektiflik itibarıyla takdir edilmesi gereken bir tutumdur.

İlâhî Dinlerde Mucize ve Gayb

Geleneği Yeniden Okumak

Hikmet Zeyveli

296 s., Ekim 2018

İnsan toplulukları kendilerini ifade etmek için her devirde nev-i şahsına münhasır bir dil üretmişlerdir. İlâhî hitap da bu gerçeği dikkate alarak onlara kendi ürettikleri dil ile hitap etmiştir. Bu hitap, ontolojik bakımdan mütakellim (konuşan) ile aynı düzlemde bulunmayan muhatabın durumu gözetilerek çoğu zaman *temsîl*, *teşbih*, *mecaz* vb. gibi sembolik anlatım yollarıyla gerçek-

leşmiş ve “din dili” olarak adlandırabileceğimiz bir biçimle kendine özgü bir hususiyet kazanmıştır. Ancak, ilâhî kelâmın bu hususiyetinin dikkate alınmadığı her durum, tabiat olayları ve yaratılış ile ilgili birçok hadisenin mucizevî bir karaktere büründürülmesine ve bunların birer akide haline gelmesine sebep olmuştur. Eserde, *gayb* gibi itikâdî açıdan önemi tartışılmaz temel bir meseleden *Kur’an kıssalarının* mahiyet ve işlevlerine; *mucize* bahsinin insanoğlunun entelektüel ‘tekâmül’ süreci ile ilişkilendirilerek irdelenmesinden Hz. İsa’nın kimliğinin ve hayat hikâyesinin tarihsel perspektiften analizi ve onunla alakalı birçok müşkil meselelerin kritik edilmesine; bazı siyer olaylarının analizine ve bazı âyetlerin meâllerindeki hataların tetkik edilmesine kadar birçok konuya dair derin ve uzun soluklu bir ilmî mesainin neticeleri yer almaktadır.

İslam’ı Doğru Anlıyor Muyuz?

Ali Bardakoğlu

376 s., 1. Baskı: Ekim 2019, 2. Baskı: Aralık 2019

KURAMER’in varlık sebebini de teşkil eden, İslam’ın temel bilgi kaynaklarını (Kur’an ve Sünnet) doğru anlama meselesinin ve dolayısıyla “İslam’ı doğru anlıyor muyuz?” sorusunun en hayatî tarafı, soyut, teorik veya spekülâtif olmayıp hayatın içinden kaynaklanan ve derin tarihsel kökleri de olan bir soruna işaret etmesidir. Çalışmada sorunun bu çok yönlü ve çok katmanlı veçhesi masaya yatırılmaktadır. Kitap öncelikli olarak, İslam’ın iki temel kaynağından

ilki olan Kur’an’ın kendisini ‘mübîn’ (açık ve açıklayıcı) olarak tavsif etmesi ile ‘yanlış anlaşılma’ olgusunun nasıl telif edileceği meselesi üzerinde durmakta ve bu çerçevede, İslam’ın her çağ ve topluma uzanan evrensel mesajının doğru anlaşılmasını engelleyen tarihsel gelişmeleri, olguları, zihinsel formasyonları, bakış ve yorum tarzlarını detaylı şekilde ele almaktadır. Kitap ayrıca İslam’ı ‘anlama’, ‘öğretme’ ve ‘anlatma’ ana başlıkları çerçevesinde esas olarak İslam’ın mesajının günümüz dünyasına mümkün olan en doğru şekilde nasıl sunulacağı meselesine odaklanmaktadır.

Hamîduddîn el-Ferâhî ve Kur'an'ı Yorumlama Metodu

Kur'an Sûrelerinde Yapısal ve Tematik Bütünlük

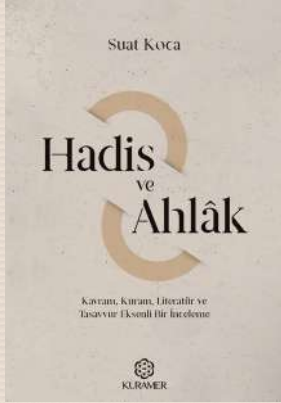

Orhan Güvel

624 s., Ağustos 2020

Kur'an sadece insanlığa yaptığı evrensel çağrıyla değil, dil, üslup, edebî sanatlar, sûrelerin tertibi ve sûreler arası uyum gibi şekli sayılabilecek yönleriyle de muhatabına etki eden, özel olarak incelenmesi gereken bir özelliğe sahiptir. Bu yüzdendir ki, Kur'an-ı Kerîm metninin yapısal özellikleri ve âyetler/sûreler arasındaki bütünlük, Kur'an yorumunda, özellikle de Kur'an'ın Kur'an'la

tefsirinde önemli bir imkân olarak görülmüş ve bu alanda geçmişte ve günümüzde önemli çalışmalar yapılmıştır. Kur'an'ın bu benzersiz ve etkileyici metinsel özellikleri konusunda öncü çalışmalara imza atan önemli isimlerden birisi, Hindistan'ın son dönem müfessirlerinden Hamîduddîn el-Ferâhî'dir (ö. 1930). Hindistan'ın ilim ve kültür hayatında derin izler bırakmış olan müellif, "nazm" tanımından hareketle Kur'an yorumunda sûrelerin yapısal ve tematik bütünlüğünün dikkate alınması gerektiği tezinin en önde gelen savunucularındandır. Ona göre nazm, kısaca, tefsiri yapılacak sûre için bir ana konunun belirlenmesi, sûredeki âyetlerin gruplara ayrılması ve belirlenen ana konu çerçevesinde bunların aralarındaki tenâsüb dikkate alınarak yorumlanmasıdır. Sûrelerdeki ve daha genelde Kur'an'daki mana bütünlüğünü ortaya koymayı gaye edinen nazm, aynı zamanda Kur'an'ın Kur'an'la tefsiri anlamına da gelmektedir. Eserde, Hamîduddîn el-Ferâhî'nin diğer eserlerinden de istifade edilerek, Arapça kaleme aldığı *Nizâmu'l-Kur'ân* adlı tefsirinde uyguladığı yöntemlerin teorik ve pratik yönleri eleştirel bir gözle incelenmektedir.

Hadis ve Ahlâk

Kavram, Kuram, Literatür ve Tasavvur Eksenli Bir Giriş

Suat Koca

312 s., Aralık 2020

Hadis ve ahlâk ilişkisi üzerine düşünmek için bilimsel bir çerçeve nasıl sağlanabilir? Suat Koca'nın çalışması, en genel anlamda bu soruya odaklanmakta, kavram ve metin temelli olarak hadis literatürü ve rivayetlerindeki ahlâk düşüncesini tahlil etmeyi amaçlamaktadır. Hadis ve ahlâk ilişkisini 'kavram', 'kuram', 'literatür' ve 'tasavvur' çerçevesinde incelemeyi amaçlayan eser, hadis ve ahlâk ilişkisi konusunda bilimsel ve teorik temelli bir farkındalık yaratmak amacıyla ahlâk kelimesinin geçtiği örnekler merkezde olmak üzere ahlâk içerikli hadis rivayetlerini incelemekte ve bu suretle hadis rivayetlerindeki ahlâk düşüncesini anlamaya ve açığa çıkarmaya çalışmaktadır.

Medine Yahudileriyle İlişkilerin Erken Dönem Kur'an Tefsirine Etkisi

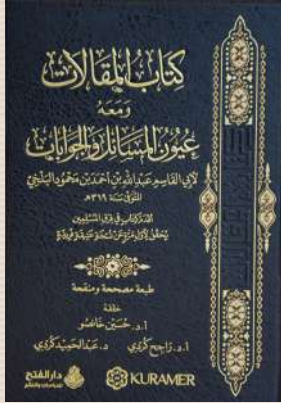

Bedriye Yılmaz

352 s., Ocak 2021

Kur'an'ın nüzûl sürecinde Hz. Muhammed (s.a) ve Müslümanlar ile Medine Yahudileri arasındaki ilişkiler Kur'an vahyinde sıklıkla konu edinilir. Külliyyetli bir Yahudi nüfusunun bulunduğu Medine'de nâzil olan âyetlerde bu tema hem dil hem de muhteva itibarıyla daha fazla yoğunluk ve genişlik kazanmıştır. Eserde bu durum dikkate alınarak, Mekke döneminin son birkaç yılı ile

Medine'nin ilk altı yılı, üzerinde en fazla durulan tarih aralığı olmuştur. Bu yapılırken, Yahudileri konu edinen âyetler kronolojik sırayla ve tefsir rivayetleriyle birlikte incelenmiştir. Kur'an'da Yahudilerin kutsal metinlerine yapılan açık ve örtülü atıflar, tefsir rivayetleriyle birlikte değerlendirilmiş, Tora'nın yanı sıra Tanah ve Talmud gibi Yahudi dinî kaynaklarıyla da karşılaştırılarak, söz konusu atıfların nelere karşılık geldiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Kitapta ayrıca Hz. Peygamber ve erken dönem Kur'an müfessirlerinin Yahudilerden nakilde bulunma meselesine yaklaşımları da özellikle tasdik âyetleri, ilgili tefsir rivayetleri, hadis ve tarih literatüründen örneklerle ele alınmış ve bu örneklerin bir kısmı Yahudi kaynaklarıyla da karşılaştırılmıştır. Bunun yanı sıra, sahâbe ve tâbiinden Yahudilerle ilişkiler konusunda öne çıkan isimlerden nakledilen görüş ve yorumlar üzerinde de durulmuştur.

Kitâbu'l-Makâlât ve Ma'ahu Uyûnu'l-Mesâil ve'l-Cevâbât

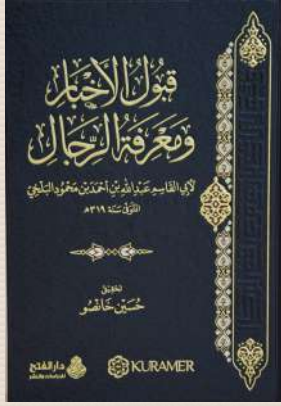

Ebu'l-Kâsım el-Belhî el-Ka'bî

Tahkik: Hüseyin Hansu, Râcih Abdulhamîd Kurdî, Abdulhamîd Râcih Kurdî
KURAMER ile Dâru'l-Feth'in (Amman) ortak yayını, 1. Baskı: 2018, 2. Baskı: 2020, 760s.

İslam düşüncesinin en etkili düşünce akımlarından biri olan ve hakkında çok az bilgi bulunan Mu'tezile mezhebinin, bizzat Mu'tezilî bir âlim tarafından tanıtıldığı *el-Makâlât*'m müellifi Ebu'l-Kâsım el-Belhî (ö.319/931) bu eserin

de sadece Mu'tezile'yi ele almakla yetinmemiş, ilk üç asırda Müslümanlar (ehlu'l-kible) arasında ortaya çıkmış dinî ve siyasî ihtilaflar hakkında da bilgi vermiştir. *el-Makâlât*, kendisinden sonra gelen Eş'arî, Mâtürîdî, Şehristânî gibi makâlât yazarlarına kaynaklık ettiği için bu bilgilerin önemli bir kısmı erbabına malum olsa da Mu'tezile'yi ve Mu'tezile'nin diğer mezheplere bakışını bizatihi kendi imamlarının kaleminde okumanın önemi izahtan varestedir. Bu yüzden eserin şimdiden İslam araştırmalarının klasik kaynakları arasında yer aldığı rahatlıkla söylenebilir.

Kabulü'l-Ahbâr ve Ma'rifetü'r-Ricâl

Ebu'l-Kâsım el-Belhî el-Ka'bî

Tahkik: Hüseyin Hansu

KURAMER ile Dâru'l-Feth'in (Amman) ortak yayını, 2018, 528 s.

Mu'tezile'nin son dönem imamlarından Ebu'l-Kâsım el-Belhî (ö.319/931) tarafından kaleme alınan bu eser, esas olarak cerh ve ta'dil kitaplarındaki tutarsızlıkları ele almaktadır. Eserin girişinde hadislerin sıhhatine dair bazı prensipler zikredildikten sonra, rivayet sürecindeki hatalar hadisçilerin kendi ifadelerinden aktarılmıştır. Kelâm, Arap dili, hadis, fıkıh, tefsir gibi İslâmî

ilimlerle Yunan felsefesi konusunda da eserleri bulunan müellif, bu kitabını hadis konusunda son derece dikkatli olunması gerektiğini belirtmek amacıyla yazdığını belirtmiştir.

Eserlerimizin Tercümesi

KURAMER'in yayımladığı eserlerin bir kısmının yurtdışında da ilgi göreceği düşünülerek gelen öneriler üzerine, söz konusu eserlerin İngilizce ve Arapça çevirilerinin yararlı olacağına karar verilerek bu yönde gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

Diğer Yayınlar

KURAMER yukarıda tafsilatıyla gösterilen muhtelif eserlerin yanında, faaliyet ve projelerini tanıtmak, bu alanlardaki gelişmeleri bildirmek üzere 2014 ve 2016 yıllarında iki adet Bülten yayımlamıştır. Ayrıca KURAMER'in kurumsal yapısını, amaç ve ilkelerini, araştırma projelerini ve öteki ilmî faaliyetlerini tanıtmak amacıyla Türkçe ve İngilizce broşürler yayımlamıştır.

EĞİTİMLER

KURAMER Kütüphane Programı Kullanımı ve Bütünsel Yaklaşım Eğitimi

Dr. Mehmet Apaydın tarafından geliştirilen ve sahip olduğu kapsamlı işlevselliğiyle akademi çevrelerinde geniş ilgi ve talep gören **KURAMER Kütüphane Programının** (programın özellikleri aşağıda daha detaylı şekilde anlatılmaktadır) kullanımının yanı sıra Apaydın tarafından bilim dünyasına arz edilen **Hadislerin Tespitinde Bütünsel Yaklaşım** metodu kapsamında konu ile ilgili akademisyenlerden gelen yoğun talepler üzerine her iki konuda KURAMER merkezinde eğitim programları düzenlenmiştir. Temmuz-Ağustos 2019 ve Kasım 2019 aylarında toplam on gün boyunca, 2020 yılında ise 7 Kasım günü gerçekleşen bu eğitimlere Türkiye'nin birçok üniversitesinden farklı unvanlarda yaklaşık 150 akademisyen katılmıştır. Dr. Mehmet Apaydın'ın sunumu ile gerçekleşen bu eğitimlerde KURAMER Kütüphane Programının kullanımının yanı sıra hadis ve siyer rivayetlerinin tespiti, analizi, kurgulanması ve yorumlanması yönünde teorik ve uygulamalı bir yöntem takip edilerek katılımcıların bu tarihî verileri değerlendirmeleri noktasında önemli bir kazanım elde etmeleri sağlanmıştır. Bu çerçevede Anadolu İlahiyatlarındaki orta ve genç kuşakların, aralarındaki ilmî diyalogun ve ilmî veri tedarikinin güçlenmesi de belli ölçüde gerçekleşmiş olmaktadır.

İlgili metodun önerdiği bilimsel çalışma usulü ve analiz çerçevesi teorik planda kalmayıp somut ve pratik bir vasıta (KURAMER Kütüphane Programı) ile akademik çevrelerin ilmî mesailerini açısından son derece yararlı bir işlev üstlenmiştir. Nitekim bu çerçevede programa yönelik ilgi ve talebin yanı sıra bu metodu çalışmalarına uygulayan araştırmacıların sayısı da her geçen gün artmakta, bu yönüyle, ilim ve düşünce dünyamızda bir dinamizm yarattığı gözlemlenmektedir. KURAMER Kütüphane Programı halihazırdaki akademik etkileşim ortamında ortaya çıkan ilmî ve teknik geribildirimlerle geliştirilmeye devam etmektedir.

İLMÎ ÇALIŞMALARA DESTEK

Kur'an Araştırmaları Doktora Bursları

Orta ve uzun vadede, Kur'an ilimleri ve diğer dinî ilimler alanında uzun soluklu ilmî çalışma yapma istidadında olan dinamik ve genç araştırmacıların tespit edilip çeşitli düzeylerde (burs, yurtdışı doktora, kadro vs.) desteklenerek ilim dünyasına kazandırılması ve belirlenmiş yahuť ihtiyaç duyulan alanlarda ilmî çalışmalar yaptırılması Merkezimizin amaçları arasındadır. Bunun için 2015 yılında KURAMER burs destek programıyla ilgili bir çerçeve ilan metni oluşturularak web sitemiz üzerinden kamuoyu ile paylaşılmış ve ÷lkeimizdeki tüm İlahiyat Fak÷lterine ulaştırılmıştır. Ayrıca sosyal medya ve sair iletişim kanalları kullanılarak ilanın daha geniş çevrelere ulaşmasına gayret gösterilmiştir. Yapılan başvurular arasından nihai aşamada ise 3 aday belirlenmiş ve Ocak 2016'dan başlamak üzere burs ödemeleri gerçekleştirilmiştir.

Yayın ve Araştırma Ödülleri

Kur'an merkezli akademik ve ilmî yayınları ve araştırmaları teşvik etmek ve desteklemek amacıyla KURAMER Yayın ve Araştırma Ödülleri uygulaması başlatılmıştır. Bu çerçevede Kur'an ilimleri, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelâm, Tasavvuf, Din Bilimleri, Toplum Bilimleri, Tarih, Felsefe gibi alanlarda yer alan herhangi bir konuyu Kur'an-ı Kerim'le ilişki içinde ele alan çalışmalardan birine başarı öd÷lü, ayrıca iki araştırmaya da teşvik öd÷lü verileceği Kasım-2015 ayı içerisinde kamuoyuna duyurulmuş, özellikle İlahiyat Fak÷lterine öd÷l hakkında bilgilendirilmiştir. Yapılan başvuruların ve aday önerilerinin yanı sıra 2015 yılı içerisinde mümkün olan tüm yayın katalogları taranarak ilan Őartlarını taşıyan kitaplar temin edilip değerlendirmeye alınmıştır. Öd÷l programı kapsamında yaklaşık 60 kitabın inceleme ve değerlendirmesi yapılmış, ekseriyetle doktora çalışması olan 9 araştırma dokümanı incelenmiş ve çalışmanın sonucunda iki matbu eser ile bir doktora tezine öd÷l verilmesi kararlaştırılarak öd÷ller sahiplerine tevdi edilmiştir.

BİLİMSEL VERİ TABANI (İSAM) VE ARŞİV ÇALIŞMALARI

Merkezimizin kuruluşundan itibaren makaleler veritabanı oluşturmak üzere başlatılan tercüme faaliyetleri kapsamında ilk etapta kısmî tercüme diyebileceğimiz makale özetleri (1600 makale) yapılmıştır. Tamamının tercüme edilmesine karar verilen makale/tebliğ metinleri tercüme ve orijinal nüshalarıyla birlikte süreç içerisinde bilim dalları hocalarımızın istifadesine sunulmuştur. Bu faaliyet için kuruma dışarıdan destek veren 12 farklı mütercimle (İngilizce-Fransızca ve Almandan tercüme yapan) çalışılmıştır.

Sonraki yıllarda KURAMER Veritabanı, alınan geribildirimler ve tespit edilen eksiklikler dikkate alınarak geliştirilmeye devam edilmiştir. Bu kapsamda peyderpey veritabanı kontrolleri yapılarak eksik ve çalışma alanımız açısından önem arz eden makaleler tespit edilmiştir. Bu çerçevede **İSAM** veri tabanları, **Brill Online**, **Index Islamicus** ve çeşitli tam metin erişimli veri tabanları taranarak “Kur’an” ana başlıklı güncel makaleler tespit edilip veritabanına aktarımı sağlanmış ve tespit edilen çift kayıtlar silinip künye düzenlemeleri yapılarak arama işlemleri kolaylaştırılmıştır. Akabinde gerçekleştirilen tasnif işlemi ile birlikte veritabanındaki dokümanların PDF bağlama işlemi yapılmak suretiyle dokümanlar ve künye bilgileri birleştirilmiştir. Bugün itibarıyla KURAMER Makale Veritabanında genel dijital literatür ve veritabanı yanı sıra Merkezin çalışma alanıyla doğrudan ilgili 16.533 makale, KURAMER Kitap-Tez Veritabanında ise 2.854 kitap pdf’si yer almaktadır.

DİJİTAL KÜTÜPHANE (KURAMER PRO)

KURAMER KÜTÜPHANE PROGRAMI klasik İslâmî eserlerin metin, PDF, Yazma, Resim, Ses ve Video formatlarında tek bir ortamda toplanması, yönetimi, paylaşımı ve kullanımı ile kişisel veya çok kullanıcı olarak istifade edilmesi amacıyla Dr. Mehmet Apaydın tarafından geliştirilmiş bir dijital kütüphanedir.

İslam'ın temel kaynaklarına erişimin hızlandırılması, pratik kullanımı ve bu kaynaklar kullanılarak yapılacak olan ilmî çalışmaların en az zaman harcanarak yapılması için Programda mümkün olduğu kadar basit bir kaynak yönetimi sistemi hedeflenmiştir. Bu çerçevede farklı ortamlarda (metin, PDF, yazma, resim ses/video) olabilecek kaynaklarda aynı mantık çerçevesinde bir kullanım altyapısı ve ara yüzü oluşturulmaya çalışılmıştır. Bir eserin hem metin hem PDF hem de yazma nüshasının aynı anda incelenebileceği ve alıntılanabileceği bir yapıya sahip bulunan program tahkik hatalarının tespitinde oldukça önemli bir araç haline gelmektedir. KURAMER KÜTÜPHANE PROGRAMI sadece kaynakları sunmakla yetinmeyip aynı zamanda ilmî çalışma hazırlama sistemine de sahip bulunmaktadır. Bu sistemin temel amacı, ilim adamlarının kıymetli vakitlerini alıntı yapma, fiş hazırlama, dipnot gösterme, içindikiler ve bibliyografya oluşturma gibi ayrıntılarıyla uğraştırmadan program üzerinde çalışmasını yaptıktan sonra bunları otomatik olarak oluşturduğu Word belgesine aktarmaktır. Sistem, müellifin alıntı yaptığı kaynakları veya alıntılarını hangi formatta olursa olsun (Metin, PDF, Yazma Eser) otomatik biçimde yönetmekte ve Word belgesi olarak yazım işlemi için hazırlamaktadır.

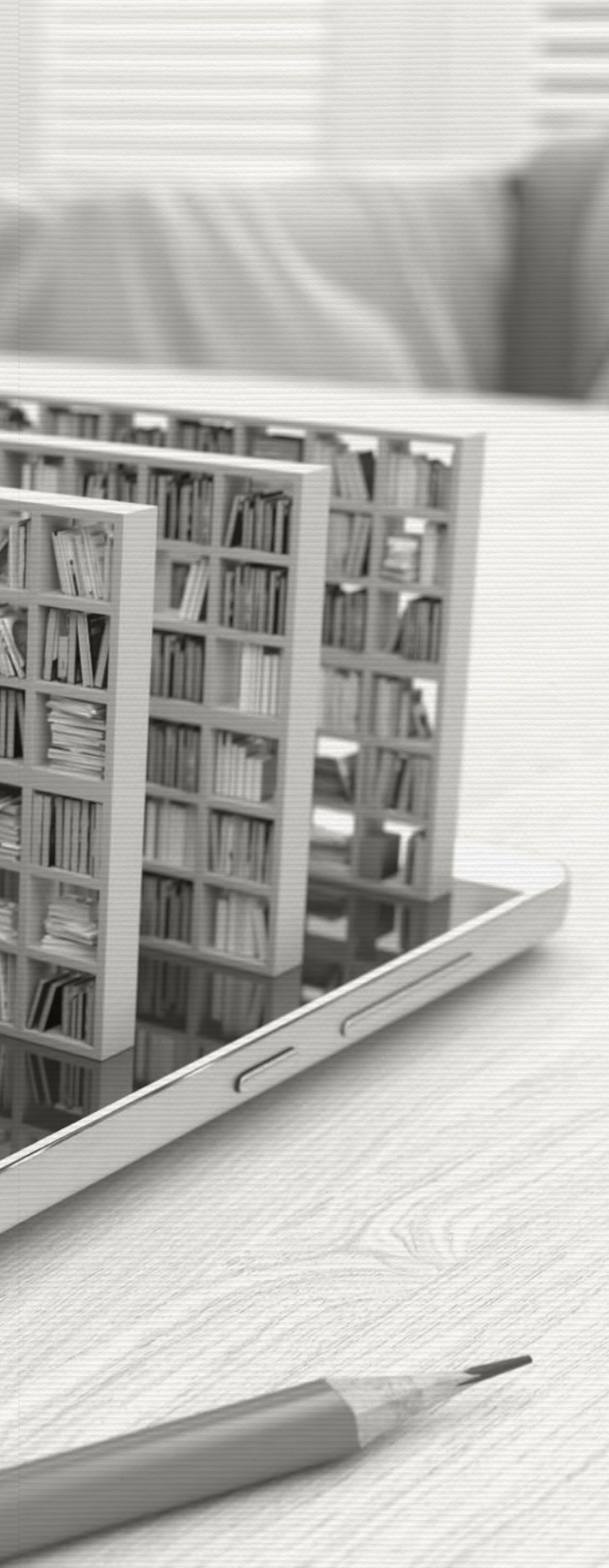
KURAMER KÜTÜPHANE PROGRAMI arama, bulma ve bulunan sonuçların kullanımı, saklanması veya Word belgesine aktarımı açısından da oldukça pratik özelliklere sahiptir. Sadece kaynaklarda değil, çalışmalar ve alınılarda da aramalar yapılabilmektedir. Program PDF/A formatında metin ihtiva eden kaynaklarda ve yirmi bine yakın makalede de arama yapabilmektedir. Program ilk aşamada sadece KURAMER bünyesinde görev alan ilim adamlarının istifadesine sunulmuş olsa da 2020 yılı itibariyle akademik çalışma yürüten tüm kullanıcılara ücretsiz olarak sunulmaya başlamıştır.

Son dönemde, var olan çalışma yönetim sistemi optimize edilerek daha kolay bir kullanım için gerekli araçların eklendiği Programda, dünya genelinde bilinen Şâmile Programının ihtiva ettiği tüm eserlerin yanı sıra hadis tarîklerinin düzenlenmesini sağlayabilecek bazı araçlar da eklenmiştir. Böylece bir rivayet/hadis metni düzenlendikten sonra o hadisin bütün tarîklerini de içerecek şekilde bu düzenlemenin otomatik olarak Word belgesi haline dönüştürülmesi sağlanmış; PDF dosyalarındaki dosyalarındaki sonuçların renkli gösterilmesi, bir eserdeki metin tabanlı sayfalarla PDF tabanlı olanların otomatik eşleştirilmesi, eserlerin ve çalışmaların XML formatında kaydedilmesi ve bu kayıtların geri yüklenmesi, OCR programları ile PDF'lerin okunabilir metin haline dönüştürülüp eklendiğinde aranabilir hale getirilmesi ve daha kolay kullanım sağlayan menüler ile kategori düzenleme araçları gibi teknik iyileştirmeler yapılmıştır.

Program, alınan geribildirimler ve tespit edilen eksiklikler dikkate alınarak geliştirilmeye devam etmektedir.

WEB SİTESİ; DİJİTAL PLATFORM

KURAMER hakkındaki kurumsal bilgilerin ve bütün faaliyetlerinin güncel olarak takipçilere ileildiği KURAMER web sitesi (www.kuramer.org) tüm bunların yanı sıra KURAMER yayınları ve araştırma projeleri hakkında referans mahiyetinde bazı bilgilere de yer vermektedir. Web sitesine önümüzdeki dönemde KURAMER'in çalışma alanları ve genel olarak İslam düşüncesi alanında sistematik bir bilgi ve başvuru kaynağı işlevinin kazandırılması planlanmakta ve bu amaçla yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Bu çerçevede KURAMER'in vizyonu, ilmî yetkinliği ve kurumsal duruşu açısından güvenilir ve güçlü bir ilmî merkez haline gelmiş olmasının yanı sıra kuruluşundan bu yana geçen süre zarfında çeşitli yollarla (araştırma projesi, çalıştaylar, sempozyumlar, münferit araştırmalar) ürettiği ve çeşitli formatlardaki yayınlara dönüştürdüğü geniş ve nitelikli bir bilgi havuzuna sahip olmasının imkân ve avantajı kullanılarak mevcut bilgi havuzunun hedef kitlenin erişimine açılması hedeflenmektedir. O nedenle, bilginin üretimi, bilgiye erişim ve hedef kitle ile etkileşim alanlarında yaşanan büyük ve hızlı değişim trendine uygun olarak mevcut web sitesinin dinamik, zengin içerikli ve kolay ulaşılabilir bir elektronik bilgi platformuna dönüştürülmesi için çalışmalar başlatılmıştır.

İLMÎ ALANDA İŞBİRLİKLERİ VE ORTAK FAALİYETLER

KURAMER, İslâmî düşünce alanında faaliyet gösteren veya o alana ilgi duyan muhtelif düşünce kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kurumları ve vakıflarla çeşitli düzeylerde görüş alışverişleri, düzenlenen ilmî faaliyetlere katılım ve katkıda bulunma, ortak etkinlikler vb. gibi muhtelif şekillerde işbirlikleri gerçekleştirmektedir.

Bunlar arasında İngiltere’de faaliyet gösteren prestijli bir düşünce kuruluşu olan **International Institute of Islamic Thought (IIIT)** (Uluslararası İslami Düşünce Enstitüsü) ile ortak bir sempozyumun (29 Nisan 2017’de yapılan **Modern Dünyada Kur’an’ın Yeri: Makâsîdî Tefsire Doğru** sempozyumu) gerçekleştirilmesi; İslâmî veya sosyal bilimler alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla diyalog ve ortak çalışmalar; KURAMER yönetici ve Bilim Kurulu üyelerinin münferiden veya KURAMER çalışmalarına katkıda bulunan bazı ilim adamlarıyla birlikte İstanbul, Ankara, İzmir, Malatya, Elazığ, Samsun, Gaziantep, Sakarya vd. birçok ilde üniversiteler ve ilmî kuruluşlarca düzenlenen dinî ilimler alanıyla ilgili sempozyumlara katılması sayılabilir. KURAMER yöneticilerinin ve Bilim Kurulu üyelerinin zaman zaman gazete ve televizyonlarda genel olarak dinî düşünce ve dinî hayata dair meseleler, özeldir KURAMER çalışmaları konusunda çeşitli mülakat ve yayınlarının yer alması da kamuoyunda ilgi ve takdirle karşılanmaktadır.

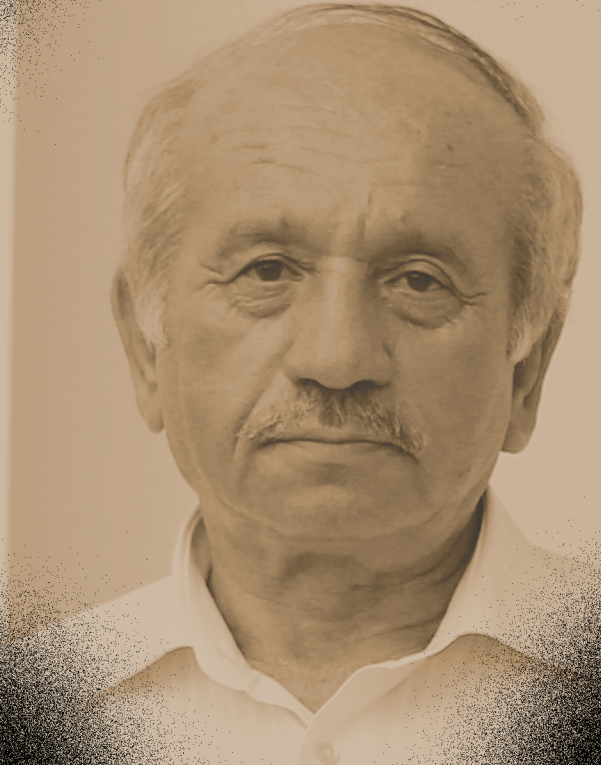

04.03.2021

AMER

AYIS UNIVERSITESI
TIRMALARI MERKEZI

*Bu çalışmanın yayım aşamasında vefat eden Bilim Kurulu üyemiz
prof. dr.
Ömer Faruk Harman hocamızı rahmetle yâd ediyoruz.*

